

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

GHIDAREA ÎN CARIERĂ

GHID METODOLOGIC

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

GHIDAREA ÎN CARIERĂ

GHID METODOLOGIC

Chișinău, 2024

Ghid aprobat prin: Consiliul Facultății de Psihologie și Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială, din 28 iunie 2024, Universitatea de Stat din Moldova;
Consiliul Calității al USM din 01 iulie 2024.

Coordonator:

Șevciuc Maia, doctor în științe pedagogice, profesor universitar,
Universitatea de Stat din Moldova

Autori:

Botezatu Valeria, lector universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Dicusară Olga, lector universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Reaboi-Petrachi Viorica, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Moldova

Recenzenți:

Lungu Tatiana, psiholog, director adjunct,
Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică

Nastas Elena, psiholog, șef direcție,
Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică

Darii Ludmila, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar,
Departamentul Științe ale Educației, Universitatea de Stat din Moldova

Acest ghid a fost elaborat de Universitatea de Stat din Moldova cu suportul **Fondului Națiunilor Unite pentru Copii** și **Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova**, în cadrul proiectului „**Inovații Digitale ale Sistemului Educațional din Republica Moldova**”, susținut financiar de **Parteneriatul Global pentru Educație**. Constatările, interpretările și recomandările exprimate în acest ghid aparțin autorilor și nu reflectă neapărat politicile și viziunile **UNICEF** și ale **Organizației Națiunilor Unite**.

CUPRINS

GLOSAR	5
ACRONIME	6
NOTA AUTORULUI	7
MODULUL 1. AUTOCUNOAȘTEREA. LUAREA DECIZIILOR	8
1.1. Activități pentru elevii claselor primare	10
1.2. Activități pentru elevii claselor gimnaziale și liceale	29
1.3. Instrumente de evaluare a intereselor și a valorilor profesionale	57
1.4. Activități cu/și pentru părinți privind ghidarea în carieră	62
MODULUL 2. DOMENII DE FORMARE PROFESIONLĂ ȘI PROFESII	76
2.1. Niveluri ale învățământului profesional în Republica Moldova	77
2.2. Domenii profesionale specifice nivelurilor învățământului profesional	84
MODULUL 3. DIMENSIUNEA MANAGERIALĂ A GHIDĂRII ÎN CARIERĂ	96
3.1. Rolul echipei manageriale în ghidarea carierei elevilor	97
3.2. Proiectul de dezvoltare strategică a instituției de învățământ	102
BIBLIOGRAFIE	113
ANEXE	114
Anexa 1. Profesii ascunse	114
Anexa 2. Carduri cu profesii	115
Anexa 3. Testul Holland	120
Anexa 4. Testul „Cheia carierei tale”	127
Anexa 5. Testul „Valorile profesionale”	129
Anexa 6. Chestionarul de identificare a intereselor profesionale	132
Anexa 7. Chestionarul „Harta intereselor”	134
Anexa 8. Testul „Ancorele carierei”	139
Anexa 9. Domeniile de formare profesională, meserii și ocupații specifice pentru învățământul profesional tehnic secundar	142
Anexa 10. Domeniile de formare profesională, profesii și ocupații specifice pentru învățământul profesional tehnic postsecundar nonterțiar	149
Anexa 11. Domeniile de formare profesională, profesii și ocupații specifice pentru învățământul superior	157

Abilități – achiziții pe care le deține o persoană și care îi permit să îndeplinească anumite sarcini sau să rezolve probleme într-un mod eficient și eficace.

Cadrul European al Calificărilor (EQF) – un instrument care ajută la înțelegerea și compararea calificărilor din diferite țări europene pentru a spori transparența, mobilitatea și accesibilitatea învățării și a muncii în întreaga Europă.

Cadrul Național al Calificărilor (CNC) – este un instrument pentru clasificarea calificărilor oferite în sistemul educațional național, în conformitate cu un set de criterii care corespund unor niveluri specifice de învățare atinse.

Calificare profesională – rezultat al unui proces de evaluare și validare, obținut în momentul în care o autoritate competentă stabilește că o persoană a dobândit rezultate ale învățării corespunzătoare unor standarde.

Cerințe educaționale speciale – necesități educaționale ale copilului/elevului/studentului, care implică o școlarizare adaptată particularităților individuale sau caracteristice unei dizabilități ori tulburări de învățare, precum și o intervenție specifică prin acțiuni de reabilitare sau recuperare corespunzătoare.

Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-2021) – stabilește denumirile ocupațiilor (funcțiilor și profesiilor) practicate de populația activă a Republicii Moldova. Acesta le organizează în categorii, ținând cont de similitudinea activităților desfășurate și de nivelul de competențe necesare pentru a le exercita.

Competență profesională – capacitatea de a utiliza cunoștințe, aptitudini și abilități personale și sociale în situații de muncă sau de studiu pentru dezvoltarea profesională și personală.

Funcția – reprezintă activitatea desfășurată de o persoană într-o ierarhie funcțională de conducere sau execuție.

Indexul Incluziunii – un set de materiale și instrumente de evaluare/autoevaluare a școlii prin prisma respectării dimensiunilor - cultură, politici și practici incluzive.

Interese – reprezintă preocupările care atrag atenția și motivează acțiunile unei persoane sau a unui grup spre atingerea unor obiective.

Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților – un instrument utilizat pentru a organiza și cataloga domeniile de formare profesională și specialitățile asociate într-un sistem de învățământ sau de formare profesională, oferind informații detaliate despre diferitele opțiuni de formare în carieră, facilitând astfel accesul elevilor la acestea.

Ocupația – activitatea utilă, aducătoare de venit (în bani sau în natură), pe care o desfășoară o persoană în mod obișnuit la locul de muncă.

Profesia – este specialitatea (calificarea) obținută prin studii, respectiv complexul de cunoștințe, abilități și atitudini obținute prin studii și/sau prin practică, necesare pentru executarea sau pentru prestarea de anumite servicii.

Proiect de dezvoltare strategică – este un plan structurat, elaborat pentru a ghida acțiunile și inițiativele unei instituții către atingerea unor obiective pe termen lung, care sunt în concordanță cu viziunea și misiunea acelei instituții.

Valori – principiile, credințele sau convingerile fundamentale care ghidează comportamentul și deciziile unei persoane sau ale unei comunități.

ACRONIME

CES	Cerințe Educaționale Speciale
CG	Curriculum General
CGA	Curriculum General cu Adaptări
CM	Curriculum Modificat
CNC	Cadrul Național al Calificărilor
CORM	Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova
IA	Inteligența Artificială
IT	Tehnologia Informației
MEC	Ministerul Educației și Cercetării
ONG	Organizație Non-Guvernamentală
PDSI	Planul de dezvoltare strategică a instituției
SAP	Structura Teritorială de Asistență Psihologică
SMART	Specifice, Măsurabile, Accesibile, Relevante și Încadrate în Timp
TIC	Tehnologii ale Informației și Comunicațiilor
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
UNICEF	Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite

Dragi cititori,

Ghidarea în carieră reprezintă o necesitate esențială în formarea și integrarea profesională a viitoarelor generații. Prezentul ghid oferă suport informațional și practic în realizarea procesului de ghidare în carieră a elevilor. **Ghidul școlar de ghidare în carieră** este adresat, preponderent, cadrelor didactice și manageriale, psihologilor, cadrelor didactice de sprijin, precum și elevilor, dar și părinților acestora.

Ghidul este structurat în trei module:

1. *Autocunoașterea. Luarea deciziilor;*
2. *Domenii de formare profesională și profesii;*
3. *Dimensiunea managerială a ghidării în carieră.*

Modulul 1, Autocunoașterea. Luarea deciziilor, prezintă activități de autocunoaștere a calităților, aptitudinilor, intereselor și a valorilor profesionale pentru elevii claselor primare, gimnaziale și liceale. Activitățile pot fi adaptate de către profesorii sau psihologii care le realizează, în funcție de caracteristicile clasei de elevi și a particularităților individuale ale elevilor. Acest modul include, de asemenea, componente specifice pentru ghidarea elevilor cu cerințe educaționale speciale, aceste accente fiind integrate pentru a asigura că toți elevii, indiferent de particularitățile lor, beneficiază de suport adaptat și eficient în procesul de autocunoaștere și luare a deciziilor. Setul de activități finalizează cu o fișă de luare a deciziei, care îi ajută pe elevi să se autoevalueze din perspectiva opțiunilor de carieră în baza abilităților, valorilor și intereselor lor. Acest proces este facilitat de utilizarea instrumentelor de evaluare a intereselor și a valorilor profesionale. Activitățile propuse părinților sunt concepute în scopul de a le oferi resursele și metodele adecvate pentru a susține eficient ghidarea în carieră a copiilor lor.

Modulul 2, Domenii de formare profesională și profesii, reflectă structura și oportunitățile oferite de învățământul profesional din Republica Moldova. Este conceput pentru a oferi elevilor, părinților și cadrelor didactice un tablou clar despre nivelurile și domeniile profesionale disponibile, facilitând astfel procesul de luare a deciziei în ceea ce privește traseul educațional și cariera profesională. În conformitate cu potențialul și capacitățile lor de participare la procesul educațional sau de formare vocațională, persoanele cu cerințe educaționale speciale, de asemenea, optează pentru accesul la învățământul profesional, fiind pregătiți în prealabil de această etapă de tranziție.

Modulul 3, Dimensiunea managerială a ghidării în carieră, abordează aspectele manageriale în planificarea și implementarea procesului de ghidare în carieră a elevilor la nivelul instituțiilor de învățământ.

Vă invităm să explorați conținutul acestui Ghid, care, sperăm, să servească drept un instrument valoros de ghidare în carieră a elevilor.

MODULUL 1

AUTOCUNOAȘTEREA. LUAREA DECIZIILOR

- 1.1. Activități pentru elevii claselor primare
- 1.2. Activități pentru elevii claselor
gimnaziale și liceale
- 1.3. Instrumente de evaluare a intereselor și
a valorilor profesionale
- 1.4. Activități cu/și pentru părinți privind
ghidarea în carieră

Autocunoașterea reprezintă o explorare profundă a propriei persoane, care implică conștientizarea de sine și o înțelegere clară a propriilor capacități, interese, motivații și comportamente.

Autocunoașterea înseamnă să cunoști bine propriile calități, capacități, abilități și talente, dar și să înțelegi valorile personale. Să spunem că ești pe punctul de a decide ce activitate extrașcolară să alegi sau ce direcție să urmezi în carieră. Dacă știi că ești creativ și îți place să inventezi lucruri noi, iar printre valorile tale se numără atât inovația cât și expresia personală, atunci poate că ai alege să te implici într-un club de arte sau să te gândești la o carieră în design sau în artă. Pe de altă parte, dacă descoperi că ai o capacitate bună de a înțelege și a rezolva probleme complexe și valorizezi ajutorul acordat celorlalți, o carieră în domeniul medical sau în inginerie ar putea fi mai potrivită pentru tine.

Astfel, prin autocunoaștere, poți să faci alegeri conștiente și informate privitor la parcursul profesional, să te adaptezi mai ușor la schimbările de pe piața muncii și să navighezi prin provocările carierei cu o mai mare încredere în sine.

Procesul de autocunoaștere este urmat de **luarea deciziilor**, care implică evaluarea diferitelor opțiuni de carieră pe care le ai și alegerea traseului care se potrivește cel mai bine cu ceea ce ai descoperit despre tine însuși.

Decizia de carieră este procesul prin care îți examinezi interesele, aptitudinile, valorile, obiectivele și preferințele pentru a alege și a planifica o carieră oportună. Acest proces implică evaluarea atentă a opțiunilor de carieră disponibile, luând în considerare resursele personale și identificarea direcțiilor posibile de dezvoltare profesională.

Procesul de luare a deciziei include câteva etape (Fig. 1):

1. Autoevaluarea și clarificarea obiectivelor personale.
2. Explorarea opțiunilor de carieră.
3. Identificarea oportunităților de dezvoltare și educație.
4. Luarea deciziei și elaborarea unui plan de acțiune.
5. Evaluarea deciziei.

Alegerea profesiei este un moment important în viața fiecărei persoane, constituind una dintre premisele majore ale inserției sociale. Persoanele însă, care nu au o direcție clară a carierei lor, sunt indecise din cauza lipsei unui sentiment clar al identității personale și de înțelegere a lumii muncii. Astfel, ghidarea în carieră devine un instrument util în dezvoltarea și afirmarea personalității fiecărui tânăr și în alegerea corectă a profesiei conform aspirațiilor, dorințelor și cunoștințelor sale, ținând cont de solicitările pieței muncii. Cunoașterea și conștientizarea calităților individuale pot determina alegerea carierei, satisfacția în muncă și dezvoltarea profesională.

Figura 1.1. Etapele de luare a deciziei

ACTIVITĂȚI PENTRU ELEVII CLASELOR PRIMARE

1.1. Activități pentru elevii claselor primare

Copilăria reprezintă una dintre cele mai importante etape ale vieții, în care se conturează personalitatea, se dezvoltă interesele profesionale și se pun bazele pentru viitoarea carieră. În această perioadă, copiii devin mai conștienți de sine și încep să-și formeze o imagine mai clară despre competențele și interesele lor. Persoanele din cercul de apropiere al copilului, cu precădere părinții, au un rol esențial în acest proces. Atunci când părinții sunt conștienți de interconexiunile dintre etapele de dezvoltare ale copilului și aspectele legate de evoluția carierei, ei pot fi mai receptivi la nevoile copilului în ceea ce privește orientarea profesională și pot susține procesul de luare a deciziilor.

În primii ani de școală, copiii își încep călătoria de a înțelege lumea înconjurătoare și locul diferitelor profesii în societate. În această etapă, copilul începe să exploreze lumea înconjurătoare și să pună întrebări, ceea ce marchează debutul primelor sale cunoștințe legate de viitoarea carieră. Este momentul în care părinții încep să îi adreseze întrebări, precum: „Ce îți dorești să devii când vei fi mare?” sau „Ce carieră îți imaginezi pentru viitor?”. Această perioadă este importantă pentru dezvoltarea copilului și în formarea viitoarei sale cariere, iar câteva episoade-cheie din această etapă pot juca un rol semnificativ în orientarea sa profesională ulterioară.

Copiii sunt adesea atrași de profesii vizibile și tangibile, cum ar fi cele ale medicilor, pompierilor sau învățătorilor, deoarece acestea sunt mai ușor de observat și de înțeles. Curiozitatea naturală îi împinge să pună întrebări despre funcțiile și responsabilitățile asociate cu aceste roluri, ceea ce le stimulează gândirea și imaginația.

În această fază, copiii își dezvoltă abilitățile de învățare, dobândind astfel o competență necesară pentru viitoarea lor carieră: capacitatea de a învăța, de a acumula informații și de a-și folosi cunoștințele. La această vârstă, copiii sunt încurajați să meargă la școală și să învețe a citi și a scrie, să înțeleagă matematica și să aprecieze artele, să realizeze sarcini practice și să își dezvolte atenția constantă și perseverența. Acest fundament stabilit în copilărie este important, deoarece capacitatea de a învăța și de a aplica cunoștințele sunt utile în orice carieră.

Așa cum se întâmplă și în perioada preșcolară, copiii de vârstă școlară primară rămân entuziasmați de jocuri, dar acestea încep să capete un caracter mai practic. Observațiile făcute asupra copiilor în timpul jocului pot dezvălui interesele și abilitățile lor, care, dacă sunt recunoscute și încurajate, pot duce la dezvoltarea talentelor în domenii specifice, cum ar fi

artele sau științele. În timpul jocurilor, copiii își imită adesea modelele de autoritate, cum ar fi profesorul, medicul ș.a., ceea ce contribuie la dezvoltarea lor.

Această etapă a copilăriei este importantă pentru dezvoltarea abilităților legate de muncă. Este necesar ca părinții să se asigure că copilul lor învață să-și finalizeze sarcinile în mod independent, fără a fi mereu monitorizat sau reamintit, chiar dacă există riscul de a face greșeli. Este extrem de important ca, în aceste momente, copilul să fie încurajat să exploreze. Dacă nu primește sprijin adecvat, acesta poate dezvolta o lipsă de încredere în sine sau poate ajunge să nu își valorizeze propriile opinii, sau, dimpotrivă, să devină excesiv de dependent de ideile și deciziile altora. Dezvoltarea competențelor personale (autocunoaștere) și a celor sociale (comunicare și cooperare) devine din ce în ce mai importantă în perioada școlară a unui copil.

Dezvoltarea nevoilor ce țin de carieră și formarea intereselor profesionale la elevii claselor primare este un proces dinamic, influențat de interacțiunea copilului cu mediul său. Părinții și profesorii sunt parteneri esențiali în acest proces, oferind suportul și resursele necesare pentru a ajuta copiii să exploreze și să își dezvolte interesele.

Același lucru se referă și la elevii cu cerințe educaționale speciale. Pregătirea acestora pentru viața de adult și cariera profesională începe, de fapt, cu procesul intervenției timpurii, când, acasă, la grădiniță sau la școală, încep să se pună bazele abilităților și ale comportamentelor care vor fi necesare pentru viitor. Prin urmare, este important ca părinții și cadrele didactice să acționeze în direcția dezvoltării acestor abilități de la o vârstă fragedă.

Părinții au rolul cel mai important în acest proces, fiind cei mai motivați să le ofere copiilor lor sprijinul și resursele necesare pentru ca aceștia să aibă șanse cât mai mari la o viață de adult împlinită, să beneficieze de cele mai bune oportunități de dezvoltare și participare, astfel încât, după școală, să își asume cât mai bine rolul de adult, să fie cât mai bine integrat în societate și fericit.

În continuare, sunt prezentate activitățile de ghidare în carieră a elevilor claselor primare.

Denumirea activității: *Explorarea profesiilor*

Scopul: Stabilirea corelației dintre profesii și instrumentele specifice acestora.

Desfășurarea activității: Profesorul repartizează elevilor fișe de lucru *Profesii ascunse*. Fiecare elev analizează imaginile cu profesii și le corelează prin săgeți cu uneltele pe care le folosește persoana în munca sa. În coloana a treia a tabelului, elevul este încurajat să scrie denumirea profesiei identificate.

Resurse: Fișa *Profesii ascunse*.

(Pentru elevii cu dificultăți de învățare se propune fișă adaptată – Anexa 1)

Jurnalul profesorului: *Cunoașterea diversității de profesii îi poate ajuta pe copii să-și formeze o idee mai clară despre posibilele cariere și ocupații pe care le-ar putea urmări în viitor. Această orientare timpurie poate fi utilă pentru stabilirea obiectivelor și a direcției în viață. Prin explorarea diferitelor profesii, copiii au șansa să își descopere interesele și aptitudinile în diverse domenii, să înțeleagă mai clar ceea ce îi pasionează și îi motivează.*

Fișa *Profesii ascunse*

Imagini cu profesii	Instrumente, unelte	Denumirea profesiei
		
		
		
		
		
		
		
		
		
		

Denumirea activității: *Profesii în ghicitori***Scopul:** Identificarea rolului profesiilor în cadrul comunității conform ghicitorilor.

Desfășurarea activității: Profesorul împarte clasa de elevi în două tabere. La semnalul profesorului este citită cu voce tare prima ghicitoare. Elevul care identifică primul răspunsul, adică recunoaște profesia descrisă, bate de două ori din palme. Pentru fiecare răspuns corect, echipa acumulează câte un punct. Astfel, procedura se repetă până la ultima ghicitoare. La final, profesorul oferă o serie de întrebări de reflecție.

Întrebări de reflecție:

- Cum v-ați simțit în cadrul acestei activități?
- A fost dificil să identificați profesiile? Ce v-a ajutat să le recunoașteți?
- Ați regăsit printre ghicitori profesia pe care ați dori să o alegeți pe viitor? Dacă nu, care ar fi aceasta?
- Care este rolul acestor profesii pentru comunitatea noastră? Oferiți exemple.

Alcătuiește o ghicitoare despre profesia pe care ai dori să o ai în viitor.

Resurse: Fișa *Ghicitori despre profesii*.

Jurnalul profesorului: Ghicitorile despre profesii sunt o modalitate distractivă și educativă de a implica copiii în explorarea diferitelor ocupații și profesii, de a discuta despre rolurile pe care le joacă acestea în societate. Ele pot inspira elevii să aspire la diferite cariere și ocupații, contribuind la orientarea lor în viitorul profesional. În plus, posibilitatea de a crea propriile ghicitori adaugă și mai multă diversitate și creativitate în activitățile cu copiii, punând un mare accent pe dezvoltarea vocabularului și îmbunătățirea abilităților de gândire critică, comunicare și colaborare.

Fișa *Ghicitori despre profesii*

Ciorbe, supe, sărmăluțe, Sosuri calde, chifteluțe Pregătește iscusit Că e meșter la gătit. <i>(Bucătarul)</i>	Tunde cu îndemânare Și îți face și cărare O frizură să-ți stea bine Nu-l întrece orișicine. <i>(Frizerul)</i>	Animalele iubește, De-s bolnave le-ngrijește. E un medic special, Noi îi spunem...? <i>(Veterinar)</i>
Cu focul el se luptă, Să-l stingă imediat, Salvează vieți și bunuri De iute l-ai chemat! <i>(Pompierul)</i>	Când îi ceri să te ajute Îți oferă sfaturi multe Și vorbește pentru tine Legile le știe bine. <i>(Avocatul)</i>	Dimineața îți zâmbește Când la grădiniță vîi Pentru școală pregătește Grupa-ntreagă de copii. <i>(Educatorul)</i>
Cine zboară fără' să zboare Și ne poartă peste mare, Peste munți, peste oceane Ați ghicit? Cine e oare? <i>(Pilotul)</i> Cine își câștigă banul Mănuind atent volanul? <i>(Șoferul)</i>	Alb halat a îmbrăcat, Iar apoi te-a consultat. Grija lui e să-ți aducă, Sănătate cât mai multă! <i>(Medicul)</i>	La școală te așteaptă, în fiecare zi Te-nvață să te porți, și să citești, să scrii Povețele lui veșnic, îți vor fi de ajutor, Elevul lui vei fi, iar el e? <i>(Învățătorul)</i>

Denumirea activității: Concurs: *Cine știe mai multe profesii*

Scopul: Identificarea spectrului de profesii existente.

Desfășurarea activității: Profesorul împarte elevii în grupuri. Fiecare grup trebuie să conțină doi reprezentanți care să participe la extragerea bilețelilor. Cadrul didactic va pregăti bilețele cu numere corespunzătoare numărului de grupuri. Reprezentanții fiecărui grup extrag câte un bilețel pentru a determina ordinea de participare. La extragere, grupul trebuie să spună o denumire de profesie, atunci când le vine rândul, în cazul în care nu poate răspunde, iese din concurs. Grupul care rămâne în concurs până la sfârșit și cunoaște cele mai multe denumiri de profesii este declarat câștigător.

Resurse: bilețele cu număr de ordine.

Jurnalul profesorului: *O profesie este o activitate pe care o alegi să o faci pentru că îți place și pentru că ești bun în ea. Unii oameni devin învățători și îi învață pe copii lucruri noi în școală, alții devin pompieri și salvează oamenii și casele din foc, iar alții devin actori și ne distrează cu spectacolele lor minunate. Deci, atunci când vei fi mare, vei putea să alegi profesia preferată. Poți să devii orice îți dorești, atâta timp cât îți place ceea ce faci.*

Denumirea activității: *Ce parfum are profesia ta?*

Scopul: Argumentarea rolului muncii în realizarea profesională.

Desfășurarea activității: Profesorul citește în voce tare poezia „Ce miros au meseriile?” de Gianni Rodari. După lecturare, profesorul împreună cu elevii analizează fiecare strofă și răspund la întrebările de reflecție de la finele poeziei.

La sfârșitul activității, profesorul propune elevilor să alcătuiască o nouă strofă a poeziei, care ar reflecta profesia dorită de către aceștia.

Întrebări de reflecție:

- Ce emoții v-a trezit această poezie?
- Care sunt profesiile descrise de către autor în fiecare dintre strofele poeziei?
- Cum credeți, ce mesaj vrea să ne transmită autorul? Ce vrea să ne învețe?
- Cum interpretați ideea din ultima strofă a poeziei?
- Dacă ar fi să oferiți un nou titlu poeziei, care ar fi acesta?
- Cum crezi, ce parfum va avea profesia ta?

Resurse: Fișa de lectură *Ce miros au meseriile?* (Pentru copiii cu deficiențe de văz, se recomandă varianta audio a poeziei, link disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=ACf2D9m20M0>).

Jurnalul profesorului: *Poezia „Ce miros au meseriile” de Gianni Rodari exprimă ideea că fiecare profesie are o semnificație și o importanță deosebită în societate, iar fiecare persoană care își desfășoară profesia contribuie la diversitatea și bogăția lumii noastre. Poezia subliniază faptul că, la fel cum fiecare meserie are „un miros specific”, fiecare ocupație aduce cu sine o experiență și o influență aparte în viața oamenilor și în lumea din jurul lor.*

Astfel, mesajul poeziei este de a aprecia diversitatea profesiilor și contribuția fiecăreia la viața și cultura noastră, subliniind importanța tuturor ocupațiilor și a tuturor oamenilor care muncesc – pentru a face lumea mai bogată și mai frumoasă.

Fișa *Ce miros au meseriile**Ce miros au meseriile?*
de Gianni Rodari

Orice meserie
Are un miros, copii!
A pâine și a plăcinte
Miroase-n brutării.

Șoferul are-n haină
Mirosul de benzină,
Un muncitor, mirosul
De uleiuri de mașină.

A brazdă aromată,
A câmp și spic bogat
Va mirosi țăranul
Ce merge la arat!

În orice tâmplărie,
În sat sau la oraș,
A scânduri noi miroase,
A vrafuri de talaș.

Miroase cofetarul
A nuci și scorțișoară,
Iar un halat de medic
A doctorie amară!

Va mirosi a pește
Pescarul cel vânjos,
Și numai trândăvia
Nu are vreun miros.

Un vopsitor miroase
A lacuri de vopsit,
Geamgiul întotdeauna
Va mirosi a chit.

Iar bogătașul leneș
Ce-și dă parfumuri mii,
Tot neplăcut miroase,
Iubiții mei copii!

Denumirea activității: *Arborele profesiilor familiei mele*

Scopul: Argumentarea importanței profesiei familiei în alegerea viitoarei cariere.

Desfășurarea activității: Elevii completează Fișa Arborele profesiilor familiei mele cu informații pe care le cunosc despre profesiile bunicilor și ale părinților lor. Pe fiecare ramură, elevul scrie numele unui membru al familiei. Sub nume, copilul adaugă simboluri sau desene simple care reprezintă profesia sau ocupația aceluia membru al familiei (de exemplu, pentru un medic, pot desena un stetoscop; pentru un profesor, o carte sau o tablă). După ce elevii prezintă Arborele profesiilor în fața colegilor, profesorul inițiază o discuție cu elevii:

- Ce ai descoperit nou despre membrii familiei tale?
- Care profesie în arborele reprezentat te-a interesat în mod special? De ce?
- Dacă ai putea alege o profesie, din arborele profesiilor, pentru o zi, care ar fi aceasta și de ce?
- Ce ar trebui să cunoști sau să poți face pentru profesia pe care ai ales-o?

Resurse: Fișa *Arborele profesiilor familiei mele*, creioane sau carioce colorate.

Jurnalul profesorului: Activitatea „Arborele profesiilor familiei mele” te ajută să descoperi ce meserii/profesii au sau au avut bunicii și părinții tăi și înveți mai multe despre tine și despre ce ai putea să devii când vei fi mare.

Fișa *Arborele profesiilor familiei mele*

The diagram is a stylized tree with a brown trunk and green foliage. The trunk has a label 'Numele meu'. The first level of branches has two boxes labeled 'Tata' and 'Mama'. The second level has four boxes labeled 'Bunelul' and 'Bunica' (repeated twice). The third level has four boxes labeled 'Străbunici' (repeated four times).

Denumirea activității: *Când voi fi mare***Scopul:** Explorarea diversității profesiilor în descoperirea oportunităților de carieră.**Desfășurarea activității:** Profesorul împreună cu elevii citesc textul „Când voi fi mare” (autori T. Louise și O. Corwin). Se propun întrebări după lectura textului:

- Ce profesii ai identificat în textul pe care l-ai citit?
- Dacă ai adăuga o altă profesie la lista din text, care ar fi aceasta și cu ce animal ai reprezenta-o?
- Ce înseamnă pentru tine mesajul textului „Când voi fi mare pot fi oricine îmi doresc”?
- Cine ai vrea să fii tu când vei crește mare?
- Ce ai învăța de la animale despre profesia pe care ți-o dorești când vei fi mare?
- Ce calități crezi că sunt necesare pentru a reuși în profesia aleasă?
- Ce mesaj ai vrea să le transmiți altor copii despre realizarea visului profesional?

Se distribuie elevilor Fișa *Eu când voi fi mare* și se solicită să deseneze profesia pe care și-o doresc, atunci când vor fi mari. Se încurajează elevii să deseneze o uniformă, dacă profesia respectivă o cere.

Resurse: Fișa de lectură *Când voi fi mare*, Fișa *Eu când voi fi mare*.

Jurnalul profesorului: Activitatea „Când voi fi mare” te invită să explorezi lumea profesiilor și să vizualizezi ce profesie ai dori să ai în viitor. Textul lecturat transmite mesajul să crezi în tine și să te vezi realizând orice îți poți imagina, urmând calea care te pasionează cel mai mult.

Fișa *Eu când voi fi mare*

Imaginează-ți cine vrei să devii când vei fi mare. Desenează cum crezi că vei arăta în acea profesie. Ai o uniformă? Trebuie să porți unele instrumente sau un anumit tip de încălțăminte?

Profesia mea când voi fi mare _____

Fișa de lectură *Când voi fi mare* de T. Louise și O. Corwin

Dacă un păianjen poate construi o pânză frumoasă, când voi crește mare pot fi arhitect.

Dacă un câine poate ajuta o persoană să treacă strada, eu pot fi polițist.

Dacă o maimuță poate fi instruită să aibă grijă de cei bolnavi, eu pot fi medic.

Dacă un elefant poate da mâna cu trompa sa, eu pot fi președinte.

Dacă un licurici poate străluci în întuneric, eu pot străluci la ecranul televizorului.

Dacă o balenă poate stropi cu apă, eu pot fi pompier.

Dacă o furnică poate părăsi colonia pentru a explora, eu pot fi arheolog.

Dacă un tigru îi poate învăța pe puii săi cum să vâneze, eu pot fi profesor.

Dacă o focă poate înota adânc sub apă, eu pot fi scafandru.

Dacă o pasăre poate zbura înalt pe cer, eu pot fi pilot.

Dacă un cameleon își poate schimba culoarea, eu pot fi designer de modă.

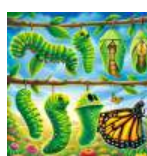
Dacă un cal de mare poate da naștere puilor săi, eu pot fi magician.

Dacă un ghepard poate alerga rapid, eu pot fi atlet olimpic.

Dacă o omidă se transformă într-un fluture, eu când voi fi mare pot fi oricine îmi doresc.

Denumirea activității: *Profesiile comunității mele***Scopul:** Argumentarea rolului profesiei/meseriei în dezvoltarea comunității.**Desfășurarea activității:** Se prezintă elevilor cardurile „Profesiile comunității mele”.

Profesorul explică ce este o comunitate: O comunitate locală este un grup de persoane care interacționează și trăiesc pe un teritoriu comun. Ajutorii comunitari sunt persoane care trăiesc și lucrează în comunitățile noastre. Ei fac multe lucruri diferite pentru a ne ajuta în fiecare zi. Ei ne furnizează bunuri (produse pe care le folosim) și servicii (lucruri pe care le fac pentru noi). Se solicită elevilor să descrie profesiile conform algoritmului:

1. Numește profesia reprezentată pe card.
2. Descrie cum arată o persoană care practică această profesie (pot fi incluse detalii, precum uniforma, echipamentul sau alte caracteristici distinctive).
3. Descrie activitățile pe care le desfășoară o persoană având această profesie (pot include acțiuni sau responsabilități specifice asociate cu profesia respectivă).
4. Numește locurile în care această profesie este practică în comunitatea ta (aceasta poate include locuri, precum spitale, școli, birouri, fabrici sau alte medii de lucru specifice).
5. Spune despre importanța și rolul profesiei în comunitatea unde locuiești (contribuția la economie, la sănătatea sau la bunăstarea comunității etc.).
6. Oferă exemple de persoane din comunitatea ta care au această profesie.
7. Scrie o listă cu profesiile comunității tale.

Resurse: Fișa Carduri „Profesiile comunității mele”.

Jurnalul profesorului: Activitatea „Profesiile comunității mele” este desfășurată în vederea explorării profesiilor din comunitate prin descrierea diferitelor profesii, de la aspectul persoanelor care le practică, la activitățile specifice și locurile unde acestea se desfășoară. Această activitate stimulează curiozitatea și le oferă o înțelegere clară a rolului fiecărei profesii în comunitate. Pentru a eficientiza activitatea, se pot organiza sesiuni interactive, precum întâlniri cu profesioniști din diferite domenii, care pot oferi elevilor o perspectivă din interior asupra profesiilor respective. Aceste sesiuni ar putea include prezentări, demonstrații practice sau chiar vizite la locurile de muncă, oferind elevilor ocazia să experimenteze dinamic lumea profesională.

Fișa Carduri „Profesiile comunității mele”

Denumirea activității: *Profesii la microfon***Scopul:** Relatarea caracteristicilor profesiei în baza interviului.

Desfășurarea activității: Profesorul propune elevilor să vizioneze filmulețul despre meserii și profesii, accesând linkul https://youtu.be/EJiCnA8_is0. După vizionarea filmulețului, elevii formează perechi. În fiecare pereche, un elev are rolul de interviuat, jucând rolul unui specialist într-o profesie aleasă de el din filmuleț, iar celălalt elev este interviuatorul. Interviuatorul va pregăti trei întrebări specifice, destinate să distingă detaliile profesiei alese de colegul său. Interviuitul va răspunde, în baza informațiilor din video și cunoștințelor sale, încercând să ofere o imagine cât mai completă despre profesia respectivă. După primul dialog de 5 minute, rolurile se schimbă. Fostul interviuator devine interviuat, alegând o altă profesie din filmuleț pentru a răspunde la întrebările colegului său. La finalul sesiunilor de interviu, clasa se reunește pentru o discuție de grup, pentru a împărtăși ce au aflat interesant despre profesii, dificultățile întâmpinate în oferirea răspunsurilor la întrebări. Profesorul poate facilita o discuție despre importanța fiecărei profesii în societate și despre ce abilități consideră elevii că sunt esențiale pentru fiecare domeniu.

Resurse: dispozitiv audiovizual.

Jurnalul profesorului: Activitatea „Profesii la microfon” oferă elevilor oportunitatea de a descoperi și înțelege diferite profesii, facilitând, totodată, dezvoltarea abilităților de comunicare, ascultare activă și empatie. Activitatea poate fi adaptată pentru a include o varietate de profesii și poate fi extinsă pentru a include mai multe detalii sau pentru a deveni mai complexă, în funcție de nivelul de înțelegere și de interes al elevilor.

Denumirea activității: *Eu și lumea profesiilor***Scopul:** Explorarea și reflecția asupra diversității lumii profesionale.

Desfășurarea activității: Profesorul citește textul „Urșii Berenstain la locul de muncă”. În baza textului, profesorul inițiază o discuție cu elevii:

- Ce profesii ai identificat în textul citit/audiat?
- Dacă ai fi în orașul Urșilor, ce profesie ți-ar plăcea să încerci și de ce?
- Când te joci sau faci diverse activități, preferi să lucrezi singur sau în echipă? Ce profesii din orașul Urșilor crezi că se potrivesc cu stilul tău?
- Te-ai gândit vreodată să ajuți pe cineva sau să rezolvi o problemă în comunitatea ta? Ce profesie din orașul Urșilor crezi că ar implica astfel de activități?
- Ce discipline școlare îți plac cel mai mult și cum crezi că acestea te-ar putea ajuta într-o carieră din orașul Urșilor?
- Dacă ai putea inventa o profesie pentru tine în orașul Urșilor, care ar fi acesta? De ce crezi că acest job ți se potrivește?

Resurse: Fișa de lectură *Urșii Berenstain la locul de muncă*.

Jurnalul profesorului: Activitatea „Eu și lumea profesiilor” presupune explorarea și reflecția asupra diversității lumii profesionale prin intermediul unei lecturi captivante. În cadrul activității, se dezvoltă gândirea critică și creativitatea elevilor, încurajându-i să facă legături între disciplinele școlare preferate și posibilele profesii, să analizeze modul în care preferă să lucreze și să identifice profesii care răspund nevoilor și problemelor comunității.

Fișa de lectură

Urșii Berenstain la locul de muncă (tradus și adaptat după autorii Stan și Jan Berenstain)

În Orașul Urșilor există multe locuri de muncă și profesii. Mama Urs are grijă de casa noastră și de familie, în timp ce Tata Urs îndeplinește sarcinile casnice și confecționează mobilă de calitate pentru vânzare. Dar există și alte profesii. Și dacă alegi locul de muncă potrivit, munca va deveni distractivă. Să facem o călătorie prin Orașul Urșilor și să vedem ce am putea deveni când vom crește.

Unele profesii pot fi palpitante. Am putea lupta cu incendiile ca Ursul Pompier Bob sau am putea fi polițiști, precum Ofițerul Margarita, care ne învață cum să traversăm drumul în siguranță. Am putea deveni șoferi de autobuz în Orașul Urșilor sau putem învăța să conducem un camion, o ambulanță sau chiar o betonieră.

Unii sunt pricepuți la reparat lucruri și ar putea fi instalatori, mecanici, tâmplari sau ceasornicari. Aproape tot ce folosim are nevoie uneori să fie reparat! Ar fi distractiv să fim profesori și să-i învățăm pe cei mici să citească și să scrie sau să fim medici, pentru a-i ajuta pe oameni să se vindece. Am putea deține un magazin și să vindem lucruri bune, precum mierea și pâinea, sau am putea lucra într-o bancă, unde banii sunt păstrați în siguranță.

Inginerii descoperă metode bune de a construi diverse lucruri. Am putea fi ingineri și să construim poduri mari aici, în Orașul Urșilor. Oamenii de știință studiază natura și încearcă să descopere lucruri noi. Poate că am putea deveni oameni de știință și să găsim remedii pentru boli! Am putea folosi talentele

noastre date de Dumnezeu pentru a construi clădiri mândre și înalte.

– Frate, crezi că talentul meu dat de Dumnezeu este să fiu cântăreață? Mi-a plăcut mereu să cânt! Dar, gândindu-mă mai bine, poate nu ar trebui. Poate că nu am cu adevărat o voce de cântăreață.

– Nu-ți face griji, soră, călătoria noastră nu s-a terminat încă. Există atât de multe lucruri de făcut. Iar alegerea îți aparține.

– Ai putea fi prezentator de știri la televiziune și să difuzezi știrile. Ai putea număra stelele și să devii astronom sau astronaut și să vizitezi planete îndepărtate precum Jupiter și Marte!

– Hei, soră! Uite aici. Îmi plac jocurile pe computer. Aș putea lucra cu computerele. Dar iubesc și orașul Urșilor, ar fi minunat să fiu ecologist și să ajut la diminuarea poluării.

– Ai putea fi apicultor și să strângi miere. Mmmmm! Sau ai putea fi tâmplar ca tatăl nostru.

– Pădurarii protejează copacii veghind asupra incendiilor de pădure. Sau am putea deveni fermieri, ca vecinul nostru bun, Fermierul Ben. Domnul și Doamna Ben cresc porci campioni. Am putea face asta și noi la ferma noastră. Porcul nostru campion ar fi foarte, foarte mare!

Există atât de multe lucruri de făcut și de devenit. Poate fi dificil să alegi. Așadar, dacă nu ai găsit încă ceva potrivit pentru tine... nu trebuie să îți faci griji. Locul de muncă destinat ție s-ar putea să nu fi fost inventat încă! Deci, amintește-ți, există tipuri diferite de muncă dintre care poți alege locul de muncă potrivit pentru a-i ajuta pe alții în fiecare zi, și pentru a te distra!

Denumirea activității: *Meserii pe note muzicale***Scopul:** Stimularea interesului pentru diferite meserii și profesii prin audiere muzicală.**Desfășurarea activității:** Se propune copiilor să audieze cântecul „Meseriile” (<https://www.youtube.com/watch?v=CJulj5luuK4>). Adicional, se oferă elevilor fișa cu versurile cântecului.

În baza audierii, se inițiază o discuție cu elevii:

- Care dintre meseriile menționate în cântec te atrage cel mai mult? De ce?
- Ce meserie ți-ar plăcea să ai pentru o zi?
- Ce te-ar interesa să afli mai mult despre acea meserie?
- Dacă ai putea ajuta pe cineva prin meseria ta, ce ai vrea să faci?
- De ce calități crezi că are nevoie cineva pentru a reuși în meseria pe care ai ales-o?
- Imaginează-ți că ești (meseria aleasă). Ce obstacole crezi că ai întâmpina și cum ai depăși aceste provocări?
- Cum crezi că te-ar putea ajuta familia și prietenii să atingi visul tău profesional?
- Dacă ai organiza o zi a meseriilor la școală, ce meserii ai vrea să fie prezentate și de ce?
- Cum crezi că te-ar face să te simți, dacă ai avea meseria visurilor tale?

Resurse: Fișa *Cântecul „Meseriile”*, dispozitiv audio.**Jurnalul profesorului:** În baza activității „Meserii pe note muzicale”, elevii au posibilitatea de a identifica profesiile în mod interactiv. Prin conexiune cu muzica se stimulează interesul elevilor pentru diferite meserii și le dezvoltă abilitățile de reflecție asupra propriilor interese și aspirații profesionale.Fișa *Cântecul „Meseriile”*

Când o să fiu mare, vreau să fiu actor,
Iar eu vreau să devin cel mai bun explorator,
Pe scenă să dansez voi fi balerină,
Învățătoare sau poate chiar și gospodină.

Meserii, meserii, meserii,
Spune-mi tu ce ai vrea să devii,
Meserii, meserii, meserii,
Spune-mi tu ce ai vrea să devii?

Mă fac bucătar, că-mi place să gătesc,
Medic o să fiu, eu oameni să tratez,
Pompierii sunt eroi, eu o să vă salvez,
Desene animate eu o să desenez.

Meserii, meserii, meserii,
Spune-mi tu ce ai vrea să devii,
Meserii, meserii, meserii,
Spune-mi tu ce ai vrea să devii?

Meserii, meserii, meserii,
Spune-mi tu ce ai vrea să devii,
Meserii, meserii, meserii,
Spune-mi tu ce ai vrea să devii?

Denumirea activității: *Visul meu este să devin...*

Scopul: Identificarea calităților, acțiunilor, beneficiilor profesiei alese.

Desfășurarea activității: Se propune elevilor să completeze fișa *Visul meu este să devin...*

Resurse: Fișa *Visul meu este să devin...*

Jurnalul profesorului: *Prin această activitate, elevii sunt ghidați să identifice calitățile personale care îi susțin în atingerea aspirațiilor lor profesionale, evidențiind conexiunea dintre trăsăturile personale, eforturile deliberate și succesul în carieră. De asemenea, oferă elevilor oportunitatea de a analiza beneficiile profesiei, nu doar din perspectiva satisfacției personale și a împlinirii profesionale, dar și a contribuției în cadrul societății.*

Fișa *Visul meu este să devin...*

Calitățile pe care trebuie să le manifest pentru a realiza visul 	Acțiunile mele de pregătire în prealabil pentru această profesie/meserie
Beneficiile personale ale profesiei/ meseriei alese 	

Denumirea activității: *Căsuța cu decizii*

Scopul: Formularea deciziei cu privire la viitoarea carieră.

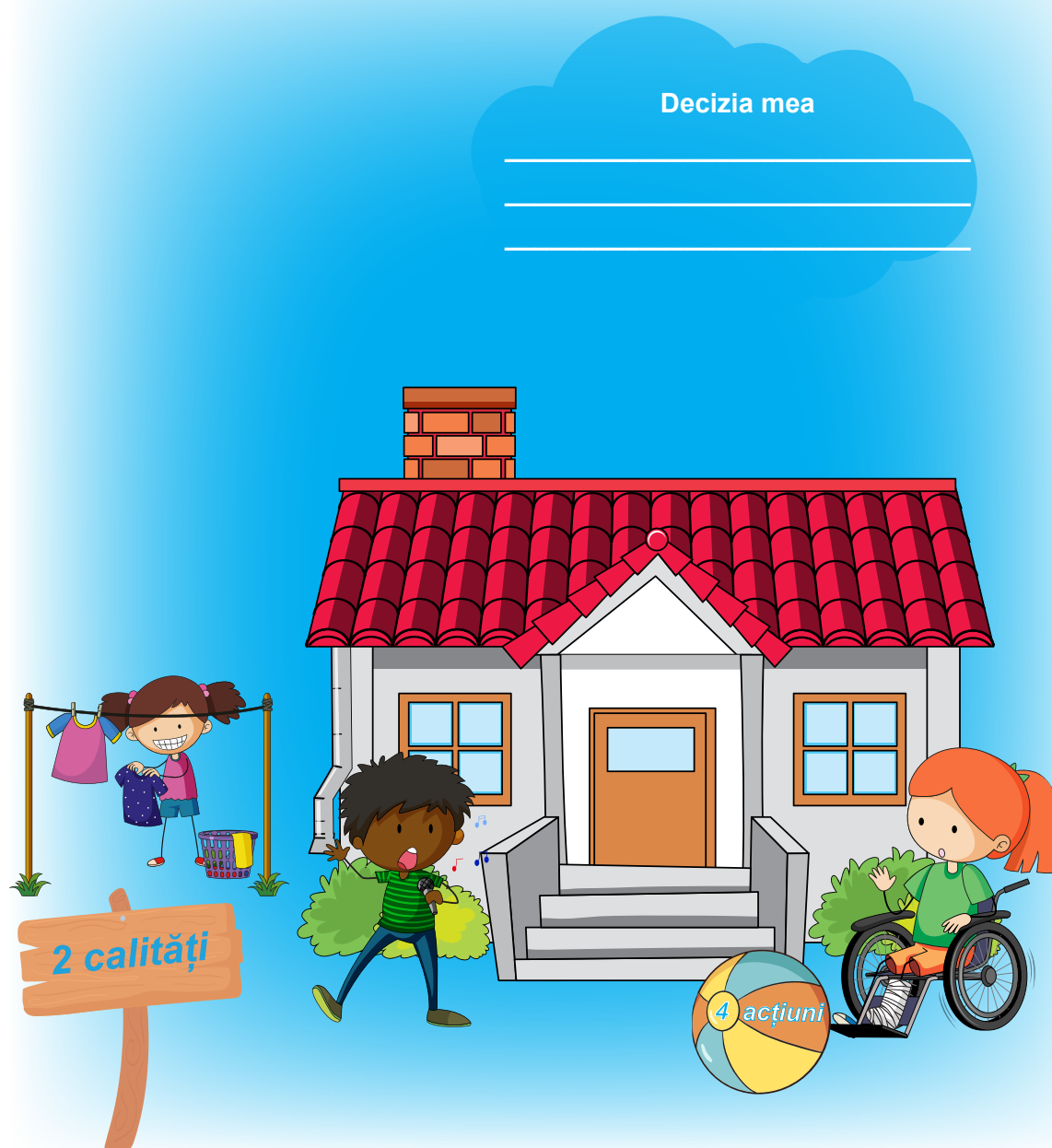
Desfășurarea activității: Profesorul distribuie fișa cu o căsuță, sau la dorință elevii o desenează în caiet. Individual sau în perechi identifică și completează cu două caracteristici personale (le plasează la temelia casei), patru acțiuni (pereții casei) și o decizie, cum aplică acțiunile (acoperișul casei). La final, fiecare elev sau pereche prezintă ideile notate în căsuță.

Resurse: Fișa *Căsuța cu decizii*, pix, creioane, carioce, foi A4.

 Jurnalul profesorului: Metoda „Căsuța cu decizii” reprezintă un instrument eficient pentru tine în procesul de luare a deciziilor importante ce țin de viitorul tău profesional. Această activitate îți oferă un cadru structurat pentru a evalua opțiunile disponibile, a analiza avantajele și dezavantajele fiecăreia și a lua decizia cea mai potrivită pentru tine. Astfel, poți să te concentrezi asupra fiecărei opțiuni în parte, să analizezi în profunzime caracteristicile tale, acțiunile pe care trebuie să le întreprinzi și să faci o evaluare obiectivă a potențialului tău.

Fișa *Căsuța cu decizii*

FIȘA
DECIZIA MEA

Cunoaște-te pe tine însuși!

Ce îmi place să fac? (Scrie activitățile preferate)

1. _____
2. _____
3. _____

Ce pot să fac? (Scrie lucrurile pe care știi să le faci bine)

1. _____
2. _____
3. _____

Explorăm împreună!

Profesii interesante

(Notează profesiile care îți plac și activitățile asociate fiecăreia)

Profesia 1 _____	Ce face? _____
Profesia 2 _____	Ce face? _____
Profesia 3 _____	Ce face? _____

Ce profesie mi se potrivește? (Alege o profesie din cele trei enumerate care crezi că ți-ar plăcea cel mai mult s-o faci când vei fi mare)

Profesia aleasă _____

Mi se potrivește această profesie, deoarece _____

Planificăm!

Ce pot face acum pentru a ajunge la profesia aleasă?

(Scrie acțiuni pe care le poți face pentru a învăța mai multe despre această profesie)

1. _____
2. _____
3. _____

Gânduri finale...

Ce am descoperit despre mine, completând această fișă?

ACTIVITĂȚI PENTRU ELEVII CLASELOR GIMNAZIALE ȘI LICEALE

1.2. Activități pentru elevii claselor gimnaziale și liceale

Adolescența reprezintă o perioadă în care tânărul își descoperă propriile interese, aptitudini, talente, preferințe și valori în căutarea adevăratei sale vocații și aplicarea acesteia într-o carieră. Acest proces cognitiv implică realizarea graduală a obiectivelor profesionale, bazată pe înțelegerea resurselor personale, a intereselor și a semnificației valorilor, precum și a influenței acestora asupra alegerii unei profesii. La finalul acestei perioade de dezvoltare, adolescenții devin capabili să analizeze în mod eficient diversele opțiuni disponibile și să-și evalueze propriul lor potențial și oportunitățile reale în ceea ce privește cariera lor viitoare.

Spre deosebire de adolescenții și tinerii tipici, cei cu nevoi speciale/dizabilități au nevoie de mai mult sprijin adaptat, pentru a lua decizii și pentru a-și stabili obiective pentru viitorul lor apropiat sau mai îndepărtat.

Ghidarea în carieră a elevilor cu cerințe educaționale speciale implică un șir de activități de informare, consiliere și educație, destinate să sprijine elevul în vederea identificării unei opțiuni adecvate școlare și profesionale. Pot reuși doar dacă sunt alocate resursele și mijloacele cele mai potrivite, individualizate personalității acestora.

Specialiștii în ghidarea în carieră descriu mai multe etape esențiale în procesul de ghidare și planificare a carierei pe parcursul adolescenței:

În prima etapă, cunoscută sub numele de *etapa interesului* (aproximativ între 11 și 12 ani), adolescenții experimentează o creștere a interesului pentru identificarea vocației personale. Ei devin mai conștienți de preferințele lor, diferențiind activitățile care le plac și cele care nu le plac, adesea în contextul profesional.

În *etapa capacității* (între 12 și 14 ani), adolescenții încep să înțeleagă cerințele specifice diferitelor profesii și evaluează cum abilitățile și talentele lor personale se aliniază cu acestea. De asemenea, ei conștientizează rolul educației și al formării profesionale în atingerea obiectivelor de carieră.

În *etapa valorii* (între 14 și 15 ani), adolescenții încep să înțeleagă importanța atitudinilor personale și a obiectivelor în alegerea unei profesii. Ei devin conștienți că diferite profesii se potrivesc mai bine decât altele cu valorile lor interne.

Etapă tranziției (între 16 și 17 ani) este o etapă de consolidare, în care adolescenții simt necesitatea să facă alegeri concrete legate de cariera lor. Ei sunt pregătiți să utilizeze abilitățile, interesele și valorile personale în procesul de luare a deciziilor.

La această etapă, toți elevii se confruntă cu provocări și oportunități diferite și toți au nevoie de cunoștințe specifice și competențe în domeniul educației, în planificarea carierei și de viață, precum și sprijin în a face alegerile cele mai bune pe tot parcursul vieții lor. Când tânărul are necesități speciale, nevoia de suport este și mai mare, iar sprijinul de care are el nevoie este mult mai complex și specializat.

Procesul de tranziție de la școală către viața profesională a elevului cu cerințe educaționale speciale este un proces de căutare și identificare a celor mai semnificative oportunități de formare și dezvoltare pentru adolescent/tânăr, oportunități de a învăța și experimenta, de a alege, având la bază abilitățile și interesele elevului, punctele sale forte, evaluate în mod profesionist. În acest proces, el trebuie să primească sprijinul relevant din

partea familiei, a prietenilor, școlii, a celorlalte instituții și servicii din toate sectoarele (sănătate, educație, muncă), pentru a-și stabili și a atinge obiectivele, pentru a se putea integra pe deplin în societate ca adult și a trăi o viață cât mai independentă. Este foarte important ca în tot acest proces să participe inclusiv el, luând în considerare toate aspectele majore ale vieții de adult.

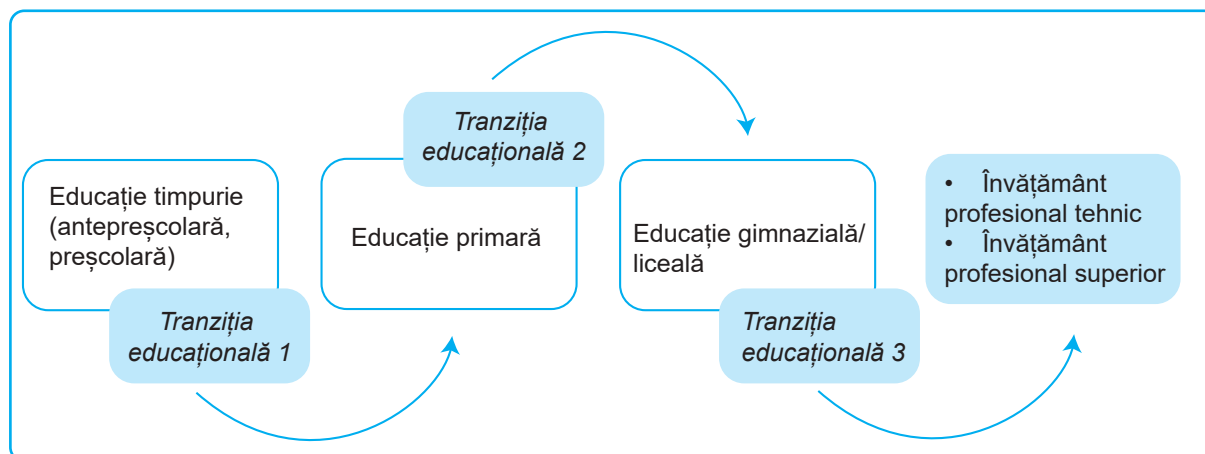

Figura 1.2. Etape de tranziție în traseul educațional al individului

În general, tranziția copilului cu cerințe educaționale speciale, la diferite niveluri de învățământ, este un proces provocat de vulnerabilități educaționale și sociale. În acest sens, se pune un mare accent pe pregătirea tranziției, pentru a facilita satisfacerea nevoilor speciale ale copilului/tânărului și, după caz, integrarea eficientă în câmpul muncii și pregătirea pentru viața de adult.

În continuare, sunt prezentate activitățile propuse pentru ghidarea carierei elevilor din clasele gimnaziale și liceale.

Denumirea activității: *Genograma carierei*

 Scopul: Analiza modului în care istoria profesională a familiei influențează decizia profesională.

 Desfășurarea activității: Profesorul explică ce este o genogramă și cum poate fi folosită pentru a analiza istoria profesională a familiei și influențele acesteia asupra deciziilor de carieră. Următorul algoritm este propus pentru realizarea activității:

1. Pe o foaie mare de hârtie sau pe un flipchart, elevii elaborează structura de bază a genogramei lor, care va include, cel puțin, trei generații: ei înșiși, părinții lor și bunicii. Fiecare generație trebuie să fie reprezentată pe un nivel diferit, începând cu nivelul de jos (elevul) până la nivelul de sus (bunicii).
2. În dreptul fiecărui membru al familiei inclus în genogramă, elevii sunt solicitați să completeze cu informații despre cariera acestuia: numele profesiei, domeniul de activitate și orice schimbări majore de carieră, dacă sunt cunoscute. Pot fi utilizate semne convenționale (de ex.: cerc – feminin, pătrat – masculin; culori diverse pentru a distinge ciclul de învățământ finalizat, simboluri pentru a demonstra domeniile profesionale).
3. După ce elevii au completat genogramele, se organizează o discuție de grup sau o sesiune de prezentare, în care fiecare elev prezintă produsul și modul în care istoria profesională a

familiei ar putea influența propriile decizii de carieră. Se încurajează elevii să reflecteze asupra propriilor valori, aptitudini și interese, bazându-se pe informațiile descoperite prin genogramă.

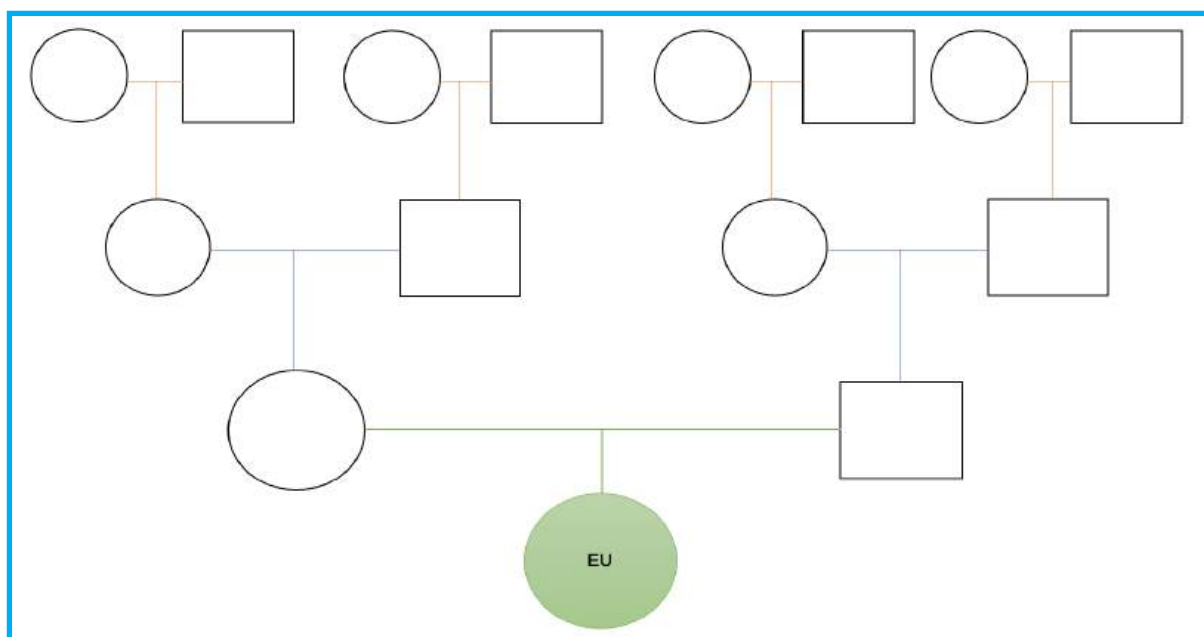
Întrebări propuse pentru debriefare:

- Ce modele sau tendințe ai observat în traseele profesionale ale familiei tale?
- Există o profesie sau un domeniu care se repetă în familia ta? Cum crezi că a influențat acest lucru percepția ta asupra muncii?
- Cum crezi că valorile familiei tale s-au reflectat în alegerile de carieră ale membrilor săi?
- În ce măsură crezi că istoria profesională a familiei tale te-a influențat în explorarea propriilor interese și aptitudini?
- Ce diferențe sau asemănări observi între aspirațiile tale profesionale și carierele membrilor familiei tale?
- Există anumite valori sau lecții învățate din istoria profesională a familiei tale pe care dorești să le aplici în propria carieră?
- Cum te simți în legătură cu posibilitatea de a urma o cale profesională diferită față de tradiția familiei tale?
- Care sunt principalele influențe externe (în afara familiei) pe care le consideri importante în alegerea profesională?
- După finalizarea acestei activități, ce pași urmează să iei în explorarea carierei tale?

 Resurse: fișa *Genograma carierei*, fișe albe sau postere, creioane colorate, markere sau pixuri.

 Jurnalul profesorului: *Genograma carierei este o reprezentare vizuală a istoriei familiale a unei persoane și a traseelor profesionale urmate de către membrii familiei. Aceasta arată relațiile și carierele mai multor generații într-o familie. Scopul unei genograme a carierei este de a identifica modele și influențe în dezvoltarea aspirațiilor și alegerilor de carieră ale unei persoane. Astfel, elevul poate obține o perspectivă asupra propriilor valori, aptitudini și interese și poate lua decizii informate despre propriul traseu profesional.*

Fișa *Genograma carierei*

Denumirea activității: *Exploratori ai profesiilor – de la cunoscut la necunoscut***Scopul:** Determinarea particularităților profesiilor cunoscute și necunoscute.**Desfășurarea activității:** Profesorul distribuie elevilor fișe de lucru *Profesii cunoscute*.

Solicită elevilor să completeze tabelul cu informație despre profesiile pe care le cunosc, indicând denumirea, principalele activități specifice profesiei, instrumentele și uneltele pe care le folosește persoana în munca sa, precum și locul/contextul unde își desfășoară activitatea.

Ulterior, repartizează prin clasă denumiri de profesii mai puțin cunoscute de către elevi și o scurtă descriere a acestora (Fișa de lucru *Detectivi în căutare*). Fiecare elev se deplasează prin clasă și încearcă să coreleze profesia cu descrierea care-i corespunde. După ce au identificat profesiile, elevii completează Fișa de lucru *Profesii necunoscute*, cu informațiile preluate din suportul oferit de către profesor. Dacă printre acestea se regăsesc profesii deja cunoscute de către unii elevi, aceste date sunt completate în Tabelul cu profesii cunoscute.

Pentru acasă, fiecare elev, în mod individual, cercetează și mai completează Tabelul cu alte profesii necunoscute până acum.

Resurse: Fișe de lucru *Profesii cunoscute*; *Profesii necunoscute*; *Detectivi în căutare*.

Jurnalul profesorului: Prin familiarizarea elevilor cu diverse profesii, aceștia pot înțelege opțiunile de carieră și pregătirea necesară de care au nevoie pentru a accesa diferite domenii de activitate. Acest lucru îi va ajuta să facă alegeri informate în ceea ce privește educația și formarea lor viitoare. Explorarea profesiilor necunoscute îi va face să descopere profesii interesante și să își identifice pasiunile și aptitudinile în domenii neobișnuite. Aflând despre profesii mai puțin cunoscute pe piața muncii, elevii își pot lărgi orizonturile și stabili opțiuni de carieră, pe care nu le-ar fi considerat altfel. Profesiile necunoscute astăzi, ar putea fi profesii comune și căutate în viitorul apropiat.

Fișa *Profesii cunoscute*

Denumirea profesiei	Cu ce se ocupă?	Unde își desfășoară munca?
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Fișa *Profesii necunoscute*

Denumirea profesiei	Cu ce se ocupă?	Unde își desfășoară munca?
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Fișa *Detectivi în căutare*

1. Designerul de jocuri video – este o persoană care creează și dezvoltă jocuri pe calculator. Ei se gândesc la idei pentru jocuri, fac versiuni simple ale lor pentru a le testa, proiectează problemele din joc, stabilesc modul în care personajele se mișcă și luptă, scriu poveștile și dialogurile, lucrează cu alte persoane din echipă pentru a face toate aceste lucruri să funcționeze împreună. Ei pot lucra pentru companii care creează jocuri, studiouri, edituri de jocuri sau pot lucra pe cont propriu.

2. Mentorul – este o persoană care te ajută și te îndrumă să crești și să înveți. El îți împărtășește experiența și sfaturile pentru a te ajuta să-ți atingi obiectivele. Mentorii sunt ca niște ghizi care te susțin pe drumul tău spre succes. Mentorii pot fi găsiți în diferite domenii și contexte, inclusiv în mediul academic, în cadrul organizațiilor profesionale, la locul de muncă sau în comunitate. Ei sunt adesea persoane cu experiență și încredere, care sunt dispuse să îți împărtășească cunoștințele și să îți ajute pe alții să crească și să se dezvolte.

3. Expertul în securitate cibernetică – este o persoană care știe cum să protejeze computerele și informațiile importante de atacurile online. Ei știu cum să identifice și să repare problemele care ar putea face ca datele să fie vulnerabile la hackeri sau alte amenințări. De asemenea, ei pot ajuta oamenii să învețe cum să aibă grijă de informațiile lor online și să evite să fie păcăliți de fraudatori. Este ca un gardian digital care păzește datele și informațiile noastre. Un expert în securitate cibernetică poate lucra în cadrul organizațiilor guvernamentale, companiilor private, instituțiilor financiare, organizațiilor de sănătate și de comerț etc.

4. Toxicologul – este un specialist în domeniul toxicologiei, ce investighează modul în care substanțele chimice, medicamentele, poluanții și alte substanțe pot afecta sănătatea umană și mediul înconjurător. El analizează cum aceste substanțe afectează sănătatea umană și ce putem face pentru a ne proteja de aceste pericole. Toxicologii pot lucra în diverse domenii, inclusiv în instituții de cercetare, în centrele de sănătate publică, industrie, mediu, precum și în cadrul instituțiilor de medicină legală.

5. Ofițerul de credite – analizează cererile de împrumut și evaluează dacă oamenii sunt potriviți să obțină credit. El interviuează clienții, verifică informațiile financiare și recomandă dacă cererea ar trebui aprobată sau respinsă. De asemenea, se asigură că plățile sunt făcute la timp și completează documentele necesare pentru împrumuturi. Ofițerul de credite poate activa în cadrul băncilor comerciale și instituțiilor financiare, companiilor de asigurări, de creditare etc.

6. Social media managerul – este o persoană care se ocupă de administrarea și dezvoltarea paginilor de social media ale unei companii sau mărci comerciale. Ei creează și publică postări pe platformele sociale ca Facebook, Instagram sau Twitter, răspund la comentariile și mesajele primite și urmăresc performanța paginii. Scopul lor este să atragă atenția publicului și să crească implicarea acestuia prin intermediul conținutului de calitate și al interacțiunii active. Aceștia pot fi angajați în cadrul diferitelor agenții de publicitate și marketing, ONG-uri, companii, organizații media și de divertisment etc.

7. Ergonomistul – este o persoană care se ocupă de confortul și siguranța persoanelor în timpul muncii. Ei studiază cum pot fi îmbunătățite locurile de muncă, echipamentele și activitățile pentru a face munca mai ușoară și mai sigură pentru oameni. De exemplu, pot sugera ajustări în modul în care sunt aranjate scaunele sau mesele de lucru pentru a reduce

oboseala sau pot oferi sfaturi pentru prevenirea accidentelor la locul de muncă. Scopul lor este să creeze un mediu de lucru mai plăcut și mai eficient pentru toți angajații. Ergonomiștii pot activa în industria sănătății și a transporturilor, în fabrici și unități de producție, în companii și organizații pentru a evalua și a îmbunătăți posturile de lucru, în cadrul firmelor de consultanță etc.

8. Cartograful – este o persoană care creează hărți. Acesta adună informații despre locuri folosind diverse metode, precum fotografiile aeriene sau datele de la satelit. Apoi, folosind computere și programe speciale, ei transformă aceste informații în hărți pe care le putem folosi. Aceste hărți ne arată unde se află diferite lucruri, cum ar fi râuri, munți, orașe și drumuri. Astfel, cartografii ne ajută să navigăm și să înțelegem lumea înconjurătoare. Ei pot lucra în diferite agenții, companii private, ONG-uri, instituții de cercetare, universități etc.

9. Hostess-ul – este o persoană angajată pentru a oferi servicii de primire și îngrijire a oaspeților în diverse medii, cum ar fi restaurantele, hotelurile, evenimentele etc. Rolul principal al unui hostess este să ofere o bună primire oaspeților și să le ofere asistență în diverse moduri, de exemplu: într-un restaurant, hostess-ul poate fi responsabil pentru primirea și ghidarea clienților la mese, luând rezervări, gestionând lista de așteptare și oferind informații despre meniu sau despre local; într-un hotel, hostess-ul poate să asiste oaspeții cu bagajele lor sau să-i îndrume către recepție pentru check-in; la evenimente, hostess-ul poate fi implicat în coordonarea și îndrumarea invitaților la locație, oferindu-le informații despre program sau despre alte facilități. În general, hostess-ul trebuie să fie amabil, politicos și bine informat despre serviciile sau facilitățile pe care le reprezintă, oferind o primire călduroasă și o experiență plăcută oaspeților sau clienților.

10. Merchandiser-ul – este persoana care aranjează și organizează produsele într-un magazin sau pe o platformă online, astfel încât acestea să fie atrăgătoare și ușor de găsit pentru clienți. Ei se asigură că produsele sunt expuse în mod corespunzător, în locuri strategice, pentru a încuraja cumpărăturile. De asemenea, se ocupă de gestionarea stocurilor și de colaborarea cu echipele de marketing pentru a promova produsele în mod eficient. Scopul lor este să ajute la creșterea vânzărilor prin prezentarea și aranjarea produselor într-un mod atractiv și practic. Aceștia pot activa în diferite medii: în companiile de cosmetice și produse de îngrijire personală, în magazine și supermarketuri, companii care produc bunuri de consum, centre comerciale, inclusiv în mediul online, pe site-uri web și platforme de vânzare online.

Denumirea activității: *Ghid de interviu cu profesori*

Scopul: Argumentarea propriilor valori și abilități prin corelare cu cerințele și satisfacțiile diferitelor profesii.

Desfășurarea activității: Această activitate implică organizarea unor sesiuni de interviuri detaliate cu profesori, scopul principal fiind colectarea de perspective și experiențe profesionale care să ajute la orientarea carierei elevilor. Procesul debutează cu etapa de pregătire, în care sunt formulate întrebările și sunt stabilite detaliile logistice. Elevii, sub îndrumarea cadrului didactic, elaborează întrebările specifice pentru interviuri, asigurându-se că acestea sunt comprehensibile și relevante pentru scopul activității. La această etapă, cadrul didactic poate să le ofere exemplul unui ghid orientativ de interviu (Fișa *Ghid de interviu*). Fiecare elev va avea la dispoziție timp disponibil (de ex., o săptămână) pentru a realiza interviul cu

unul dintre părinții săi, mai apoi să prezinte public colegilor rezultatele interviuării. Elevii sunt încurajați să scrie o reflecție personală despre ce au învățat din această activitate și cum informațiile obținute ar putea influența alegerile lor profesionale viitoare.

Resurse: Fișa Ghid de interviu.

Jurnalul profesorului: Realizarea interviurilor ajută la dezvoltarea abilităților de comunicare ale elevilor, le cultivă curiozitatea și îi învață să analizeze și să sintetizeze informații. Activitatea poate ajuta elevii să reflecteze asupra propriilor interese, puncte forte și aspirații profesionale. Întrebările ghidului sunt concepute pentru a-i determina pe elevi să reflecteze asupra propriilor valori și abilități, învățând să le coreleze cu cerințele și satisfacțiile diferitelor profesii.

Fișa *Ghid de interviu*

- Cum ați ales profesia Dvs.?
- Ce valori considerați că sunt esențiale în profesia Dvs.?
- Ce abilități crezi că sunt cele mai importante pentru succesul în domeniul profesional?
- Ce provocări ați întâmpinat în cariera Dvs. și cum le-ați depășit?
- Ce aspecte ale muncii Dvs. vă aduc cea mai mare satisfacție?
- Dacă ați putea să schimbați ceva în cariera Dvs., ce ar fi?
- Ce sfaturi aveți pentru cineva care își alege profesia acum?
- Ce calități considerați că am și cum m-ar putea ajuta în alegerea unei cariere?

Denumirea activității: *Interviu despre profesie*

Scopul: Identificarea factorilor care contribuie la alegerea viitoarei profesii.

Desfășurarea activității: Profesorul propune elevilor să elaboreze un interviu împreună cu un membru din familie: părinte, frate/soră, bunel/bunică sau prieten de familie, pentru a afla detalii despre profesia aleasă pe care o practică. Intervievații vor răspunde la întrebările prezentate în fișa-model.

Resurse: Fișa Model de desfășurare a interviului.

Jurnalul profesorului: Profesiile fraților, părinților și bunicilor noștri pot fi surse de inspirație și modele pentru cariera noastră. Înțelegerea a ceea ce au realizat în viață și cum și-au folosit abilitățile și pasiunile în munca lor, ne pot oferi indicii despre ceea ce ne-ar putea motiva și interesa pe noi în domeniul profesional. De asemenea, cunoașterea acestor profesii posibil ne poate ajuta să înțelegem și să internalizăm valorile pe care le considerăm importante în viață ca să le transmitem mai departe, ne poate ajuta să apreciem și să fim recunoscători pentru contribuția lor în familia și comunitatea noastră.

Fișa *Model de desfășurare a interviului*

Data interviului _____

Interviu cu _____

Realizat de _____

Întrebări:

1. Ce profesie v-ați fi dorit să aveți când erați de vârsta mea?
2. Ce profesie aveți acum?
3. Ce știați despre această profesie, atunci când ați ales-o?
4. Ce ați aflat despre ea după ce ați început să lucrați?
5. Cine v-a ajutat în alegerea profesiei?
6. Ce studii ați urmat?
7. Ce calități personale au determinat alegerea viitoarei profesii?
8. Ce vă place cel mai mult în munca dumneavoastră?
9. Care sunt riscurile profesiei pe care o profesati?
10. Care este lucrul cel mai important în alegerea profesiei?

Denumirea activității: *Profesiile viitorului***Scopul:** Distingerea profesiilor pe cale de dispariție și profesiilor de viitor.

Desfășurarea activității: Profesorul repartizează elevilor Fișa de lucru *Profesii* care include o listă de profesii aflate pe cale de dispariție în era digitală și o serie de profesii ale viitorului, determinate de progresul tehnologic. Elevii trebuie să repartizeze aceste profesii potrivit categoriei din care fac parte, argumentând răspunsul.

Lista propusă cu profesii: specialist în energie regenerabilă; casier; inginer în IA (inteligenta artificială); gerontolog; tehnician de drone; profesor; manager de roboți; agent de turism spațial; ecolog urban; medic; specialist în e-commerce; preot; consilier de detoxifiere digitală; manager de proiectare Smart Home; web designer; specialist în dezvoltare software; poștaş; lucrător în agricultura manuală; manager de roboți; inginer bio; bucătar de fast-food; inginer/arhitect de mediu; consultant bancar; îngrijitor de copii (bonă); consilier digital de wellness (bunăstare, stare de bine); genetician IT; psiholog/consilier; analist financiar; coach pentru jucătorii digitali; croitor digital.

La final, profesorul solicită elevilor să completeze lista cu alte profesii de viitor.

Resurse: Fișa *Profesii predispuse dispariției vs Profesii ale viitorului*.

Jurnalul profesorului: Schimbările tehnologice, economice și sociale din ultimele decenii transformă modul în care lucrăm și interacționăm, ducând la o reducere a cererii pentru anumite profesii tradiționale în favoarea soluțiilor digitale și automatizate. Dezvoltarea tehnologică, roboții și inteligența artificială pot înlocui anumite sarcini și funcții desfășurate tradițional de oameni în diverse domenii. Schimbările în preferințele consumatorilor influențează cererea pentru anumite servicii și profesii. Important este să subliniem că aceste schimbări pot aduce oportunități și profesii noi în același timp.

Cu referire la profesiile aflate pe cale de dispariție, adaptarea și dobândirea de noi competențe pot ajuta persoanele să își găsească locuri de muncă în alte domenii în dezvoltare. Recalificarea și învățarea continuă rămân a fi cheia pentru a fi relevant pe piața muncii într-o lume în schimbare rapidă.

Cu toate acestea, există domenii de activitate în care nu va fi posibilă înlocuirea muncii umane cu tehnologia, implicarea umană în aceste domenii rămânând esențială datorită unor aspecte complexe și subiective ce nu pot fi complet capturate de către tehnologie. Aceste profesii joacă un rol vital în crearea și menținerea unei comunități sănătoase, sigure și prospere, oferind servicii esențiale, sprijin și lideri care promovează bunăstarea și dezvoltarea comunității.

Fișa *Profesii predispuse dispariției vs Profesii ale viitorului*

Profesii pe cale de dispariție	Profesii ale viitorului

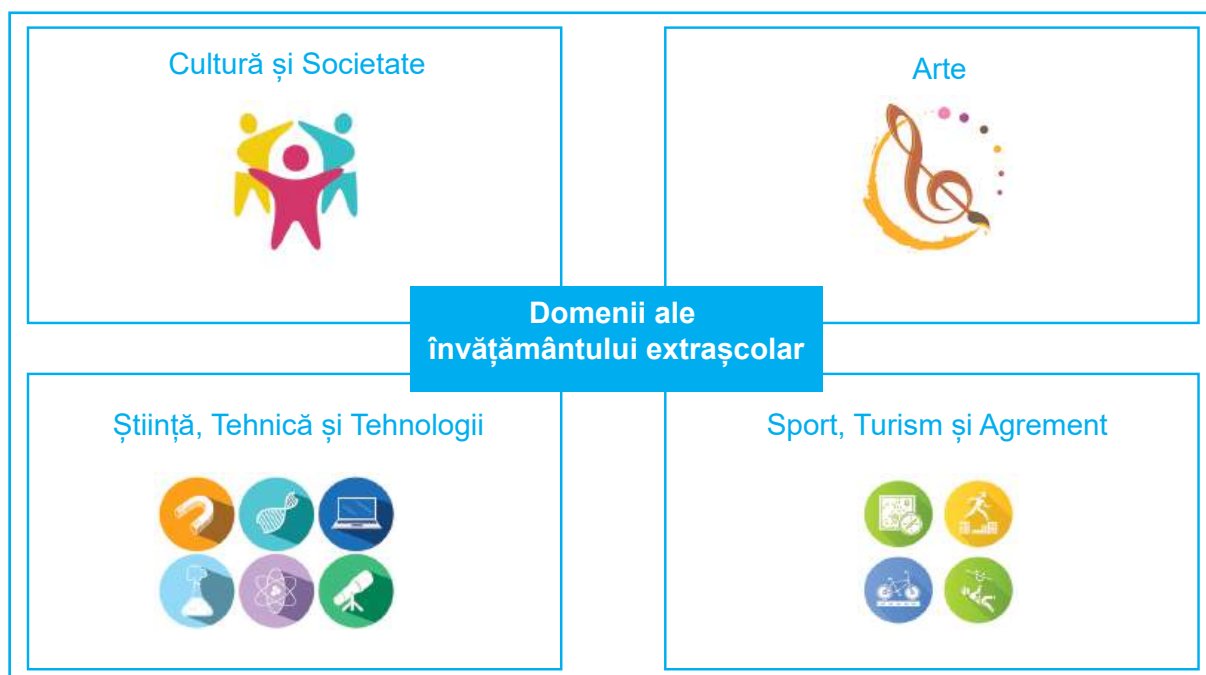
Denumirea activității: *Domenii și interese*

 Scopul: Elaborarea profilului de personalitate în baza domeniilor învățământului extrașcolar.

 Desfășurarea activității: Profesorul repartizează elevilor fișe de lucru *Domenii ale învățământului extrașcolar*, ce reflectă domeniile învățământului extrașcolar din Republica Moldova - Domeniul Cultură și Societate; Domeniul Arte; Domeniul Științe, Tehnică, Tehnologii; Domeniul Sport, Turism, Agrement. Pentru fiecare domeniu în parte, profesorul distribuie fișe de lucru *Profilurile specifice domeniilor educației și învățământului extrașcolar*. Elevii citează informația și identifică domeniul și profilurile educației care reflectă interesele sale profesionale. După lecturare, în baza acestei informații, fiecare elev își schițează propriul profil de personalitate, indicând modalități concrete de satisfacere a intereselor sale profesionale, pe pași concreți de urmat (de ex.: implicarea în proiecte; participarea la concursuri, festivaluri; frecventarea unor cursuri opționale etc.).

 Resurse: Fișa *Domenii ale învățământului extrașcolar*, Fișa *Profilurile specifice domeniilor educației și învățământului extrașcolar*.

 Jurnalul profesorului: În afara programului școlar tradițional, există o multitudine de domenii ale educației și învățământului extrașcolar, care îți pot oferi oportunități unice de dezvoltare personală și profesională. Aceste domenii îți permit să-ți explorezi pasiunile, să-ți dezvolți abilitățile și să-ți îmbunătățești cunoștințele într-un mediu mai relaxat și mai specializat. Învățământul extrașcolar joacă un rol esențial în dezvoltarea holistică a elevilor, iar aceste experiențe contribuie la formarea unei persoane echilibrate, cu abilități sociale, intelectuale și emoționale bine dezvoltate.

Fișa *Domenii ale învățământului extrașcolar*Fișa *Profilurile specifice domeniilor educației și învățământului extrașcolar***Interese profesionale specifice domeniului Cultură și Societate**

Profiluri din domeniul Cultură și Societate					
					
Social-pedagogic	Social-psihiologic	Social-economic	Intercultural, etnocultural	Democrație și drepturile omului	Etnografie

Elevii care aleg activități în domeniul Cultură și Societate sunt, de obicei, persoane pasionate de artă, cultură și patrimoniu.

Sunt persoane curioase și deschise către cunoaștere, interesate să înțeleagă lumea din jurul lor, să exploreze diverse aspecte ale culturii și să se angajeze în discuții și activități intelectuale.

Aceste persoane sunt preocupate de comunitatea lor și de problemele sociale și culturale cu care se confruntă. Le place să fie implicate în activități social-utile, voluntariat sau alte inițiative de implicare civică.

Persoanele care aleg activități în domeniul Cultură și Societate sunt, de regulă, persoane care apreciază diversitatea culturală, etnică și socială. Le place să exploreze și să înțeleagă diferențele sociale, să promoveze incluziunea și dialogul intercultural.

Activitățile în care se pot implica elevii în scopul satisfacerii intereselor profesionale, pot fi: cercuri, cluburi, studiouri, festivaluri, proiecte sociale și culturale etc.

Profilul beneficiarilor care aleg activități în domeniul Cultură și Societate este unul divers, care cuprinde o gamă largă de persoane cu interese și motivații diferite, dar care împărtășesc în mod obișnuit pasiunea pentru artă, cultură și cunoaștere.

Interese profesionale specifice domeniului Arte

Profiluri din domeniul Arte			
			
Muzică	Arta dramatică/ teatrală. Cinematografia	Arta coregrafică	Arte plastice/ vizuale, decorative

Beneficiarii care preferă activitățile din domeniul artelor sunt, de obicei, persoane pasionate de artă și de procesul creativ. Aceștia pot fi interesați de diferite forme de artă, cum ar fi: pictura, sculptura, desenul, fotografia, designul grafic, teatrul, dansul sau muzica.

Mulți dintre acești beneficiari pot avea deja abilități artistice dezvoltate sau doresc să-și dezvolte și să-și îmbunătățească abilitățile într-un anumit domeniu artistic. Aceștia găsesc diferite modalități (lecții sau cursuri de artă) pentru a-și îmbunătăți cunoștințele și abilitățile artistice. Persoanele care preferă activitățile din domeniul artelor caută modalități de a-și exprima ideile, emoțiile și experiențele personale prin intermediul artei. Aceștia folosesc arta ca pe un mijloc de explorare a identității personale și de comunicare a mesajelor personale și sociale. Apreciază frumusețea și estetica în diferite forme și expresii artistice, sunt atrași de lucrările artistice care îi provoacă să reflecteze și să simtă emoții puternice.

Mulți dintre acești beneficiari sunt interesați să facă parte dintr-o comunitate artistică și să interacționeze cu alți artiști și iubitori de artă. Aceștia caută oportunități de a expune lucrările lor, de a participa la evenimente artistice și de a colabora cu alți artiști pentru a-și împărtăși și dezvolta pasiunea pentru artă.

Aceste interese pot fi valorificate în activități, precum: concerte, festivaluri, cercuri și cluburi pe interese, concursuri, expoziții etc.

Profilul beneficiarilor care preferă activități din domeniul artelor este unul caracterizat de pasiune pentru artă, dorința de auto-exprimare și de explorare creativă, și apreciere pentru frumusețe și estetică în diferite forme artistice.

Interese profesionale specifice domeniului Știință. Tehnică. Tehnologii

Profiluri din domeniul Știință. Tehnică. Tehnologii				
				
Matematică și știință	Științe ecologice-biologice	Științe tehnice	Tehnologii informaționale și comunicaționale	Modelare artistică etc.

Acești beneficiari sunt, de obicei, persoane pasionate de descoperirea și înțelegerea fenomenelor științifice, precum și de inovații tehnologice. Ei sunt interesați să exploreze lumea din jurul lor și să înțeleagă principiile științifice și tehnologice care stau la baza acestora.

Mulți dintre acești beneficiari pot avea abilități și competențe tehnice dezvoltate sau pot dori să-și dezvolte și să-și îmbunătățească abilitățile în domeniul științei și tehnologiei. Ei sunt interesați de programare, inginerie, design digital, robotică, electronică sau alte domenii tehnice.

Beneficiarii sunt persoane pasionate de inovație și doresc să contribuie la rezolvarea de probleme reale, folosind cunoștințele și abilitățile lor în domeniul științei și tehnologiei. Ei pot căuta soluții creative și inovatoare pentru provocările actuale din diverse domenii.

Persoanele care preferă activitățile din domeniul Știință, Tehnică și Tehnologii sunt interesate să participe la activități practice și experimentale ce le permit să aplice cunoștințele lor în practică și să experimenteze cu concepte și tehnologii noi.

O parte dintre acești beneficiari sunt interesați să facă parte dintr-o comunitate științifică și tehnologică activă și să interacționeze cu alți entuziaști și profesioniști din domeniu. Ei caută oportunități de a participa la evenimente, conferințe și proiecte colaborative în domeniul științei și tehnologiei.

Modalitățile de implicare în activități specifice domeniului pot include: cercurile, laboratoarele științifice, proiectele tehnologice, expedițiile și vizitele științifice.

Profilul persoanelor care preferă activitățile în domeniul Știință, Tehnică și Tehnologii este unul caracterizat de pasiune pentru descoperire, inovație și rezolvarea problemelor, precum și de dorința de a face parte dintr-o comunitate activă și dinamică de profesioniști și entuziaști în domeniul științei și tehnologiei.

Interese profesionale specifice domeniului Sport, Turism și Agrement

Profiluri din domeniul Sport, Turism și Agrement				
				
Sport recreativ	Sport aplicativ	Sport adaptiv	Turism	Sport de performanță

Acești beneficiari sunt, de obicei, persoane pasionate de mișcare și activități fizice. Ei pot practica sporturi individuale sau de echipă și pot fi implicați în diverse activități sportive, cum ar fi alergarea, înotul, ciclismul, fotbalul, baschetul, tenisul etc.

Mulți dintre ei sunt interesați de aventură și de explorarea mediilor naturale sau culturale. Ei pot fi atrași de activități precum drumeții, alpinism, camping, călătorii de aventură, explorare urbană sau alte activități care implică descoperirea de locuri noi și interesante.

Persoanele care preferă activitățile în acest domeniu sunt, de obicei, preocupate de un stil de viață activ și sănătos și pun un mare accent pe îmbunătățirea sănătății și formei fizice prin intermediul activităților sportive și recreative.

Beneficiarii caută activități care să le ofere oportunitatea de a se relaxa și de a se recrea în timpul liber. Aceștia sunt interesați de activități de agrement, precum: plajă, picnic, grădinărit, pescuit sau alte activități care îi ajută să se destindă și să se elibereze de stresul zilnic.

Sunt preocupați de protejarea mediului înconjurător și apreciază natura și frumusețea peisajelor naturale. Ei caută activități în aer liber care să le ofere oportunitatea de a se conecta cu natura și de a se bucura de frumusețea lumii înconjurătoare.

Activitățile în care pot fi implicați cuprind: secțiile, antrenamentele, cluburile și cercurile sportive etc.

Profilul beneficiarilor care preferă activitățile în domeniul Sport, Turism și Agrement este unul caracterizat de pasiunea pentru mișcare și aventură, dorința de a menține un stil de viață activ și sănătos, precum și de apreciere pentru natură și mediul înconjurător.

Denumirea activității: Stereotipuri despre profesii

Scopul: Identificarea intereselor profesionale și abilităților fără constrângeri bazate pe stereotipuri.

Desfășurarea activității: Profesorul repartizează elevii în perechi, a câte două persoane. Elevul A primește o carte în mână, dar privește doar partea din spate a cărții, care conține informații despre profesie. Elevul B stă în fața elevului A și vede doar partea din față

a cărții, care include un personaj și un nume. Elevul B trebuie să ghicească profesia elevului A punând întrebări la care se răspunde cu „Da” sau „Nu”, de exemplu: „Lucrezi în aer liber?”, „Lucrezi cu mașini?”. Elevul A răspunde cu „Da”, „Nu” sau „Nu pot să spun”. Procedura se repetă până când elevul B a descoperit profesia corectă. La final, profesorul oferă o serie de întrebări pentru discuții colective.

Întrebări de reflecție:

- Ce v-a permis să descoperiți profesia personajului?
- Unele profesii sunt uneori percepute ca fiind „tipic feminine” sau „tipic masculine”. Cum se explică acest lucru? Ce ați observat în acest exercițiu interactiv?
- Fetele și băieții au preocupări diferite în legătură cu alegerile profesionale?
- Este profesia visurilor tale marcată de stereotipuri de gen? Dacă da, care sunt acestea?
- Cum credeți, care sunt factorii ce influențează aceste viziuni asupra profesiilor?
- Cum putem diminua influența stereotipurilor în ceea ce privește alegerile profesionale, inclusiv problemele legate de gen?

Resurse: Fișa Carduri cu profesii (Anexa 2).

Jurnalul profesorului: Stereotipurile asupra profesiilor sunt percepții sau idei fixe referitoare la diferite profesii, care sunt influențate de stereotipuri sociale sau culturale. Aceste stereotipuri pot fi legate de gen, clasă socială, etnie sau alte caracteristici ale individului sau grupului. De exemplu, unele profesii sunt adesea percepute ca fiind „tipic feminine”, cum ar fi profesiile legate de activități sociale, artistice sau considerate „ușoare”. În schimb, profesiile tehnice, practice și considerate „dure” sunt descrise ca „tipic masculine”.

Viziunile stereotipice asupra profesiilor posibil să aibă consecințe negative, deoarece pot limita opțiunile și aspirațiile individuale, pot perpetua inegalitățile de gen sau sociale și pot împiedica diversitatea și incluziunea în diverse domenii profesionale. Este important să recunoaștem aceste stereotipuri și să lucrăm pentru a le depăși, astfel încât toți oamenii să aibă acces egal la oportunități profesionale și să poată urmări cariere în funcție de interesele și abilitățile lor, fără constrângeri bazate pe stereotipuri.

Personajele din exercițiul interactiv ar trebui să arate că genul nu joacă, în esență, niciun rol în profesia unei persoane.

Denumirea activității: SWOT-ul personal

Scopul: Analiza punctelor forte, punctelor slabe, oportunităților și riscurilor în alegerea carierei.

Desfășurarea activității: Profesorul repartizează elevilor fișe de lucru Analiza SWOT (Strengths – puncte forte; Weaknesses – puncte slabe; Opportunities – oportunități; Threats – amenințări) cu întrebări reflexive elaborate pentru fiecare cadran și explică modalitatea de completare a acestuia. Elevii completează fișa SWOT-ul personal cu informație relevantă despre personalitatea sa, răspunzând la întrebările din tabel. La final, profesorul interpretează informațiile completate de către elevi în fiecare cadran.

Resurse: Fișa Analiza SWOT, Fișa SWOT-ul personal.

Jurnalul profesorului: Analiza SWOT te poate ajuta să-ți cunoști mai bine punctele forte și punctele slabe, să identifice oportunitățile de creștere și să gestionezi amenințările care îți stau în cale. Este un instrument valoros în procesul de autorefecție și dezvoltare personală.

Punctele forte reflectă abilitățile, calitățile și realizările tale remarcabile. Poți lua în considerare experiența profesională, educația, abilitățile tehnice, calitățile personale sau succesele anterioare.

Punctele slabe sunt zonele pe care simți că poți să le îmbunătățești. Acestea pot include lipsa anumitor abilități sau competențe, temerile și incertitudinile, aspectele care îți creează dificultăți în atingerea obiectivelor tale.

Fișa *Analiza SWOT*

Puncte forte

- Ce avantaje ai tu pe care alții nu le au (abilități, certificări)?
- Ce faci mai bine decât ceilalți?
- Ce resurse personale poți să accesezi în anumite momente (potențial)?
- Care, ar spune ceilalți, sunt punctele tale forte (profesori, colegi, părinți, persoane cunoscute)?
- Care sunt realizările de care ești cel mai mândru/cea mai mândră?
- Ce valori ai pe care ceilalți nu le au/nu le manifestă?

Puncte slabe

- Ce tip de responsabilități și sarcini eviți de obicei, pentru că nu ești sigur că le poți realiza?
- Care, ar spune că sunt punctele tale slabe, cei care te cunosc bine?
- Ești sigur/ă de abilitățile pe care le ai? Dacă nu – care sunt punctele tale slabe în acest sens?
- Care sunt obiceiurile tale negative (de ex.: procrastinezi, întârzi, ești dezorganizat/ă, te enervezi repede, gestionezi stresul inefficient, ești foarte pedant etc.)?

Oportunități

- Ce-ai putea realiza nou pe viitor cu competențele tale?
- În ce activități (conferințe, evenimente, cursuri de formare) te-ai putea implica pentru ca să-ți dezvolti alte competențe?
- Într-o perioadă plină de schimbări – poți identifica anumite competențe personale pe care ai putea să le pui în practică și în valoare?
- Ce avantaje îți poate aduce piața muncii cu privire la competențele tale?

Riscuri

- Ce obstacole întâmpini în activitățile pe care le desfășori?
- Consideri că lipsa resurselor ar putea crea un impediment în atingerea obiectivelor personale?
- Abilitățile tale vor fi oare solicitate pe piața muncii în continuare?
- Cum consideri, schimbările din tehnologie îți vor amenința jobul/activitatea?
- Ar putea vreunul din punctele tale slabe să devină o amenințare pentru viitorul tău profesional?

Fișa *SWOT-ul personal*

Puncte forte	Puncte slabe
Oportunități	Riscuri

Cum interpretăm datele obținute?

• **Puncte forte.** Valorifică și dezvoltă în continuare ceea ce îți place să faci și calitățile pentru care ești apreciat în mod special de către ceilalți. Acestea îți vor oferi direcții de acțiune foarte clare cu privire la traseul tău personal.

• **Puncte slabe.** Fii sincer cu tine însuși și recunoaște-ți punctele slabe. Este important să fii conștient de ele pentru a putea să le depășești (dacă acestea reprezintă un obstacol major în realizarea planurilor tale) sau să le dezvolti.

• **Oportunități.** Important este să le identifici și să le determini să lucreze în favoarea ta. Gândește-te la ce ai putea să faci pentru a-ți maximiza potențialul și pentru a-ți atinge obiectivele personale și profesionale.

• **Amenințări.** Acestea trebuie evitate, eliminate sau gândite planuri de limitare a efectului lor asupra ta și a obiectivelor tale. Gândește-te la moduri în care poți să gestionezi sau să depășești aceste amenințări, precum și la resursele și suportul pe care le ai la dispoziție.

Denumirea activității: *ABC-ul abilităților*

Scopul: Aprecierea rolului abilităților pentru atingerea succesului profesional.

Desfășurarea activității: Profesorul inițiază discuția cu elevii despre importanța abilităților și a cunoștințelor în atingerea succesului profesional. Elevii sunt solicitați să definească și să distingă deosebiri între cunoștințe și abilități, oferind exemple din experiența proprie.

Ulterior, se formează grupuri mici și se distribuie fișe de lucru *ABC-ul abilităților*. Fiecare grup trebuie să completeze lista abilităților care încep cu fiecare literă a alfabetului.

În etapa finală a activității, fiecare elev completează individual Fișa *Abilitățile mele*. Elevii selectează patru abilități din lista elaborată în grup, pe care consideră că le dețin, și explică

utilitatea fiecăreia pentru atingerea succesului lor profesional.

Resurse: Fișa *ABC-ul abilităților*, Fișa *Abilitățile mele*.

Jurnalul profesorului: Prin solicitarea elevilor să completeze Fișa „ABC-ul abilităților”, aceștia devin conștienți de diversitatea abilităților care pot fi relevante în exercitarea unei/unor profesii, de la abilități sociale și de comunicare până la cele de gândire critică și rezolvare de probleme. Identificarea abilităților și reflectarea asupra utilității lor pentru atingerea succesului profesional direcționează elevii să facă legături concrete între abilitățile lor și potențialele meserii/profesii.

Fișa *ABC-ul abilităților*

A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
Ș
T
Ț
U
V
W
X
Y
Z

Fișa *Abilitățile mele*

Selectează patru abilități din lista creată de grupul tău pe care consideri că le deții. Pentru fiecare abilitate aleasă, descrie cum te poate ajuta aceasta să ai succes în carieră.

1.	
2.	
3.	
4.	

Denumirea activității: *Cadranul Vreau-Pot-Trebuie*

Scopul: Proiectarea traseului profesional în funcție de interesele personale, aptitudinile și cerințele externe.

Desfășurarea activității: Profesorul distribuie elevilor materiale de lucru, independent, fiecare elev identifică conținutul fiecărui reper care îl va ghida în proiectarea și construirea viitoarei cariere: vreau (dorințe); pot (capacități); trebuie (ce se cere pe piața muncii).

Resurse: Fișa *Cadranul Vreau-Pot-Trebuie*, pix.

Jurnalul profesorului: *Cadranul Vreau-Pot-Trebuie* este o metodă utilă în procesul de orientare școlară și profesională, care te poate ajuta să-ți clarifici obiectivele și să-ți planifici viitorul în funcție de interesele personale, aptitudinile și cerințele externe. În acest context, ești încurajat să-ți examinezi alegerile și să le împarți în trei categorii: Vreau, Pot și Trebuie.

Categoria „Vreau” se referă la pasiunile și interesele tale. Aici, îți exprimi ceea ce îți dorești să faci în viitor, în funcție de domeniile care te atrag cel mai mult și care te inspiră.

Categoria „Pot” se concentrează pe aptitudinile și abilitățile pe care le deții. Acest lucru include competențele academice, aptitudinile practice și alte resurse pe care le poți utiliza pentru a-ți atinge obiectivele profesionale sau educaționale.

În categoria „Trebuie”, ții cont de cerințele și constrângerile externe care pot influența alegerile tale. Aici sunt incluse aspecte, precum normele sociale, așteptările familiale, cerințele educaționale și condițiile economice.

Cadranul Vreau-Pot-Trebuie oferă un cadru util pentru tine ca să îți evaluezi opțiunile și să îți dezvolti un plan de acțiune coerent pentru viitorul tău.

Fișa *Cadranul Vreau-Pot-Trebuie*

Vreau (dorințe)	Pot (capacități)	Trebuie (ce se cere pe piața muncii)

Denumirea activității: *Scaunul fierbinte*

Scopul: Aprecierea importanței recunoașterii și evaluării propriilor abilități și talente în luarea deciziei.

Desfășurarea activității: Profesorul introduce conceptul de abilități și talente, explicând diferența dintre acestea și conexiunile lor. Este subliniată importanța recunoașterii și evaluării propriilor abilități și talente în luarea deciziei privind cariera. Ulterior, elevii formează un cerc în jurul scaunului plasat în centrul sălii. Profesorul enunță diferite calități, abilități sau talente. Elevii, care consideră că dețin într-o mare măsură o anumită calitate anunțată, ar trebui să ocupe cât mai rapid scaunul sau să se apropie/depărteze de acesta, în funcție de cât de mult se identifică cu respectiva calitate. Elevul care ocupă scaunul trebuie să explice de ce se consideră posesorul calității/abilității/talentului menționate și, dacă este posibil, să demonstreze acest lucru. La sfârșitul jocului, profesorul organizează o discuție de grup pentru reflecție, încurajând elevii să împărtășească ce au învățat despre ei înșiși și colegii lor.

Jurnalul profesorului: *Activitatea ludică „Scaunul fierbinte” influențează procesul de autocunoaștere și conștientizare personală a elevilor, având scopul de a-i ajuta să exploreze și să recunoască propriile abilități, talente și calități. Astfel, elevii sunt încurajați să reflecteze asupra abilităților și talentelor pe care le consideră că le dețin și să înțeleagă importanța acestora în contextul deciziilor legate de profesia viitoare.*

Denumirea activității: *Jurnal de reflecție*

Scopul: Explorarea motivațiilor, intereselor, aptitudinilor și a valorilor personale în legătură cu alegerea profesiei.

Desfășurarea activității: Profesorul solicită elevilor să reflecteze asupra intereselor, abilităților și valorilor pe care le dețin, răspunzând la un set de întrebări, răspunsurile se înregistrează într-un jurnal.

Întrebări provocatoare. Adresați-vă întrebări relevante, care vă pot ajuta să vă ghidați reflecția.

1. Determină cunoștințele, aptitudinile și abilitățile tale, răspunzând la următoarele întrebări:

- Care a fost disciplina ta preferată în ultimul an/ultimii 2 ani?
- De ce preferai această disciplină de studiu?
- Care a fost disciplina mai puțin preferată anul trecut?
- De ce nu-ți plăcea această disciplină de studiu?
- Ce îți place să faci cel mai mult?
- Ce activități crezi că îți reușesc cel mai bine?
- Ce nu îți place să faci?
- Ce activități nu-ți reușesc?

2. Identifică aspirațiile tale, răspunzând la următoarele întrebări:

- Ce dorești să realizezi în următorii 2 ani?
- Ce ai vrea să faci în următorii 5 ani?
- Ce crezi că vei reuși să realizezi în primii 3 ani după absolvirea școlii?

– Ce ai vrea să faci în următorii 10 ani?

Înregistrarea în jurnal. Începeți să scrieți în jurnalul vostru, exprimând gândurile, sentimentele și observațiile voastre în legătură cu alegerea profesiei.

Analiza și sintetizarea. După ce ați înregistrat gândurile și sentimentele voastre, încercați să analizați și să sintetizați ceea ce ați învățat și o să vă ajute în această experiență.

Planificarea acțiunilor viitoare. Utilizați reflecția pentru a vă orienta acțiunile viitoare. Identificați pașii concreți pe care îi puteți întreprinde pentru a vă alege profesia pe care o doriți.

Resurse: Fișa *Întrebări provocatoare*, jurnal, pix.

Jurnalul profesorului: Prin intermediul acestei metode, poți să-ți explorezi mai profund motivațiile, interesele, aptitudinile și valorile tale personale în legătură cu alegerea profesiei. În plus, jurnalul de reflecție îți oferă oportunitatea de a înregistra și analiza diversele experiențe, întâlniri sau descoperiri care influențează procesul tău de luare a deciziilor. Astfel, jurnalul de reflecție, în contextul alegerii profesiei, este o metodă eficientă de auto-cunoaștere și autoguvernare, ajutându-te să-ți clarifici obiectivele, să-ți prioritizezi valorile și să-ți dezvolti o mai bună înțelegere a propriei identități profesionale. Prin scrierea și analizarea periodică a notițelor din jurnal, poți să-ți monitorizezi progresul și să-ți orientezi pașii către o carieră care să fie în concordanță cu aspirațiile și potențialul tău.

Denumirea activității: *Harta vocației*

Scopul: Stabilirea traseului vocațional în conformitate cu interesele, aptitudinile și valorile personale.

Desfășurarea activității: Elevilor li se oferă Fișa *Harta vocației* și se solicită să completeze fișa cu câte două interese, hobbyuri, scopuri, valori, activități de autodezvoltare și abilități. Elevii estimează care pot fi posibilele obstacole în drumul lor spre a-și alege și urma vocația. Spre final li se propun o serie de întrebări, pentru a putea analiza mai detaliat traseul spre a-și urma vocația, dar și ce ar putea face pentru a obține un rezultat mai bun.

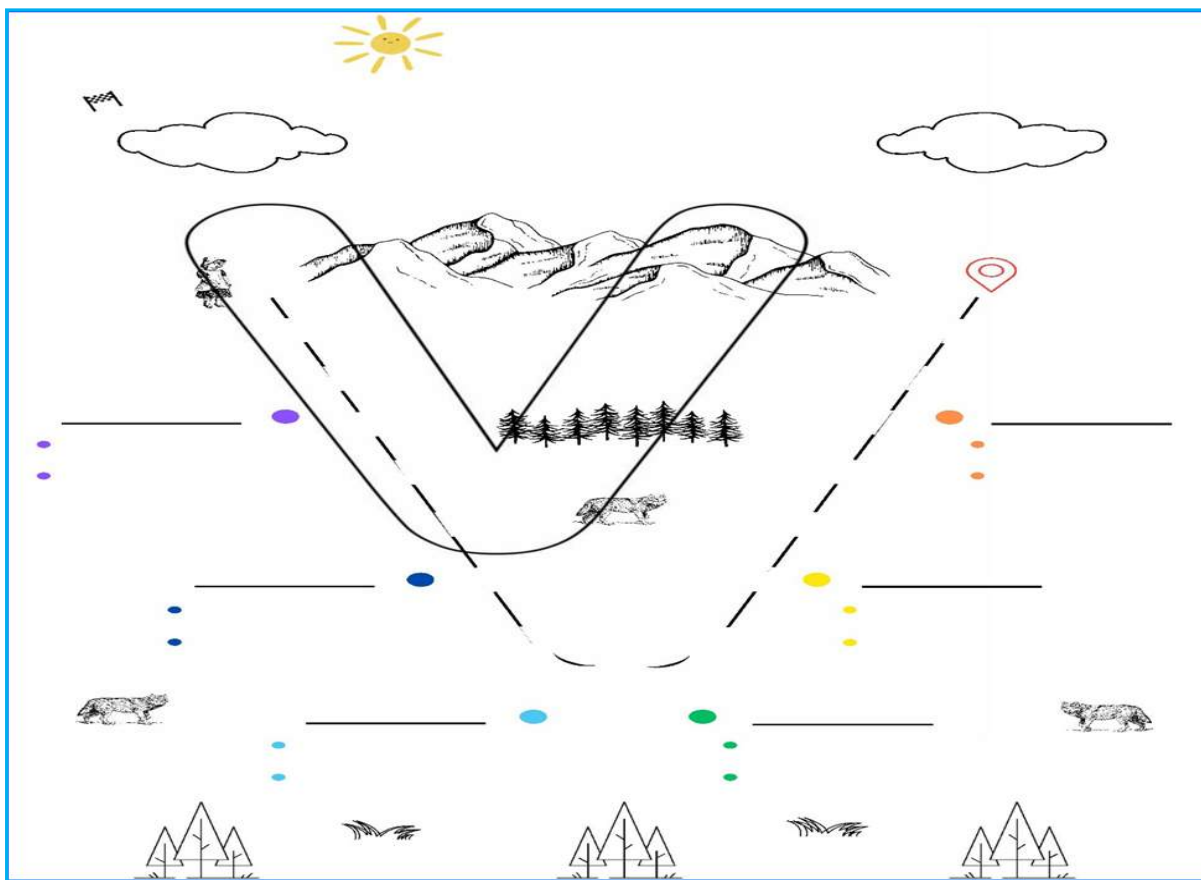
1. Elevii numesc „stațiile” și le aranjează în ordine după propria alegere.
2. Pentru fiecare stație, elevul scrie câte două exemple personale (ex.: la stația „hobbyuri” elevul completează două hobbyuri, la stația autodezvoltare scrie două acțiuni care îl ajută în procesul de autodezvoltare).
3. Elevul analizează care sunt posibilele obstacole în drumul său spre a-și urma vocația.
4. Elevul răspunde la o serie de întrebări care au drept scop analiza traseului vocațional.

Resurse: Fișa *Harta vocației*.

Jurnalul profesorului: „Harta vocației” este un instrument util pentru tine în procesul de descoperire și explorare a viitoare tale cariere. Prin intermediul acestei hărți, îți înțelegi mai bine interesele, aptitudinile și valorile personale și ai posibilitatea să identifici domeniile de carieră care să fie în concordanță cu ceea ce îți dorești să faci în viitor. Reflectează asupra experiențelor tale anterioare, a lucrurilor care îți plac să le faci și la care ești bun. Analizează valorile și obiectivele tale personale și profesionale. Cu aceste informații poți să începi să explorezi diferitele domenii de carieră și să vezi cum se potrivește fiecare dintre ele cu ceea ce îți dorești tu. Harta vocației îți oferă o viziune mai clară asupra posibilităților tale și te poate ajuta să iei decizii mai informate în ceea ce privește viitorul tău profesional.

Fișa *Harta vocației*

Denumirea activității: *Piramida valorilor*

Scopul: Recunoașterea valorilor personale în raport cu profesia aleasă.

Desfășurarea activității: Profesorul explică elevilor termenul *valori* și importanța lor ca factori motivaționali în viața și cariera noastră. În continuare, se distribuie fișa *Lista valorilor personale* și împreună cu elevii se analizează sensul fiecărei valori. Activitatea se desfășoară în două etape:

Etapa I - Clasa este împărțită în cinci grupuri. Fiecare grup primește sarcina de a clasifica valorile pentru următoarele profesii: medic, polițist, profesor, mecanic auto și contabil. Grupurile alocă valori în funcție de prioritatea lor pentru fiecare profesie, astfel încât valorile cele mai importante să fie plasate în vârful piramidei, iar cele mai puțin importante, la bază. După completarea piramidelor, se desfășoară o discuție despre diferențele observate între grupuri. Profesorul subliniază ideea că este firesc ca opiniile să difere și că această activitate servește și la înțelegerea respectului față de valorile altora. Se încurajează evidențierea faptului că diferitele profesii necesită diferite seturi de valori.

Etapa II - Fiecare elev completează individual Fișa *Piramida personală a valorilor*. Această parte a activității încurajează reflecția personală asupra propriilor valori și modul în care acestea se reflectă în deciziile și acțiunile personale.

Resurse: Fișa *Lista valorilor personale*, Fișa *Piramida personală a valorilor*.

 Jurnalul profesorului: Scopul acestei activități este de a determina importanța valorilor în diferite profesii și de a reflecta asupra propriilor valori. Activitatea subliniază ideea că recunoașterea și alinierea valorilor personale cu profesia nu doar că sporește satisfacția profesională, dar și poate crește motivația și angajamentul în domeniul profesional ales.

Fișa *Lista valorilor personale*

Perseverență, onestitate, hărnicie, înțelegere, răbdare, politețe, echitate, curaj, calmitate, independență, asertivitate, încredere în alții, bunăvoință, recunoaștere, responsabilitate, putere, precizie, libertatea de alegere, compasiune, iubire, generozitate, ajutorare, cooperare, onestitate, credință în propria persoană, precizie, toleranță, iertare, deschidere.

Fișa *Piramida personală a valorilor*

Denumirea activității: *Valorile mele profesionale*

Scopul: Identificarea valorilor acceptate și neacceptate în viitoarea profesie.

Desfășurarea activității: Profesorul împarte elevilor Fișa *Valorile mele profesionale* în care sunt descrise un șir de valori profesionale. Elevii selectează din această listă valorile pe care le consideră importante pentru ei într-o viitoare profesie. Dintre aceste valori, elevii selectează cinci, cele mai importante pentru ei (după ordinea importanței) și completează Fișa *Valori acceptate*, atribuind un sens personal fiecăreia dintre acestea. După același algoritm, este completată și Fișa *Valori neacceptate*, care include valorile pe care elevii nu doresc să le regăsească în munca lor, argumentând răspunsul. Această listă îi va ajuta să-și completeze

propriul sistem de valori pe care deja l-au conturat sau va fi un punct de reper pentru a-și construi propria lor listă.

Resurse: Fișa *Valorile mele profesionale*, Fișa *Valori acceptate*, Fișa *Valori neacceptate*.

Jurnalul profesorului: *Valorile personale au un rol esențial în procesul de orientare profesională, influențând alegerile, motivația și satisfacția în carieră. Alegerea unei profesii care se aliniază cu valorile personale oferă o sursă puternică de motivație și dedicare în îndeplinirea obiectivelor profesionale. Când o persoană simte că munca sa este în acord cu ceea ce consideră important și valoros, aceasta se simte împlinită și mulțumită în viața sa profesională, construind o stare de echilibru între viața profesională și cea personală. Este foarte important să știi ce îți place să faci, dar și ce nu îți place să faci. Cunoașterea preferințelor și a aversiunilor tale te poate ajuta să iei decizii mai bune în ceea ce privește cariera, hobbyurile sau alte aspecte ale vieții tale. Este important să acorzi atenție atât lucrurilor care te atrag, cât și celor care te resping, pentru a-ți contura un traseu de viață care să fie în concordanță cu valorile, interesele și obiectivele tale.*

Fișa *Valorile mele profesionale*

- Δ *Cooperare*, lucru în echipă – a îndeplini obiective și a progresa împreună.
- Δ *Raționalitate* – a acționa și a lua decizii pe baza argumentelor logice.
- Δ *Deschidere* – a acționa fără judecată, a fi deschis către idei noi.
- Δ *Autenticitate* – a acționa fără pretenții și iluzii.
- Δ *Etică, spiritualitate* – a acționa conform principiilor morale, religioase sau spirituale.
- Δ *Altruism* – a ajuta pe alții.
- Δ *Diversitate, varietate* – a avea activități variate.
- Δ *Relații cu colegii* – a avea relații pozitive, fără conflicte sau tensiuni la locul de muncă.
- Δ *Timp liber/stil de viață* – a avea suficient timp pentru hobbyuri
- Δ *Confort* – a avea un loc de muncă și/sau un program convenabil.
- Δ *Prestigiu* – a avea o ocupație prestigioasă, a beneficia de avantaje.
- Δ *Siguranță* – a avea o muncă cu un risc scăzut de șomaj.
- Δ *Securitate fizică* – a avea o muncă fără pericol fizic.
- Δ *Activitate fizică* – a fi activ fizic, a fi în mișcare.
- Δ *Ordine* – a contribui la menținerea ordinii și a respectării regulilor.
- Δ *Management, leadership* – a conduce mulți oameni, a avea influență.
- Δ *Autonomie* - a fi independent.
- Δ *Bunăstare* – a avea grijă de sănătatea sa, a se simți echilibrat sau chiar liniștit.
- Δ *Atenție la detalii* – a fi atent la detalii și a lucra cu grijă.
- Δ *Avansare, creștere profesională* – a avansa în carieră, a avea perspective.
- Δ *Simț estetic* – a crea ceva frumos.
- Δ *Comunicare* – a optimiza interacțiunea cu alții.
- Δ *Avantaj economic* – a câștiga mulți bani.
- Δ *Creativitate* – a imagina, a inventa, a inova și a dezvolta.
- Δ *Relații, rețele* – networking.

- Δ *Aparență* – a purta haine frumoase, a avea o apariție îngrijită.
- Δ *Ambiție, succes, excelență* – a urmări obiective ambițioase, a reuși.
- Δ *Stimulare intelectuală* – a urma o formare, a învăța, a se perfecționa.
- Δ *Responsabilitate* – a lua inițiative și decizii.
- Δ *Improvizație* – a reacționa la situații neașteptate, la surprize.
- Δ *Stimulare intelectuală* – a rezolva probleme.
- Δ *Practică* – a rezolva probleme și a vedea rezultate concrete.
- Δ *Concurență* – a concura, a face mai bine decât alții.
- Δ *Competență* – a demonstra capacitate, eficiență, pricepere sau cunoștințe.
- Δ *Efort* – a munci cu sârguință și dârzenie.
- Δ *Justiție, dreptate* – a opta pentru respectarea aceluiași drepturi pentru toți.
- Δ *Stil de viață/călătorie* – a călători, a se deplasa.

Fișa *Valori acceptate*

Valorile (pe care doresc să le regăsesc în munca mea)	Definiția personală a valorilor
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Fișa *Valori neacceptate*

Valorile (pe care nu doresc să le regăsesc în munca mea)	De ce?
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Denumirea activității: *Matricea deciziei*

Scopul: Evaluarea importanței factorilor implicați în procesul de luare a deciziei privind viitoarea carieră.

Desfășurarea activității: Elevilor li se solicită să completeze *Matricea deciziei* conform algoritmului propus:

1. Notează toate opțiunile de carieră pe care le iei în considerare și inserează în coloana din stânga.

2. Scrie cinci factori conform coloanelor din partea de sus pe care-i consideri importanți

În domeniul profesional. Factorii pot include salariul, semnificația, echilibrul între viața profesională și cea personală etc.

3. Evaluează importanța relativă a fiecărui factor pentru tine, acordându-le un punctaj de la 1 (neimportant) la 5 (foarte important). De exemplu, dacă munca semnificativă este mai importantă pentru tine decât echilibrul dintre muncă și viața personală, acordă un 5, iar echilibrului dintre muncă și viața personală un 4. Nu există un punctaj corect sau greșit – este complet la discreția preferințelor tale personale.

4. Parcurge fiecare opțiune de carieră din Tabel și evaluează-le pentru fiecare factor. Acordă fiecărei opțiuni de carieră un scor între 1 și 5 pentru cât de bine corespunde cu fiecare factor. De exemplu, cât de probabil este să câștigi salariul dorit lucrând în acea carieră? Cât de probabil este să ai oportunități de avansare? În continuare, înmulțește fiecare scor cu ratingul de importanță relativă pe care l-ai introdus deja pentru fiecare factor. Apoi, adună-le pentru fiecare opțiune.

Exemplu:

Factori	Salariul	Oportunități de avansare	Muncă interesantă	Parcursul profesional	Echilibrul viață personală-profesională	Total
Ponderea	1	2	5	4	3	
Opțiunea nr.1: Comerciant-vânzător	1	5	1	1	1	
Opțiunea nr.2: Administrator birou	2	3	2	3	4	
Opțiunea nr.3:	4	3	5	5	4	

5. În continuare, înmulțește fiecare scor cu ponderea relativă pe care l-ai introdus deja pentru fiecare factor. Apoi, adună-le pentru fiecare opțiune.

Factori	Salariul	Oportunități de avansare	Muncă interesantă	Parcursul profesional	Echilibrul viață personală - profesională	Total
Ponderea	1	2	5	4	3	
Opțiunea nr.1: Comerciant-vânzător	1x1=1	5x2=10	1x5=5	1x4=4	1x3=3	23
Opțiunea nr.2: Administrator birou	2x1=2	3x2=6	2x5=10	3x4=12	4x3=12	44
Opțiunea nr.3:	4x1=4	3x2=6	5x5=25	5x4=20	4x3=12	62

6. Când ai completat acest ultim pas, opțiunea cu cel mai mare scor va fi cea mai bună alegere pentru tine.

Resurse: Fișa *Matricea deciziei*.

Jurnalul profesorului: „Matricea deciziei în carieră” îi ajută pe elevi să analizeze și să compare diferite opțiuni de carieră într-un mod structurat. Această metodă facilitează procesul de luare a deciziilor, oferind o modalitate clară de a evalua diverse căi profesionale în funcție de criterii importante pentru fiecare individ.

Metoda „Matricea decizională”, cunoscută și ca metoda Pugh, care este o matrice de decizie cu ponderi, permite să evaluezi cât de importanți sunt diferiți factori în luarea deciziei privind cariera.

Fișa *Matricea deciziei*

Factori						Total
Ponderea						
Opțiunea nr.1						
Opțiunea nr.2						
Opțiunea nr.3						
Opțiunea nr.4						
Opțiunea nr.5						

Fișa *Decizia mea* este concepută pentru a te ghida în procesul de explorare și înțelegere a factorilor care influențează deciziile tale legate de carieră. Îți va oferi o structură clară pentru a reflecta la ce contează cu adevărat pentru tine în alegerea unei profesii și cum să iei decizii relevante care să-ți reflecte valorile, interesele și abilitățile.

- Începe prin a-ți evalua propriile interese, abilități și valori.
- Pe baza reflecției tale, începe să explorezi profesiile/meseriile care se aliniază cu valorile, interesele și abilitățile tale. Scrie câteva profesii sau domenii de interes care se potrivesc cu evaluarea ta personală.
- Identifică factorii externi care ar putea influența decizia ta de carieră. Aceștia pot include: perspectivele pe piața muncii, oportunitățile de angajare în comunitate, sugestiile părinților, sugestiile profesorilor și/sau psihologului.

Păstrează această fișă și revizuiște-o periodic. Alegerea profesiei este un proces dinamic, iar prioritățile și interesele tale se pot schimba în timp. Această fișă poate deveni un instrument valoros în traseul tău profesional.

Fișa *Decizia mea*

INSTRUMENTE DE EVALUARE A INTERESELOR ȘI A VALORILOR PROFESIONALE

1.3. Instrumente de evaluare a intereselor și a valorilor profesionale

Instrumentele de evaluare a intereselor și a valorilor profesionale sunt resurse psihometrice în vederea direcționării elevilor în identificarea și înțelegerea propriilor preferințe, aptitudini și valori fundamentale în contextul deciziilor lor educaționale și profesionale. Aceste instrumente sunt esențiale în ghidarea carierei, oferind elevilor perspective valoroase care îi orientează în alegerea unui traseu profesional aliniat cu interesele și valorile lor personale.

Scopul instrumentelor prezentate în acest ghid rezidă în facilitarea și eficientizarea procesului de orientare și ghidare în carieră a elevilor, ajutându-i să-și identifice preferințele și valorile care le vor influența alegerile lor profesionale.

Instrumentele de evaluare a intereselor și a valorilor profesionale pot fi aplicate de către psihologii școlari, care sunt calificați în administrarea și interpretarea testelor psihometrice. Având pregătirea necesară pentru aplicarea diverselor instrumente, ei sunt capabili să ofere o interpretare precisă a rezultatelor. Psihologul școlar poate utiliza aceste instrumente pentru a orienta discuțiile despre viitorul profesional al elevilor și pentru a le oferi acestora recomandări bazate pe date obiective despre interesele, aptitudinile și valorile lor. Psihologii pot organiza sesiuni de consiliere individuale sau de grup pentru a discuta despre rezultatele obținute și pentru a elabora planuri de orientare profesională.

Profesorii, deși nu sunt calificați să interpreteze în mod tehnic teste psihometrice, pot utiliza rezultatele testelor și chestionarelor pentru a discuta posibilitățile de carieră cu elevii, încurajându-i să exploreze diverse domenii de formare profesională care ar putea să le potrivească. În plus, profesorii pot folosi datele obținute în urma aplicării instrumentelor pentru a adapta activitățile educaționale, astfel încât să corespundă intereselor elevilor, motivându-i în dezvoltarea abilităților necesare pentru viitoarele lor cariere.

Prin utilizarea judicioasă a acestor resurse, cadrele didactice și psihologii școlari pot dezvolta potențialul elevilor, direcționându-i către alegeri educaționale și profesionale, care vor valorifica pe deplin abilitățile lor și vor răspunde aspirațiilor și valorilor lor personale.

În continuare, sunt prezentate instrumentele de evaluare a intereselor și a valorilor profesionale. Informațiile suplimentare privind conținutul și modalitatea de interpretare a rezultatelor sunt disponibile în anexele acestui Ghid.

Testul Holland (Anexa 3) este un instrument utilizat în orientarea profesională pentru a identifica interesele și aptitudinile individuale în legătură cu diferite domenii de activitate. Testul Holland ajută elevul să-și identifice profilul personalității și să-și aleagă o carieră care este în concordanță cu interesele și aptitudinile elevului.

Acest test se bazează pe teoria lui John Holland, care clasifică tipurile de personalități și interese ocupationale în șase categorii (Fig. 1.3):

- realistic
- investigativ
- artistic
- social
- antreprenorial
- convențional.

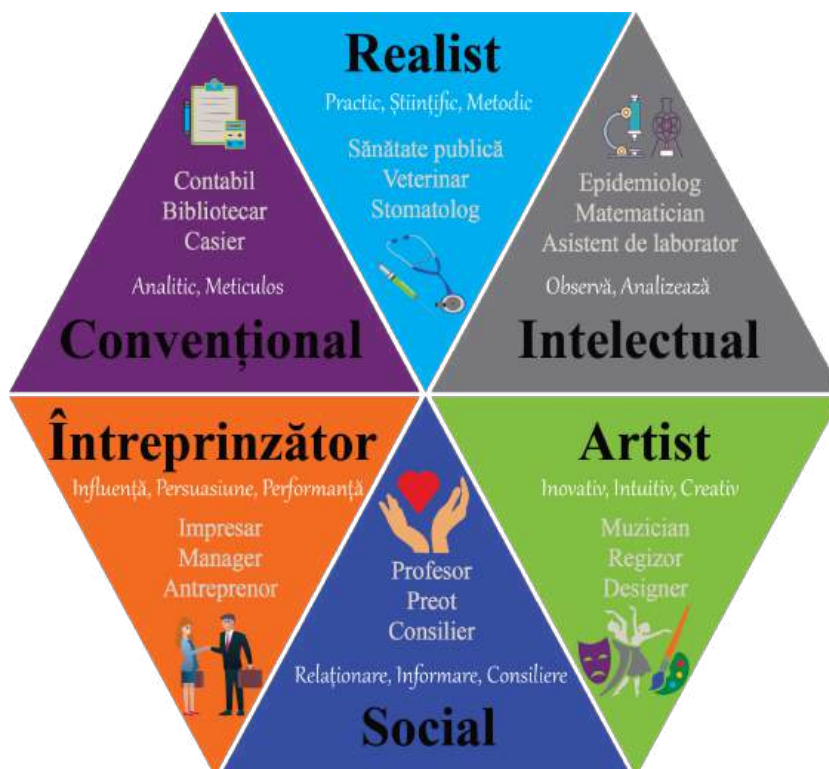

Figura 1.3. Tipuri de personalitate (după J. Holland)

Tipul realistic. Persoanele care se identifică cu tipul de personalitate realistic sunt practice, orientate către acțiune și își tratează problemele într-un mod concret și tangibil. Aceștia se simt atrași de activități fizice și practice, cum ar fi lucrul manual sau construcția.

Tipul investigativ. Persoanele cu acest tip de personalitate sunt curioase și analitice, fiind interesate de rezolvarea problemelor complexe și explorarea ideilor noi. Acestea preferă să lucreze cu date și informații într-un mod logic și rațional.

Tipul artistic. Persoanele cu personalitate artistică sunt creative, nonconformiste și se exprimă prin intermediul artei și al designului. Acestea se simt atrase de activități care le permit să-și exprime imaginația și să creeze lucruri unice și originale.

Tipul social. Persoanele cu personalitate socială sunt empaticе, comunicative și orientate către relații interpersonale. Acestea se simt împlinite atunci când ajută și sprijină alte persoane, fiind atrase de activități care implică colaborarea și interacțiunea cu ceilalți.

Tipul întreprinzător/antreprenorial. Persoanele cu personalitate antreprenorială sunt orientate către acțiune, asumându-și riscuri și căutând oportunități pentru a-și dezvolta afacerile și ideile. Acestea sunt creative și au o abordare pragmatică în atingerea obiectivelor lor.

Tipul convențional. Persoanele cu personalitate convențională sunt organizate, disciplinate și orientate către respectarea regulilor și procedurilor. Acestea se simt confortabil într-un mediu structurat și preferă să urmeze o rutină bine definită în activitățile lor.

Testul „Cheia carierei tale”, după Lawrence K. Jones (Anexa 4) se bazează pe teoria alegerii vocaționale, propusă de către John Holland. Asemenea testului Holland, această variantă a testului ajută la identificarea profesiilor compatibile cu tipul de personalitate.

Bazându-se pe teoria lui Holland, testul clasifică interesele și aptitudinile individuale în diferite categorii, cunoscute sub numele de coduri RIASEC (din engl.: Realistic, Investigative, Artistic, Social, Enterprising, Conventional): Realist, Investigativ, Artistic, Social, Întreprinzător și Convențional.

Fiecare categorie corespunde unor trăsături de personalitate specifice și sugerează profesii potrivite pentru aceste trăsături. În atare sens, testul urmărește să faciliteze procesul de luare a deciziilor vocaționale, încurajându-i pe elevi să exploreze și să aleagă domenii profesionale care se aliniază cu aptitudinile și preferințele lor.

Testul „Valorile profesionale”, elaborat de către D. E. Super (Anexa 5), este un instrument esențial în ghidarea carierei, conceput pentru a ajuta elevii să înțeleagă care valori sunt cele mai importante pentru ei într-un context profesional.

Testul reflectă o listă detaliată a valorilor importante pentru diferite domenii profesionale: altruism, simț estetic, creativitate, stimulare intelectuală, independență, prestigiu, siguranță, varietate. Acest test este utilizat în ghidarea carierei pentru a oferi elevilor o perspectivă asupra valorilor lor personale și a modului în care acestea pot influența alegerea carierei. Testul valorilor profesionale orientează elevii să-și identifice valorile personale și să le alinieze în alegerea traseului profesional.

În urma administrării testului de valori profesionale, psihologul sau cadrul didactic poate folosi rezultatele pentru a ghida discuții cu elevii. Aceste discuții pot viza clarificarea valorilor personale, influența acestora asupra alegerilor de carieră și planificarea educațională și profesională aliniată cu aceste valori. Asemenea conversații sunt esențiale pentru a asigura că alegerile de carieră sunt în concordanță cu valorile și aspirațiile individuale.

Chestionarul de identificare a intereselor profesionale, după E. A. Klimov (Anexa 6) este un instrument utilizat pentru a identifica interesele, abilitățile și valorile profesionale ale elevilor. Scopul chestionarului constă în explorarea opțiunilor de carieră, orientarea elevilor în luarea deciziilor informate privind cariera și identificarea domeniilor profesionale care corespund cel mai bine intereselor lor.

Chestionarul vizează cinci direcții de interese profesionale proiectate conform tipurilor de profesii clasificate de către E. A. Klimov:

- 1) om – natură;
- 2) om – tehnică;
- 3) om – om;
- 4) om – semn grafic;
- 5) om – imagine artistică.

Fiecare tip este asociat cu anumite caracteristici și preferințe profesionale, oferind astfel orientări în ceea ce privește alegerea carierei sau dezvoltarea profesională.

Chestionarul conține 20 de perechi de afirmații care servesc la delimitarea direcției de activitate profesională pentru care subiectul testat manifestă cel mai mare interes.

Chestionarul „Harta intereselor”, elaborat de către A. E. Glomștoc și adaptat după A. A. Azabel (Anexa 7), are ca scop determinarea intereselor profesionale ale elevilor.

Interesele sunt o componentă esențială a orientării profesionale a elevilor, aparținând sferei sale motivaționale și manifestându-se ca o formă a nevoilor personale. Interesul, ca expresie a nevoii de cunoaștere, facilitează orientarea persoanei spre conștientizarea obiectivelor activității, favorizând astfel autocunoașterea, familiarizarea cu noi informații și o reflectare mai profundă a realității.

Interesele sunt dinamice, pot evolua într-o predispoziție, ca manifestare a nevoii de a participa la activități care generează interes. Interesul profesional indică o orientare selectivă a elevului către o profesie, percepută ca un rol sociopsihologic.

Chestionarul conține în total 144 de întrebări care reflectă orientarea intereselor în 24 de domenii de activitate profesională. Foaia de răspunsuri este structurată ca o matrice, unde fiecare coloană corespunde unuia dintre următoarele domenii de interes: biologie, fizică, chimie, geografie, medicină, tehnică și electronică, construcții, matematică, economie, filologie și limbi străine, transport, aviație și navigație maritimă, științe militare, istorie, prelucrarea metalelor, a lemnului, jurnalism, drept și avocatură, pedagogie, servicii și comerț, sport, muzică, artă scenică, artă vizuală, ecologie.

Testul „Ancorele carierei” (Anexa 8) identifică preferințele unei persoane pentru un domeniu profesional sau altul. Fiecare persoană are o „ancoră dominantă în carieră”, și prin identificarea ancorei, pot fi determinate cariera și rolurile profesionale care oferă cea mai mare satisfacție.

R. Schein a identificat opt ancore de carieră care definesc preferința unei persoane pentru un domeniu profesional sau altul, opt tipare diferite de talente, scopuri, nevoi și valori în percepția proprie, care apar în urma primelor experiențe profesionale.

Cele opt ancore sunt:

- competența funcțională/tehnică;
- competența managerială;
- autonomia/independența;
- securitatea/stabilitatea;
- creativitatea antreprenorială;
- servirea unei cauze;
- sfidarea/provocarea pură;
- stilul de viață.

Prin identificarea ancorei dominante, psihologul sau cadrul didactic poate ajuta elevii să înțeleagă mai bine ce tip de carieră și ce roluri profesionale sunt relevante. Acesta este un pas important în dezvoltarea unei cariere, orientând elevii să aleagă calea profesională care se asociază cel mai bine cu talentele, scopurile și valorile lor.

ACTIVITĂȚI CU/ȘI PENTRU PĂRINȚI PRIVIND GHIDAREA ÎN CARIERĂ

1.4. Activități cu/și pentru părinți privind ghidarea în carieră

Părinții au un rol semnificativ în procesul de ghidare în carieră a elevilor. Aceștia au menirea de a încuraja și sprijini explorarea intereselor și a pasiunilor copiilor lor. Prin oferirea de oportunități și acces la diverse activități extracurriculare, părinții îi pot ajuta pe copii să descopere domeniile care îi pasionează și care le pot oferi satisfacție pe termen lung în carieră. Prin încurajarea explorării și susținerea în timpul acestui proces, părinții contribuie la dezvoltarea unei viziuni clare și a unei direcții în viața academică și profesională a copiilor lor.

De asemenea, părinții pot fi surse importante de consiliere și sprijin emoțional pentru elevii lor în timpul procesului de ghidare. Ei pot oferi sfaturi și recomandări în momentele de îndoială și incertitudine. Prin comunicare deschisă și receptivă, părinții pot crea un mediu în care copiii se simt confortabil să împărtășească grijile și să caute sfaturi și sprijin din partea lor.

Pe măsură ce elevii avansează pe treptele școlare, părinții au un rol important în navigarea și luarea deciziilor ce țin de educație și carieră. Ei pot oferi informații în legătură cu diferitele opțiuni de studiu și de carieră și pot ajuta la evaluarea avantajelor și a dezavantajelor fiecărei alegeri. Prin discuții deschise și constructive, părinții susțin elevii să își stabilească obiective realiste și să ia decizii informate și bine fundamentate în ceea ce privește parcursul lor academic și profesional.

Părinții, de cele mai multe ori, pot servi ca modele pozitive și surse de inspirație, motivând copiii să își urmeze visurile și să își atingă potențialul maxim. Prin prezentarea unor exemple de perseverență, ambiție și succes, ei influențează pozitiv atitudinea și motivația copiilor față de succesul academic și profesional.

Pe lângă rolurile enumerate mai sus, părinții copiilor cu cerințe educaționale speciale trebuie să fie avocații copilului lor în raport cu instituțiile și serviciile la care aceștia au dreptul. Ei trebuie să stabilească standarde înalte, dar realiste, pentru copilul lor și, de multe ori, să îi convingă pe alții, mai ales pe profesioniști, să aibă aceleași standarde și așteptări.

În acest sens, propunem un set de recomandări oferite părinților, în scopul facilitării procesului de incluziune socială și inserție profesională. În primul rând:

- Părinții trebuie să încurajeze copilul să își descopere sinele și să exploreze lumea din jurul său. Este important ca el să fie implicat activ în stabilirea propriului său drum în educație, carieră și viață, și să nu permită altora, inclusiv părinților, să decidă în locul său.
- Părinții au un rol esențial în sprijinirea copilului lor pentru a-i dezvolta încrederea în sine, astfel încât să poată comunica deschis nevoile și dorințele sale legate de viitorul său profesional.
- Sprijinirea copiilor cu cerințe educaționale speciale în obținerea unui spectru cât mai larg de oportunități și experiențe de viață. Acestea îi vor ajuta pe copii să descopere ce îi pasionează, ce îi atrage și ce își doresc cu adevărat. Prin încurajarea explorării și oferirea de alternative diverse, părinții își vor ghida copiii să își urmeze aspirațiile și să își îndeplinească visele.
- Părinții trebuie să fie conștienți că fiecare copil are un potențial unic și nevoi individuale, care trebuie să fie luate în considerare în procesul de ghidare în carieră. În loc să impună așteptări rigide sau să proiecteze propriile dorințe asupra copilului lor, părinții ar trebui să încurajeze explorarea intereselor și pasiunilor copilului.

- Părinții ar trebui să poată înțelege mai bine modul în care cerințele educaționale speciale ale copilului pot influența procesul de învățare, comunicare și relaționare socială. Este important să fie conștienți de impactul pe care acest lucru îl poate avea asupra parcursului educațional al copilului, precum și asupra succesului său în etapele următoare ale școlarizării, precum școala profesională, liceul, universitatea, angajarea și viața independentă.

- Să îl ajute să-și dezvolte abilitățile de viață independentă pentru funcționarea în comunitate, acasă și la studii; să își dezvolte abilitățile de comunicare și relaționare socială, care, dincolo de cele tehnice, asigură succesul școlar și în angajare, și în incluziunea în comunitate.

- De asemenea, este esențial ca părinții să fie familiari cu legislația națională și cu normele internaționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități. Aceste domenii includ sănătatea, educația, serviciile sociale, dreptul la muncă, locuire și beneficiile sociale. Părinții ar trebui să fie, în primul rând, apărătorii drepturilor copilului lor și în al doilea rând, să se asigure că aceste drepturi sunt respectate. De asemenea, să-l învețe și pe copil să cunoască și să înțeleagă aceste drepturi.

Denumirea activității: *Portretul copilului meu*

Scopul: Analiza calităților, intereselor și a punctelor forte în baza portretelor părintelui și copilului.

Desfășurarea activității: Părintele creează portretul copilului său răspunzând la câteva întrebări din Fișa *Portretul copilului meu*. Apoi, părintele își invită copilul să răspundă la același chestionar pe pagina următoare, completând Fișa *Autoportret*. În final, se compară răspunsurile și discută între ei. Este posibil ca unele dintre răspunsurile copilului să surprindă părintele, important este să aibă încredere în el.

Resurse: Fișa *Portretul copilului meu*, Fișa *Autoportret*.

Jurnalul părintelui: Părintele trebuie să creeze mai multe oportunități de a comunica cu copilul său. Această interacțiune frecventă contribuie la consolidarea încrederii reciproce, încurajând tânărul să își exprime progresul și reușitele. Atunci când părintele discută cu copilul său, trebuie să fie atent la toate detaliile, deschis și receptiv la ideile și alegerile de viitor ale copilului său.

Realizarea unui portret corect și realist al tânărului este un exercițiu benefic în acest sens, deoarece implică o analiză atentă a calităților, intereselor, punctelor forte și a aspectelor care necesită a fi îmbunătățite. Această înțelegere îi permite părintelui să își adapteze mai bine abordarea în educația și îndrumarea copilului, să îl sprijine în dezvoltarea sa și să-l încurajeze pentru a-și urma pasiunile și visele.

Fișa *Portretul copilului meu***Portretul copilului meu**

1. Care sunt trei calități principale ale copilului tău?

2. Care sunt principalele aspecte pe care le-ai îmbunătățit la el?

3. Ce îl pasionează mai mult?

4. Ce nu-i place copilului dvs. mai mult să facă?

5. Care este cea mai mare realizare a sa?

6. În ce se implică cu plăcere?

7. Care este cel mai mare vis al lui?

8. Care sunt cele două discipline școlare care-i plac îndeosebi copilului dvs.? Și cele două care-i plac mai puțin?

9. Ce îl motivează pe copilul dvs. la școală (rezultate, prieteni, sport, activități extrașcolare sau alte aspecte)?

10. Ce meserii sau profesii îl interesează cel mai mult?

Fișa *Autoportret*

Autoportret

1. Care sunt cele trei calități principale ale tale?

2. Care sunt principalele tale aspecte pe care le-ai îmbunătăți?

3. Ce te pasionează cel mai mult?

4. Ce nu-ți place cel mai mult să faci?

5. Care este cea mai mare realizare a ta?

6. În ce te implici cu plăcere?

7. Care este cel mai mare vis al tău?

8. Care sunt cele două discipline școlare care-ți plac cel mai mult? Și cele două care-ți plac cel mai puțin?

9. Ce te motivează să mergi la școală (rezultatele școlare, prieteni, sport, activități extrașcolare sau alte aspecte)?

10. Ce meserii sau profesii te interesează cel mai mult?

Denumirea activității: *Copilul meu ar vrea să devină...*

Scopul: Descoperirea talentelor și abilităților individuale ale copiilor în raport cu viitoarea carieră profesională.

Desfășurarea activității: Părintele răspunde la o serie de întrebări propuse în Fișa de lucru „Copilul meu ar vrea să devină...”. Răspunsurile îl vor ajuta să își cunoască copilul. Apoi părintele prezintă copilului său răspunsurile și discută în baza întrebărilor:

- Ce v-ar fi plăcut să deveniți?/Ce vrea copilul să devină?
- Ce credeți că va deveni copilul dvs. în viitor?/Ce profesie vi se potrivește din perspectiva copilului?

Resurse: Fișa *Copilul meu ar vrea să devină...*, pix.

Jurnalul părintelui: Descoperirea și cultivarea talentelor și abilităților unice ale copiilor de către părinți este esențială pentru dezvoltarea și succesul lor. Părinții joacă un rol important în identificarea și valorificarea potențialului copiilor lor, oferindu-le oportunități și sprijin pentru a-și dezvolta talentele. Observarea copiilor în diferite situații și activități poate ajuta părinții să identifice domeniile care îi interesează sau în care au abilități mai dezvoltate. Încurajarea copiilor să încerce lucruri noi și să își asume riscuri, chiar și în cazul eșecului inițial, îi ajută să își dezvolte curajul și perseverența. Susținerea copiilor în activitățile lor și oferirea resurselor și îndrumării necesare le permite să-și identifice interesele, să își atingă potențialul maxim, să își dezvolte stima de sine dar și să-și îmbunătățească performanțele academice.

Fișa *Copilul meu ar vrea să devină..*

Care este profesia dvs.?	
La ce anume v-ar fi plăcut să lucrați?	
Care profesii considerați că sunt mai importante?	
Ce studiază mai aprofundat copilul dvs.?	
Ce i-ar plăcea copilului dvs. să devină? Ce loc de muncă i-ar plăcea să aibă?	
Ați discutat cu copilul dvs. despre acest subiect?	
Sunteți sigur/ă de tot ce ați scris în această fișă?	

Denumirea activității: *Brainstormingul părinților*

Scopul: Identificarea punctelor forte, valorilor și a motivațiilor copilului în alegerea profesiei.

Desfășurarea activității: Părinții cunosc foarte bine punctele forte ale copilului lor, activitățile preferate, valorile și motivațiile sale. În acest sens, se solicită să completeze Fișa *Brainstormingul părinților*, gândindu-se la momentele în care copilul lor este motivat, activ, fericit sau chiar împlinit. Toate ideile se notează fără a fi interpretate imediat. După completarea fișei se prezintă răspunsurile copilului, se face schimb de idei, dar nu se ia o decizie finală în ceea ce privește proiectele de viitor.

Resurse: Fișa *Brainstormingul părinților*.

Jurnalul părintelui: *În domeniul psihologiei educaționale și al psihologiei muncii, se recunoaște, de mult timp, că încrederea individului în capacitatea sa de a reuși influențează nivelul său de implicare și performanțele sale. Cu cât este mai mare încrederea în abilitatea de a depăși provocările și de a atinge obiectivele, cu atât este mai probabil să fie mai puternică perseverența și probabilitatea de a obține succes în activități.*

Deși există și alți factori care influențează parcursurile individuale, încrederea în sine – în special în percepția propriei eficacități – este esențială în procesul de orientare profesională. Astăzi, tinerii sunt adesea expuși unui discurs pesimist din partea adulților și a mass-mediei cu privire la evoluția societății, la piața muncii, la complexitatea vieții și la perspectivele lor de viitor.

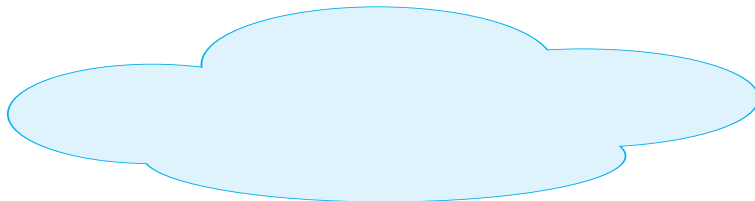
Deși este important să abordăm deschis aceste aspecte, discursurile nefiltrate pot genera anxietăți semnificative și pot conduce la sentimentul de imposibilitate de a face față cerințelor pieței muncii. În acest context, devine esențial ca profesorii și părinții să stimuleze sentimentul de eficacitate personală al tinerilor, ajutându-i să-și clarifice obiectivele și să-și croiască drumul către succes.

Recomandări generale pentru părinți:

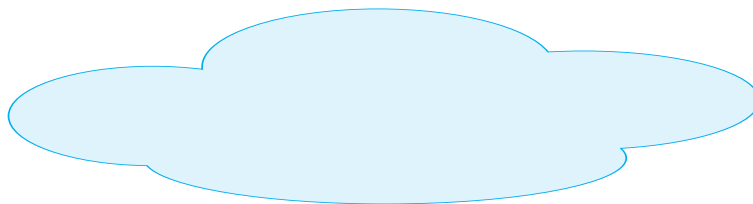
- Încurajați întotdeauna copilul să încerce să facă lucrurile singur.
- Oferiți copilului doar sprijinul necesar pentru a avansa în procesul său de orientare profesională. Permiteți-i să fie actorul propriului său parcurs și alegere.
- Bucurați-vă împreună cu copilul, când reușește ceva, și arătați-i recunoștința dvs.
- Aveți încredere în abilitățile copilului dvs. de a-și construi singur parcursul profesional.
- Discutați cu el despre calitățile și comportamentele sale pe care le apreciați în mod special.
- Nu-l felicitați doar pentru rezultatele sale, ci și pentru eforturile depuse.

Fișa *Braistormingul părinților*

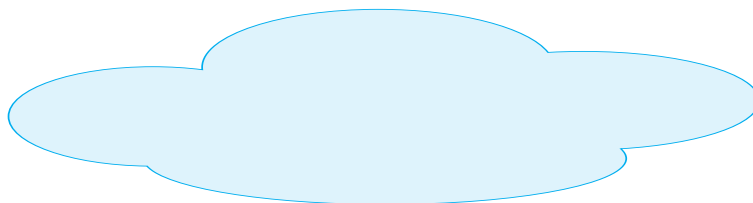
1. În ce situații îl vedeți pe copilul dvs. strălucind (de ex.: când își practică pasiunile și interesele; când se simte acceptat și apreciat; momentul când își atinge obiectivele; când își exprimă creativitatea etc.)?

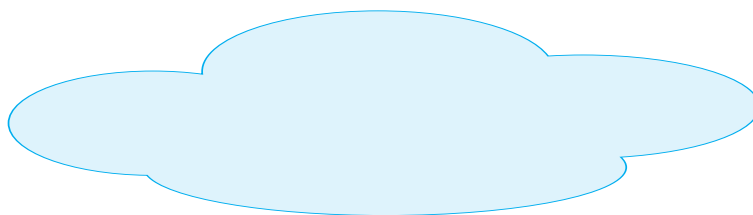
2. Ce puncte forte, abilități sau valori sunt legate de situațiile menționate anterior?

3. Cum ar putea copilul dvs. să valorifice și să-și dezvolte aceste interese în anii următori și în viitoarea sa carieră profesională?

4. Cunoașteți persoane care v-ar putea ajuta să obțineți informații sau experiențe ce țin de aceste perspective?

Denumirea activității: *Perspective de viitor*

Scopul: Stabilirea perspectivelor de viitor ale copilului privind alegerea viitoarei profesii.

Desfășurarea activității: În calitate de părinte și copil, probabil aveți perspective de viitor în minte care vă ghidează interacțiunile fără a fi explicitate. Atare activitate vă invită să aduceți aceste idei și perspective în discuție și să le analizați avantajele și dezavantajele în mod deschis și constructiv.

Fiecare participant (unul sau doi părinți, copilul, eventual surorile sau frații, profesorii) va nota perspectivele de viitor pe care le consideră coerente și benefice pentru copil. Fiecare perspectivă este reprezentată printr-un cerc, iar motivele pentru care perspectiva este

considerată promițătoare sunt notate lângă cerc. După ce s-au desenat cercurile, foile sunt comparate între ele și motivele notate sunt discutate. Dacă au fost începute alte reflecții, se vor evidenția similitudinile și incoerențele cu calitățile, activitățile preferate și valorile identificate. De asemenea, pot fi notate și observațiile altor persoane lângă perspective. Este complet acceptabil să fie înregistrate idei mai mult sau mai puțin concrete și precise în cercuri. Nu este necesar a cunoaște denumirile oficiale ale meseriilor/profesilor, dar în caz de interes, pot fi căutate într-o etapă ulterioară.

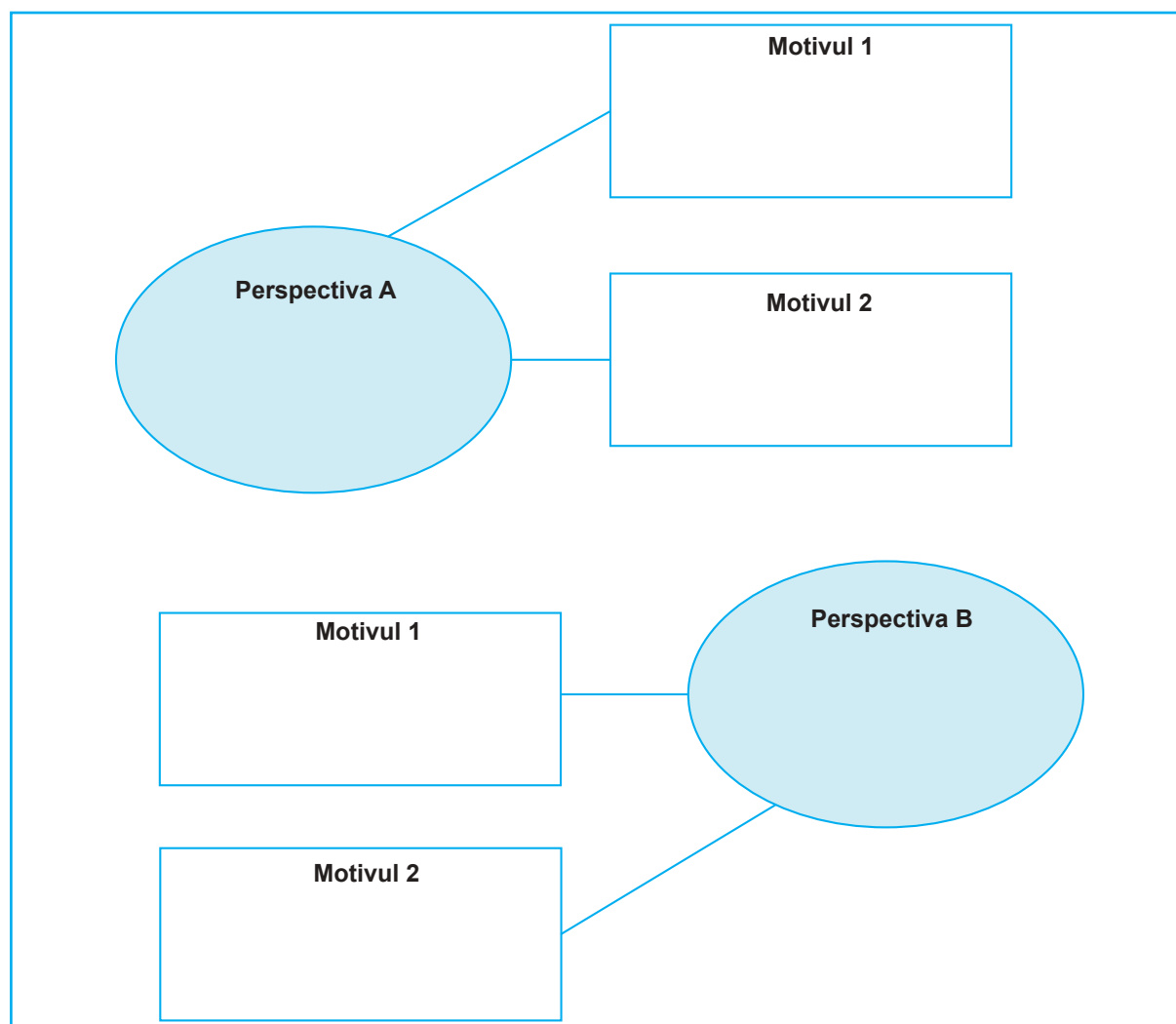
Resurse: Fișa *Perspective de viitor*.

Jurnalul părintelui: *Părinții și copiii trebuie să discute despre perspectivele de viitor în cariera lor, pentru că aceste discuții pot oferi o direcție clară și sprijin în luarea deciziilor legate de educație și carieră. Părinții pot oferi astfel informații și sfaturi valoroase bazate pe propria lor experiență și cunoaștere a lumii muncii, ajutându-i pe copii să ia decizii mai informate și mai înțelepte.*

În același timp, discuțiile despre carieră pot îmbunătăți comunicarea între părinți și copii și pot consolida relațiile lor, creând un mediu deschis și de încredere în care copiii se simt confortabil să-și împărtășească gândurile și preocupările lor.

Fișa *Perspective de viitor*

Denumirea activității: *Pas cu pas*

Scopul: Planificarea tranziției copilului cu cerințe educaționale speciale către alte niveluri de învățământ și la serviciile conexe acestora.

Desfășurarea activității: Profesorul acordă părinților o fișă cu întrebări de reflecție, utile în procesul de planificare a tranziției copilului către formarea profesională.

Resurse: Fișa *Întrebări de reflecție*.

Jurnalul părintelui: *Tranziția este o perioadă stresantă și provocatoare atât pentru copil, cât și pentru părinți. Părintele trebuie să comunice deschis și sincer cu profesorii și specialiștii în educație pentru a înțelege necesitățile și abilitățile copilului său, să ofere sprijin emoțional și îndrumarea necesară copilului său, să se implice activ în explorarea și evaluarea diferitelor opțiuni educaționale disponibile, să solicite consultanța serviciilor și suporturile necesare pentru a asigura succesul copilului într-o nouă etapă educațională sau de viață.*

Fișa *Întrebări de reflecție*

- Ce va face elevul din perspectiva profesională (angajare pe piața liberă a muncii sau munca asistată/cu sprijin, voluntariat)?
- Va avea nevoie de educație sau formare-calificare după școală (cursuri de re/calificare)? Care ar fi acestea?
- Va merge sau nu la școala profesională, la liceu sau la facultate? Care sunt cheltuielile și cum vor fi plătite?
- De ce adaptări ar avea nevoie, dacă va merge la liceu/facultate? Cum le va obține?
- Unde va locui și de ce fel de sprijin va avea nevoie? Care sunt cheltuielile și cum vor fi plătite?
- Care sunt nevoile elevului în privința transportului în comunitate? Va circula singur sau va avea nevoie de sprijin? Cine i-l va acorda? Cum?
- În ce va consta viața lui socială (cerc de prieteni, oameni cu aceleași interese și preocupări etc.)?
- La ce fel de activități de recreere va participa (sport, drumeții, excursii, spectacole de teatru-film etc.)? Cum va face acest lucru?
- Va putea să aibă grijă de propria sănătate/să mențină starea de sănătate?
- Care sunt instituțiile și serviciile care îl pot sprijini și cum poate avea acces la acestea?
- Ce beneficii/prestații sociale va avea și cum se obțin acestea?

Denumirea activității: *Galeria profesiilor*

Scopul: Explorarea intereselor și aspirațiilor profesionale în raport cu opțiunile de carieră.

Desfășurarea activității: Aranjați imaginile pe masa de lucru și discutați despre fiecare profesie, punând întrebări simple, cum ar fi „Ce face o persoană în această meserie?” sau „Ți-ar plăcea să faci asta? De ce?”.

Resurse: imagini cu diferite profesii printate sau decupate din reviste.

Jurnalul părintelui: *Prin intermediul acestei activități, copiii pot dezvolta o înțelegere*

mai profundă a diversității de cariere disponibile și pot începe să-și exploreze propriile interese și aspirații profesionale. De asemenea, activitatea îi încurajează să-și exprime opiniile și preferințele cu privire la diferitele profesii, contribuind la dezvoltarea abilităților de comunicare și exprimare. O parte importantă a acestei activități este sprijinul și îndrumarea oferite de către adulți, cum ar fi părinții sau educatorii.

Aceștia au un rol crucial în facilitarea discuțiilor și în oferirea de informații suplimentare despre diversele profesii, precum și la încurajarea copiilor să-și urmeze pasiunile și interesele în alegerea unei cariere. Prin intermediul „Galeriei profesiilor”, copiii pot începe să-și dezvolte o viziune mai amplă asupra lumii muncii și să-și contureze propriile aspirații și obiective profesionale, într-un mod interactiv, distractiv și educativ.

Denumirea activității: *Mimarea profesiilor*

Scopul: Demonstrarea specificului profesiei prin intermediul limbajului nonverbal.

Desfășurarea activității: Scrieți pe bucăți de hârtie numele unor profesii, precum pompier, doctor, profesor etc. Trageți la sorți o hârtie și dați copilului 1-2 min să mimeze profesia respectivă, în timp ce ceilalți ghicesc despre ce este vorba.

Resurse: bucăți de hârtie, pix.

Jurnalul părintelui: Această activitate are mai multe beneficii pentru copii. În primul rând, îi ajută să-și dezvolte abilitățile de observație și interpretare a limbajului nonverbal. De asemenea, îi încurajează să fie creativi și să-și folosească imaginația pentru a-și exprima rolul în moduri diferite și captivante, contribuie la dezvoltarea abilităților de comunicare și colaborare în echipă, deoarece copiii trebuie să lucreze împreună pentru a ghici profesia corectă. Activitatea poate fi adaptată în funcție de vârsta și interesele copiilor, iar rezultatul este întotdeauna o atmosferă distractivă și plină de energie. Prin intermediul jocului de rol, copiii pot învăța despre profesii într-un mod interactiv și captivant, în timp ce se distrează și interacționează unii cu alții.

Denumirea activității: *Ziua familială a aptitudinilor „Descoperă talentele noastre”*

Scopul: Explorarea diverselor activități și domenii de interes ale copiilor.

Desfășurarea activității: Părinții împreună cu copiii stabilesc o zi dedicată exclusiv explorării și experimentării diferitelor activități și domenii de interes ale copiilor, oferindu-le oportunități de a-și demonstra abilitățile și talentele într-un mediu plin de susținere și încurajare din partea părinților. Activitatea ar putea include diverse stații sau puncte de experiență, fiecare axată pe un domeniu specific sau o activitate particulară.

- **Stația Artistică** – Copiii pot experimenta pictura, desenul, modelarea sau alte activități artistice sub îndrumarea părinților sau a unor artiști locali.
- **Stația Științifică** – Aici, copiii pot participa la experimente științifice simple sau activități practice care să le dezvolte spiritul de observație și capacitatea de rezolvare a problemelor.
- **Stația Sportivă** – Copiii pot încerca diverse sporturi sau activități fizice pentru a-și testa abilitățile și aptitudinile în acest domeniu.
- **Stația Literară** – Această stație poate include lectură sau scriere creativă, dramatizare sau alte activități legate de limbă și literatură.

- **Stația Muzicală** – Aici, copiii pot explora instrumente muzicale, cântatul sau alte activități legate de muzică și sunet.

Resurse: fișe, carioce, mingi, instrumente muzicale, mulaje.

Jurnalul părintelui: *Ziua familială a aptitudinilor „Descoperă talentele noastre” este un eveniment special, conceput pentru a încuraja și a celebra talentul unic și aptitudinile fiecărui membru al familiei. Scopul acestui eveniment este să ofere oportunitatea pentru părinte și copil să descopere și să aprecieze talentele și abilitățile unice ale celuilalt și să creeze un mediu de susținere și încurajare reciprocă în ceea ce privește explorarea și dezvoltarea acestor talente.*

Prin intermediul acestei zile, părintele are ocazia să îi arate copilului că are un talent special și că este unic în familia lor. Este, de asemenea, un moment minunat pentru părinte să petreacă timp de calitate cu copilul său și să îl încurajeze să își exploreze și să își dezvolte talentele și aptitudinile într-un mediu de susținere și încurajare.

Denumirea activității: *Pasiune și potențial*

Scopul: Determinarea abilităților, necesităților, înclinațiilor și preocupărilor copilului cu cerințe educaționale speciale privind orientarea profesională.

Desfășurarea activității: Copilul cu cerințe educaționale speciale completează el însuși sau însoțit de părinte Fișa de lucru *Profilul elevului*, pentru a stabili obiectivele de carieră pe termen scurt și lung. Ei vor discuta cu adolescenții despre aspirațiile lor din perspectiva educației, carierei/angajării, transportului, locuinței, banilor, socializării, recreerii, implicării în comunitate. Astfel, îl vom ajuta pe tânăr să se pregătească și să fie ajutat, într-un mod bine gândit și coordonat, pentru viața adultă.

Resurse: Fișa *Profilul elevului*.

Jurnalul părintelui: *Părinții joacă un rol esențial în creșterea șanselor pentru incluziunea copiilor lor după absolvirea școlii. Ei cunosc cel mai bine abilitățile, slăbiciunile, înclinațiile, preocupările, dorințele și visele acestora. În calitate de susținători puternici ai drepturilor copilului lor, părinții sunt motivați să asigure accesul la servicii adaptate nevoilor individuale ale acestuia. Ei sunt cei mai potriviți să îi ajute pe copiii lor să își contureze o viziune clară asupra viitorului și să își stabilească prioritățile. Pornind de la aceste discuții, părinții pot identifica abilitățile și experiențele necesare pentru a ajunge acolo, unde își doresc să fie după absolvirea școlii. De asemenea, părinții îi vor învăța pe copiii lor abilități de autoprezentare, de luare de decizii, de asumare a responsabilităților în viață.*

Fișa *Profilul elevului*

Punctele mele forte/ale copilului meu	
Cu ce dificultăți mă confrunt/se confruntă copilul meu?	
Cum îmi place să învăț/cum învăț mai bine/ cum învață mai bine copilul meu?	
Ce fel de adaptări și strategii folosesc/ folosește copilul meu?	
Abilitățile mele/copilului meu	
Interesele mele/ copilului meu	
Realizările mele/ copilului meu	
Activitățile din comunitate în care sunt implicat/este implicat copilului meu	
Ce mă văd făcând după liceu/ce îl văd făcând pe copilul meu după liceu, școală profesională etc.?	
Îngrijorările mele privind viitorul meu/ copilului meu	
Ce mă entuziasmează legat de viitorul meu/ copilului meu?	
Domenii de carieră/ocupațiile care mă interesează/pe copilul meu	
Ce mă interesează la aceste ocupații, de ce cred că îmi sunt potrivite/îi sunt potrivite copilului meu?	
Obiectivele mele actuale de învățare/ale copilului meu	
Obiectivele mele pe termen lung (10 ani)/ ale copilului meu	
Obiectivele mele pe termen scurt (2-3 ani)/ ale copilului meu	
Altele	

Sursa: https://autismromania.ro/wp-content/uploads/2017/08/Autism_Romania_ghid_TRanzitie-Final.pdf

Denumirea activității: *Planificarea viitoarei cariere***Scopul:** Elaborarea planului de acțiuni cu privire la alegerea viitoarei cariere.

Desfășurarea activității: Părinții organizează o sesiune de discuții cu copiii. În cadrul acestei sesiuni, părinții îi încurajează pe copii să își împărtășească gândurile, interesele și aspirațiile lor în privința viitoarei cariere. Prin această discuție deschisă, se stabilește o bază solidă pentru explorarea ulterioară a opțiunilor de carieră și se schițează un plan de acțiuni pe care îl va parcurge/revizui/completa pe parcurs. Planul de acțiuni se va completa de către adolescent pe parcursul atingerii fiecărei acțiuni. Pe măsură ce procesul avansează, părinții și adolescenții efectuează cercetări suplimentare și interviuri cu profesioniști din diverse domenii pentru a obține informații și sfaturi practice despre carierele respective. De asemenea, ei analizează instituțiile de învățământ și programele de formare disponibile pentru a înțelege mai bine opțiunile lor educaționale.

Pe măsură ce adolescenții își urmează planul de acțiuni, părinții le monitorizează progresul și îi susțin pe tot parcursul procesului.

Resurse: fișa *Plan longitudinal de acțiuni*.

Jurnalul părintelui: *Prin această abordare colaborativă și longitudinală, părinții și copiii construiesc împreună o fundație solidă pentru viitoarele lor cariere, bazată pe autocunoaștere, explorare și planificare strategică.*

Fișa *Plan longitudinal de acțiuni*

Etape/acțiuni	Notițe/rezultate	Perioada
Identificarea intereselor, pasiunilor și aptitudinilor personale prin autoreflexie și discuții cu părinții		
Completarea unui inventar de aptitudini și evaluarea personalității pentru a identifica domeniile potrivite		
Analiza diverselor domenii de carieră prin intermediul resurselor online, cărților, interviurilor cu profesioniști și vizite la târguri de cariere		
Notarea/înregistrarea informațiilor despre domeniile care te interesează cel mai mult		
Listarea programelor educaționale sau a instituțiilor de învățământ care oferă formare în domeniile de interes		
Interacțiunea cu profesioniști din domenii relevante pentru a obține sfaturi și perspective		
Luarea deciziei și pregătirea dosarului		

MODULUL 2

DOMENII DE FORMARE PROFESIONALĂ ȘI PROFESII

- 2.1. Niveluri ale învățământului profesional
în Republica Moldova
- 2.2. Domenii profesionale specifice
nivelurilor învățământului profesional

NIVELURI ALE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PROFESIONAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2.1. Niveluri ale învățământului profesional în Republica Moldova

Domeniile de activitate profesională reprezintă categoriile sau sectoarele în care oamenii își desfășoară activitatea profesională sau cariera. Acestea pot fi domenii largi, precum medicina, ingineria sau educația, sau pot fi mai specializate, cum ar fi dezvoltarea software, contabilitatea sau designul grafic. Fiecare domeniu de activitate profesională implică un set specific de cunoștințe, abilități și atitudini necesare pentru a fi eficient și competitiv în acel domeniu. De asemenea, ele pot fi împărțite în subdomenii sau specializări mai specifice, pentru a reflecta varietatea și complexitatea diferitelor cariere și profesii.

În Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților, distingem zece domenii de activitate profesională (Fig. 2.1).

Figura 2.1. Domeniile de activitate profesională

Profesiile reprezintă domeniile sau activitățile în care o persoană își desfășoară cariera și munca. Ele pot acoperi o gamă largă de activități – de la medicină și inginerie până la învățământ și arte. Într-o societate modernă, există o diversitate de profesii, fiecare având propria sa importanță și impact social. Acestea sunt esențiale pentru funcționarea eficientă a societății și pentru satisfacerea nevoilor și a dorințelor oamenilor. Profesiile pot varia în funcție de domeniul de activitate, nivelul de educație și formare necesar, și pot oferi oportunități pentru dezvoltare profesională și personală.

De-a lungul timpului, profesiile s-au schimbat și au evoluat în concordanță cu nevoile și schimbările din societate. Astăzi, noile tehnologii și inovațiile continuă să influențeze și să redefinească peisajul profesional, deschizând noi oportunități și provocări pentru cei care urmăresc o carieră în diverse domenii.

Indiferent de profesia aleasă, fiecare persoană aduce propriile sale talente, pasiuni și contribuții unice în domeniul său de activitate. Profesiile nu sunt doar locuri de muncă, ci și moduri prin care oamenii își exprimă și își pun în valoare potențialul pentru a face o diferență în lume.

În Republica Moldova, tinerii care își finalizează studiile gimnaziale sau liceale se află în fața unei decizii importante privind parcursul lor educațional și profesional. Opțiunile sunt variate, oferind fiecăruia șansa de a alege domeniul profesional care se potrivește cel mai bine, fie că ne referim la învățământul profesional tehnic, fie la învățământul superior. Fiecare domeniu profesional are particularitățile sale, cerințe educaționale și trasee de carieră distincte, oferind elevilor posibilitatea de a-și alege o profesie/meserie care corespunde abilităților, intereselor și aspirațiilor lor personale.

În Republica Moldova, învățământul profesional se realizează prin învățământ profesional tehnic și învățământ superior (Fig. 2.2).

◇ Învățământ profesional tehnic:

- ◆ învățământ profesional tehnic secundar;
- ◆ învățământ profesional tehnic postsecundar;
- ◆ învățământ profesional tehnic postsecundar nonterțiar;

◇ Învățământ superior:

- ◆ licență;
- ◆ masterat;
- ◆ doctorat.

Conform *Cadrului European al Calificărilor*, fiecare nivel educațional se caracterizează prin dezvoltarea la beneficiari a unui set de cunoștințe, aptitudini, responsabilitate și autonomie.

La nivelul învățământului profesional tehnic secundar (nivelul 3), ești ca un explorator la început de drum, învățând despre unelte și tactici de bază pentru o meserie specifică. Înveți cum să rezolvi probleme prin selectarea și aplicarea de metode, instrumente, materiale și informații de bază, manifestând responsabilitate pentru executarea sarcinilor și adaptarea propriului comportament la circumstanțe, pentru rezolvarea problemelor.

Dacă alegi să faci studiile în cadrul învățământului profesional tehnic postsecundar (nivelul 4), înveți să aplici cunoștințe mai complexe și să găsești soluții pentru probleme specifice unui domeniu profesional. Ai mai multă independență și coordonezi activități de rutină, preluând o anumită responsabilitate pentru evaluarea și îmbunătățirea activităților de muncă sau de studiu.

În cadrul învățământului profesional tehnic postsecundar nonterțiar (nivelul 5), înveți despre aspectele foarte specializate ale profesiei pe care o alegi și cum să abordezi probleme complexe apărute în mod imprevizibil, manifestând gestionare și supraveghere în diverse situații de muncă; revizuirea și dezvoltarea performanțelor proprii și ale altora.

Învățământul superior are ca scop principal dezvoltarea competențelor profesionale avansate, pregătirea studenților pentru profesii specializate și promovarea cercetării. Prin studii de licență (nivelul 6), poți să-ți dezvolti cunoștințe și aptitudini avansate, care denotă control și inovare, necesare pentru a rezolva probleme complexe și imprevizibile într-un domeniu profesional specializat. Fiind profesionist în domeniul ales, poți să gestionezi activități/proiecte complexe, prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor și pentru gestionarea dezvoltării profesionale.

Pe măsură ce avansezi de la un nivel la altul, îți dezvolti abilitățile, pregătindu-te tot mai bine pentru provocările profesionale. Fiecare nivel te ajută să acumulezi experiență și să devii mai competent în domeniul tău.

Studiile de masterat (nivelul 7) urmează după finalizarea studiilor de licență. Ele sunt concepute pentru a aprofunda cunoștințele și competențele într-un anumit domeniu profesional. Iar studiile de doctorat (nivelul 8) sunt pentru dezvoltarea cunoștințelor și aptitudinilor la cel mai avansat nivel dintr-un domeniu profesional și de cercetare.

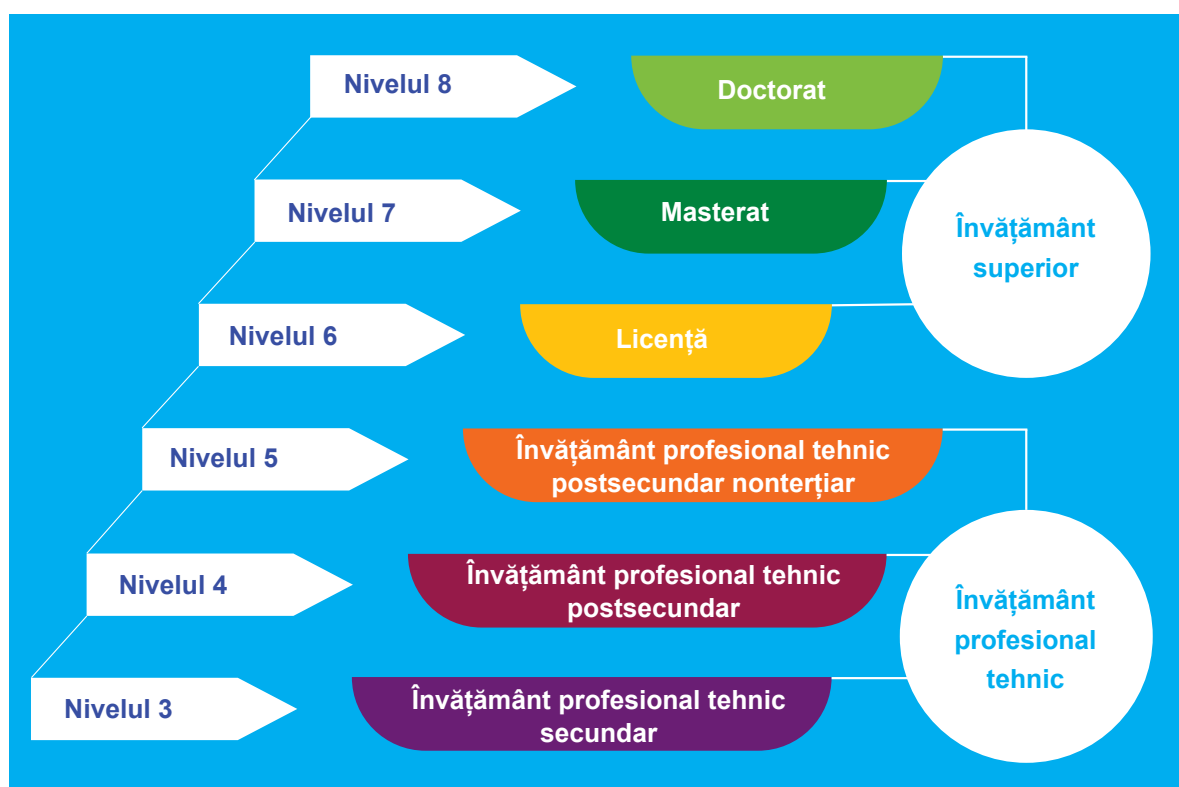

Figura 2.2. Niveluri ale învățământului profesional în Republica Moldova

În Republica Moldova, există următoarele **tipuri de instituții de învățământ profesional tehnic**, în cadrul cărora elevii de gimnaziu pot continua studiile (Fig. 2.3):

- instituții de învățământ profesional tehnic secundar – școli profesionale;
- instituții de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar – colegii;
- instituții de învățământ profesional tehnic cu programe combinate – centre de excelență.

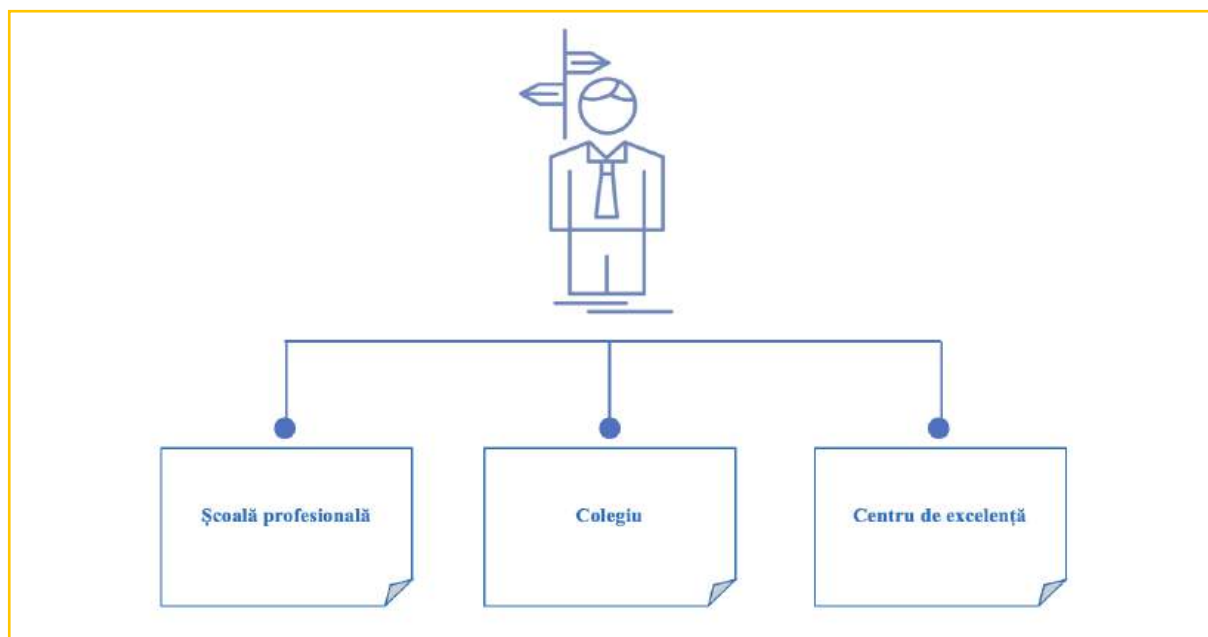

Figura 2.3. Tipuri de instituții de învățământ profesional tehnic

Elevii cu **studii gimnaziale**, care doresc să continue studiile în învățământul profesional tehnic, pot opta pentru mai multe trasee educaționale, fiecare fiind adaptat intereselor și aspirațiilor lor profesionale.

Școlile profesionale oferă programe educaționale orientate către abilități și meserii specifice, formând elevii pentru o carieră într-un domeniu particular: electrician, mecanic auto, bucătar etc. În cadrul școlilor profesionale, elevii sunt formați în mod practic și tehnic, fiind astfel pregătiți să se integreze direct în piața muncii. Studiile de formare profesională durează 2-3 ani pentru absolvenții gimnaziului care optează pentru studii medii cu posibilitatea de a-și continua studiile în liceu, și 1-2 ani, pentru cei care însușesc doar meseria.

Colegiile sunt instituții de învățământ care oferă programe educaționale ce combină elemente practice și teoretice acoperind domenii variate, precum pedagogie, ecologie, construcții, politehnică etc. După absolvire, elevii pot activa deja în domeniul studiat sau își pot continua studiile la o universitate. Pentru absolvenții gimnaziului, durata studiilor este de 4-5 ani. Absolvenții cu diplome de bacalaureat studiază la colegiu 2-3 ani. Pentru persoanele admise la colegiu în baza certificatului de studii gimnaziale, se asigură învățământul liceal și susținerea examenului de bacalaureat.

Centrele de excelență sunt instituții specializate care se concentrează pe excelența într-un domeniu specific, cum ar fi medicină, arte, informatică, transport sau construcții. Aceste centre oferă programe educaționale care dezvoltă abilități și cunoștințe la un nivel avansat într-un domeniu specific. Pentru absolvenții gimnaziului, durata studiilor este de 4-5 ani.

Elevii pot alege dintr-o varietate de domenii profesionale cum ar fi construcții, agricultură, economie, sănătate și servicii sociale, mecanică auto și multe altele. Învățământul profesional tehnic este destinat să ofere o bază solidă într-o anumită meserie/profesie, echilibrând teoria cu multă practică aplicată, în vederea formării maiștrilor, tehnicienilor, tehnologilor, personalului medical și farmaceutic, precum și a altor specialiști în diverse domenii profesionale. Elevii

absolvenți ai acestor instituții sunt pregătiți să intre pe piața muncii cu calificări recunoscute.

Elevii cu cerințe educaționale speciale au dreptul să opteze pentru accesul la învățământul profesional tehnic, în conformitate cu potențialul și capacitățile lor de participare la procesul educațional sau de formare profesională. Înmatricularea se va face la meseriile/profesiile/specialitățile, conform potențialului și capacității de participare a persoanei, care nu prezintă pericol pentru sănătatea, securitatea și viața persoanei. Dosarul de acte pentru înscrierea la concursul de admitere a candidatului cu cerințe educaționale speciale va conține suplimentar *Fișa de evaluare psihopedagogică și orientare școlară/profesională*, emisă de structura teritorială de asistență psihopedagogică (SAP).

Fișa de evaluare psihopedagogică cuprinde șase compartimente-cheie (Fig. 2.4).

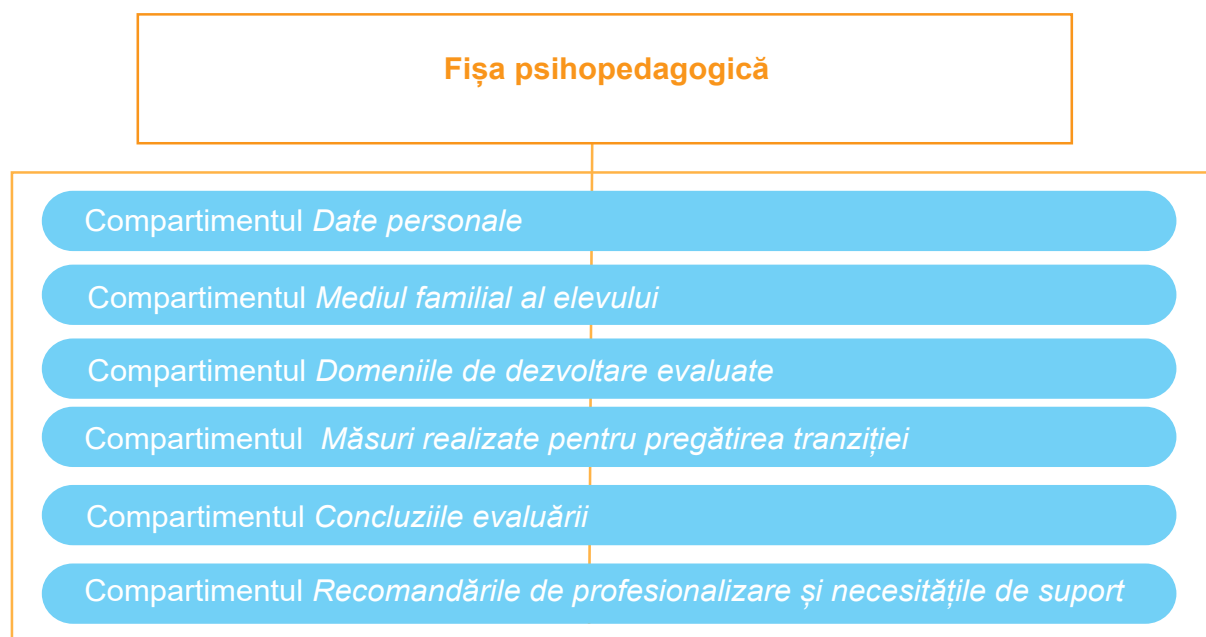

Figura 2.4. Compartimentele Fișei de evaluare psihopedagogică

Compartimentul **„Date personale”** cuprinde informație relevantă despre:

- numele și prenumele elevului, data, luna, anul nașterii, adresa de domiciliu;
- date despre instituția de învățământ în care elevul își face studiile la moment/absolvită;
- categoria CES (conform clasificării UNESCO, 1995);
- gradul de dizabilitate al elevului (sever, accentuat, mediu; dacă este încadrat în grad de dizabilitate);
- forma de incluziune în instituția de învățământ general (totală, parțială, ocazională);
- serviciile de suport de care a beneficiat elevul (educaționale și noneducaționale);
- tipul de curriculum la disciplinele de studiu (CG – curriculum general, CGA – curriculum general cu adaptări ale strategiilor de predare-învățare-evaluare, CM – curriculum modificat).

Compartimentul **„Mediul familial al elevului”** reflectă componența familiei, climatul familial, gradul de implicare a familiei în procesul educațional, persoana de încredere a elevului din mediul familial.

Compartimentul „**Domeniile de dezvoltare evaluate**” cuprinde informații succinte, dar relevante despre competențele și nevoile elevului pe domenii de dezvoltare (dezvoltarea fizică; abilitățile de limbaj și comunicare; dezvoltarea cognitivă; comportamentul socioemoțional/relaționare; comportamentul adaptativ; aptitudini și interese).

Compartimentul „**Măsuri realizate pentru pregătirea tranziției**” reflectă acțiunile realizate privind stabilirea profilului vocațional, meseria propusă.

„**Concluziile evaluării**” este compartimentul care scoate în evidență capacitățile, abilitățile și interesele elevului care sunt cele mai relevante pentru o potențială profesie sau meserie, precum și necesitatea adaptărilor (adaptări psihopedagogice, adaptări în materie de evaluare, adaptări ambientale). De asemenea, în acest compartiment, se va specifica echipamentul specializat (tehnologiile auxiliare) necesar elevului pentru facilitarea incluziunii educaționale.

Compartimentul „**Recomandările de profesionalizare și necesitățile de suport**” evidențiază meseriile/profesiile/specialitățile conforme potențialului și capacității de participare a elevului, care nu prezintă pericol pentru sănătatea, securitatea și viața persoanei și necesitățile de suport în procesul de studii.

La final, Fișa de evaluare psihopedagogică va conține informație despre persoanele responsabile de completarea documentului, semnătura acestora și data procesării acesteia.

Prin urmare, elevii din gimnaziu pot opta pentru continuarea studiilor în învățământul profesional tehnic, în funcție de aptitudini și interese profesionale.

Astfel, **traseul profesional** al elevilor din învățământul profesional tehnic este următorul:

- cu *certificatul de calificare* (absolvenții școlilor profesionale) se pot integra direct pe piața muncii, sau pot continua studiile fie în învățământul mediu de specialitate (colegiu), fie se pot înscrie în clasa a XII-a de liceu, pe locurile vacante, în baza actelor de studii și a rezultatelor susținerii diferențelor de program conform prevederilor Planului-cadru în vigoare pentru clasele a X-XI, în vederea obținerii diplomei de bacalaureat;
- cu *diploma de bacalaureat* se orientează către universități și academii, în același domeniu profesional sau în alte domenii profesionale;
- cu *diploma de studii medii de specialitate* se pot integra direct pe piața muncii în domeniul de formare profesională și/sau se orientează către următorul nivel educațional (universități, academii) în același domeniu profesional sau domenii conexe.

Pentru elevii cu studii liceale sau cu studii profesionale tehnice, **învățământul superior** oferă o gamă variată de profesii și specializări, începând cu nivelul licență în cadrul universităților. Învățământul superior oferă oportunități profesionale în cercetare, educație, inginerie, medicină și multe alte domenii.

Învățământul superior din Republica Moldova, cu excepția învățământului în domeniile medicină și farmacie, medicină veterinară, arhitectură, se realizează în trei cicluri:

- ciclul I- licență, cu durata de 3-4 ani;
- ciclul II - masterat, cu durata de 1,5-2 ani;
- ciclul III - studii superioare de doctorat, cu durata de 3 ani (ulterior de postdoctorat).

DOMENII PROFESIONALE
SPECIFICE NIVELURILOR
ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
PROFESIONAL

2.2. Domenii profesionale specifice nivelurilor învățământului profesional

În cadrul domeniilor fundamentale distingem domenii profesionale atât la nivelul învățământului profesional tehnic (școli profesionale, colegii și centre de excelență), cât și la nivelul învățământului superior (universități și academii). În Anexele 9-11 sunt reflectate profesiile/meseriile și ocupațiile specifice acestora, în funcție de domeniile profesionale.

Domeniul fundamental *Educație*

Domeniul fundamental *Educație* implică un proces complex și continuu de dobândire a cunoștințelor, abilităților și aptitudinilor care contribuie la dezvoltarea personală și profesională a individului. Profilul beneficiarului acestui domeniu este caracterizat de diverse competențe și calități esențiale. În primul rând, ar trebui să posede abilități cognitive, precum capacitatea de a înțelege și asimila informații, de a analiza și sintetiza datele, precum și de a rezolva probleme complexe prin gândire critică și raționament logic. Pe lângă abilitățile cognitive, comunicarea eficientă este o competență-cheie în educație. Beneficiarul trebuie să fie capabil să se exprime clar și coerent atât verbal, cât și în scris, să asculte și să înțeleagă punctele de vedere ale celorlalți și să comunice eficient în diverse contexte sociale și profesionale.

Domeniul *Educație* vizează dezvoltarea abilităților sociale și emoționale ale individului. Aceste abilități includ capacitatea de a lucra în echipă, de a colabora cu ceilalți, de a empatiza și de a gestiona eficient emoțiile și relațiile interpersonale. Pe lângă aceste aspecte practice, educația își propune să promoveze și valori, și principii etice solide, precum integritatea, respectul față de sine și față de ceilalți, responsabilitatea și drepturile omului. Flexibilitatea, adaptabilitatea și dorința de a-și asuma inițiativa și responsabilitatea pentru propria dezvoltare sunt aspecte esențiale ale profilului beneficiarului educației. Domeniul fundamental *Educație* își propune să formeze indivizi autodirecționați, responsabili și adaptați, pregătiți să facă față provocărilor și oportunităților vieții personale și profesionale într-o societate în continuă schimbare.

Tabelul 2.1. Domeniul fundamental *Educație*

Niveluri ale învățământului profesional	Domenii de formare profesională
Școli profesionale	—
Colegii și centre de excelență	• Pregătirea cadrelor pentru instituții preșcolare • Pregătirea cadrelor pentru instituții primare
Universități	• Științe ale educației • Pedagogie preșcolară • Pedagogie în învățământul primar • Formarea profesorilor

Domeniul fundamental *Arte și Științe umaniste*

Domeniul *Arte și Științe umaniste* alcătuiesc un domeniu vast și captivant care explorează esența umană și diversitatea culturală. Îmbinând creativitatea cu analiza profundă, acest domeniu oferă un tablou amplu asupra experienței umane în toate formele sale - de la literatură și istorie la arte vizuale și filosofie. Persoana pasionată de acest domeniu se caracterizează prin abilitatea de a gândi critic și creativ, de a comunica eficient și de a empatiza cu diverse perspective și experiențe umane.

Creativitatea este un motor esențial, ghidându-i să exploreze noi idei și concepte, iar capacitatea de analiză critică îi permite să înțeleagă și să aprecieze în profunzime operele și ideile. Flexibilitatea și curiozitatea sunt trăsăturile cheie ale acestui profil, deoarece beneficiarul este deschis să exploreze subiecte și perspective variate, adaptându-se la schimbare și îmbrățișând diversitatea. În plus, valorile de autenticitate și toleranță îi ghidează pe acești indivizi să fie sinceri în exprimarea lor și să aprecieze diversitatea culturală și ideologică.

Tabelul 2.2. Domeniul fundamental *Arte și Științe umaniste*

Niveluri ale învățământului profesional	Domenii de formare profesională
Școli profesionale	• Tehnici audiovizuale și producții media • Textile (îmbrăcăminte, încălțăminte și articole din piele)
Colegii și centre de excelență	• Tehnici audiovizuale și producții media • Media, design interior și design industrial • Arte plastice • Arte decorative • Muzică, arte interpretative și arte teatrale
Universități	• Tehnici audiovizuale și producție media • Design vestimentar și design interior • Arte plastice • Arte decorative • Muzică • Arte teatrale • Filologie

Domeniul fundamental Științe Sociale, Jurnalism și Relații publice

Domeniul Științe Sociale, Jurnalism și Relații publice reprezintă un conglomerat esențial pentru înțelegerea și comunicarea aspectelor sociale, culturale și politice care modelează lumea noastră.

Prin studiul comportamentului uman, analiza evenimentelor și relațiile publice, acest domeniu oferă instrumentele necesare pentru o abordare holistică a informațiilor și a interacțiunilor din societate. Persoana implicată în acest domeniu se evidențiază prin abilitățile sale de comunicare eficientă, putând transmite informații complexe într-un mod clar și accesibil. De asemenea, posedă o gândire analitică dezvoltată, permițându-i să evalueze obiectiv datele și informațiile pentru a înțelege mai bine contextul social și cultural. Creativitatea este o trăsătură esențială a profilului, oferindu-i capacitatea de a găsi noi perspective și modalități inovatoare de a prezenta informațiile și știrile. În plus, abilitățile de relaționare sunt cruciale, ajutându-l să construiască și să mențină relații profesionale solide și să gestioneze eficient situațiile de conflict.

În ceea ce privește calitățile, etica profesională și adaptabilitatea sunt prioritare. Respectul pentru principiile etice și standardele profesionale este esențial în comunicare și în relațiile cu publicul și sursele, în timp ce adaptabilitatea îl ajută să se adapteze la schimbările rapide din industrie și să integreze tehnologiile noi în practica sa. Valorile de transparență și responsabilitate sunt fundamentale în acest domeniu, încurajând accesul la informații și asumarea responsabilității pentru impactul comunicării în societate. De asemenea, promovarea diversității și a incluziunii, și angajamentul față de adevăr și integritate sunt aspecte esențiale ale acestui profil. În concluzie, beneficiarul acestui domeniu este un agent al schimbării sociale și al informării publicului, contribuind la o societate mai informată, transparentă și incluzivă prin intermediul comunicării și al relațiilor publice.

Tabelul 2.3. Domeniul fundamental Științe sociale, Jurnalism și Relații publice

Niveluri ale învățământului profesional	Domenii de formare profesională
Școli profesionale	—
Colegii și centre de excelență	• Sociologie și culturologie
Universități	• Științe sociale și comportamentale • Jurnalism și informare

Domeniul fundamental *Business, Administrare și Drept*

Domeniul *Business, Administrare și Drept* formează o structură importantă în societatea noastră, asigurând funcționarea eficientă a afacerilor și respectarea regulilor și a legilor care guvernează activitățile economice. Aceste domenii sunt interconectate și esențiale pentru menținerea unui mediu de afaceri etic și sustenabil. Persoana implicată în acest domeniu trebuie să fie un expert în coordonarea și gestionarea activităților organizaționale, asigurând eficiența și rentabilitatea afacerilor.

Abilitățile analitice sunt esențiale pentru evaluarea informațiilor și luarea deciziilor în mod informat și prudent. De asemenea, o înțelegere profundă a legislației relevante este crucială pentru a asigura conformitatea și pentru a evita riscurile juridice. În ceea ce privește calitățile, integritatea este fundamentală pentru a promova un comportament etic și responsabil în toate aspectele activității profesionale. Capacitatea de leadership este necesară pentru a motiva și ghida echipa către atingerea obiectivelor comune, iar adaptabilitatea permite adaptarea la schimbările din mediul de afaceri și gestionarea eficientă a provocărilor neprevăzute. Valorile, precum promovarea echității și responsabilității sunt esențiale pentru a asigura un mediu de afaceri just și respectuos. Sustenabilitatea este importantă pentru a minimiza impactul negativ asupra mediului și pentru a contribui la o dezvoltare durabilă. Inovarea este necesară pentru a găsi soluții noi și eficiente pentru provocările și oportunitățile din mediul de afaceri. Beneficiarul acestui domeniu este un profesionist dedicat, care își folosește abilitățile și cunoștințele pentru a contribui la succesul organizației și la dezvoltarea unei societăți mai echitabile și mai prospere. Prin respectarea valorilor etice și promovarea practicilor de afaceri responsabile, acesta își aduce contribuția la construirea unui viitor mai bun pentru toți.

Tabelul 2.4. Domeniul fundamental *Business, Administrare și Drept*

Niveluri ale învățământului profesional	Domenii de formare profesională
Școli profesionale	• Vânzări angro și cu amănuntul
Colegii și centre de excelență	• Contabilitate și impozite • Finanțe, activitate bancară și asigurări • Management și administrație • Marketing și publicitate • Secretariat și munca de birou • Vânzări angro (cu ridicata) și cu amănuntul • Drept
Universități	• Științe administrative • Științe economice • Drept

Domeniul fundamental Științe ale Naturii, Matematică și Statistică

Domeniul Științe ale Naturii, Matematică și Statistică este un domeniu larg care acoperă diverse subiecte legate de științele naturii (studiul vieții și al organismelor vii, studiul materiei și transformărilor sale, proprietățile substanțelor chimice, reacțiile chimice), matematică (studiul structurilor algebrice, formelor, dimensiunilor, proprietăților și relațiilor spațiale) și statistică (utilizarea metodelor statistice pentru a colecta, organiza și interpreta datele într-un mod util și semnificativ).

Pentru a activa în acest domeniu de formare profesională, beneficiarii ar trebui să dispună de anumite calități, interese și valori care să îi ajute să prospere în acest mediu.

În primul rând, pasiune pentru învățare și explorare, persoanele ar trebui să fie curioase și dornice să înțeleagă lumea din jurul lor prin intermediul științei, matematicii și statisticii. Capacitatea de a gândi logic și de a analiza problemele complexe este esențială în domeniul științelor, matematicii și statisticilor. În acest sens, persoanele ar trebui să fie capabile să identifice și să rezolve problemele într-un mod eficient și creativ, folosind metode științifice și matematice.

Multe proiecte în domeniul științelor și matematicii implică colaborarea cu alți profesioniști pentru a atinge obiective comune, așadar, abilitățile de comunicare și colaborare sunt importante.

În mod special, în domeniul statisticilor și al analizei datelor, este esențial ca beneficiarii să fie atenți la detalii și să lucreze cu precizie pentru a obține rezultate fiabile. Iar respectarea standardelor etice și integritatea în cercetare și în analiza datelor este o cerință de bază pentru un specialist în domeniul științei și matematicii.

Acest domeniu este în continuă schimbare, de aceea un mare accent se pune pe deschidere și flexibilitate în fața noilor descoperiri și tehnologii. Persoanele ar trebui să fie motivate să aplice cunoștințele lor în domeniul științific și matematic pentru a aduce contribuții pozitive la progresul societății, fie că este vorba de dezvoltarea de medicamente, de proiectarea de tehnologii noi, fie de îmbunătățirea politicilor publice bazate pe date statistice.

Tabelul 2.5. Domeniul fundamental Științe ale Naturii, Matematică și Statistică

Niveluri ale învățământului profesional	Domenii de formare profesională
Școli profesionale	—
Colegii și centre de excelență	• Științele mediului înconjurător • Științe ale pământului • Fizică
Universități	• Științe chimice • Științe biologice • Științe ale mediului • Științe fizice • Matematică și statistică

Domeniul fundamental *Tehnologii ale Informației și Comunicațiilor*

Domeniul *Tehnologii ale Informației și Comunicațiilor* implică învățarea și dezvoltarea abilităților în domeniul tehnologiei informației și al comunicațiilor. Acesta include o varietate de subiecte și competențe legate de utilizarea, dezvoltarea și gestionarea tehnologiilor informatice și a rețelilor de comunicații (învățarea limbajelor de programare, proiectarea și administrarea rețelilor de calculatoare, administrarea sistemelor și a bazelor de date, protejarea datelor și a informațiilor etc.).

În general, domeniul *Tehnologii ale Informației și Comunicațiilor* acoperă o gamă largă de competențe, pregătind indivizii pentru cariera în industria tehnologiei informației și pentru a face față provocărilor și oportunităților dintr-o lume digitală în continuă evoluție. Profilul beneficiarilor care ar putea lucra în acest domeniu ar include, în primul rând, tineri interesați de tehnologie, pasionați de computere, programare și tehnologie. Persoanele ar trebui să fie capabile să gândească logic și să analizeze informațiile pentru a înțelege sistemele și procesele tehnologice, să dețină capacitatea de a identifica și a rezolva problemele tehnice.

Domeniul tehnologiei evoluează rapid, așadar persoanele ar trebui să fie deschise la învățare continuă și să fie capabile să se adapteze la schimbările tehnologice, să fie proactive în căutarea de soluții și să aibă inițiativa de a se implica în proiecte și inițiative tehnologice. În acest sens, capacitatea de a comunica eficient și de a lucra în echipă cu alți profesioniști din domeniul tehnologic este semnificativă.

Responsabilitatea și integritatea în gestionarea informațiilor și a tehnologiilor trebuie să fie o calitate de bază a specialistului în domeniul tehnologiei informației și al comunicațiilor. Persoanele ar trebui să fie orientate către obținerea de rezultate și către inovare, căutând mereu modalități de a îmbunătăți procesele și de a contribui la dezvoltarea continuă a industriei tehnologice.

Tabelul 2.6. Domeniul fundamental *Tehnologii ale Informației și Comunicațiilor*

Niveluri ale învățământului profesional	Domenii de formare profesională
Școli profesionale	—
Colegii și centre de excelență	● Utilizarea calculatorului ● Crearea și administrarea bazelor de date și a rețelilor informaționale ● Elaborarea și analiza produselor program
Universități	● Tehnologii ale informației și comunicațiilor

Domeniul fundamental *Inginerie, Tehnologii de Prelucrare, Arhitectură și Construcții*

Domeniul *Inginerie, Tehnologii de Prelucrare, Arhitectură și Construcții* este un domeniu ce include o gamă largă de subiecte legate de proiectarea, dezvoltarea, construcția și gestionarea infrastructurii, clădirilor și a proceselor tehnologice. Acesta include: proiectarea și dezvoltarea de mașini, echipamente și sisteme mecanice; proiectarea, dezvoltarea și instalarea sistemelor electrice, electronice și de comunicații; proiectarea, construcția și întreținerea infrastructurii civile, cum ar fi drumurile, podurile, clădirile și sistemele de canalizare; proiectarea și gestionarea proceselor chimice și industriale pentru producerea de materiale și produse chimice; procese și tehnologii de fabricație; proiectarea și planificarea clădirilor și a spațiilor urbane etc. Pentru a lucra în acest domeniu, tinerii ar trebui să dispună de anumite interese, abilități și valori care să îi ajute să se dezvolte și să prospere într-un mediu tehnic și creativ. Acestea s-ar referi la: capacitatea de a gândi logic și de a analiza problemele tehnice pentru a găsi soluții eficiente, inovatoare și creative. La fel de important este și deținerea unui ansamblu de cunoștințe solide în domeniul matematicii, fizicii și tehnologiei, aplicarea acestor cunoștințe în practică.

Beneficiarii ar trebui să aibă un simț al responsabilității și să fie orientați către obținerea de rezultate de înaltă calitate în toate proiectele în care sunt implicați, să fie proactivi în fața noilor provocări și capabili să se adapteze rapid la schimbările din industrie.

Respectarea standardelor etice și a regulilor de siguranță și protecție a mediului este esențială în domeniul ingineriei și construcțiilor, iar persoanele ar trebui să aibă o atitudine responsabilă față de comunitate și mediul înconjurător; să fie motivate să contribuie la dezvoltarea durabilă a societății și la îmbunătățirea calității vieții pentru toți oamenii.

Tabelul 2.7. Domeniul fundamental *Inginerie, Tehnologii de Prelucrare, Arhitectură și Construcții*

Niveluri ale învățământului profesional	Domenii de formare profesională
Școli profesionale	• Chimie și prelucrare • Electricitate și energie • Electronică și automatică • Mecanică și prelucrarea metalelor • Vehicule cu motor, nave și aeronave • Prelucrarea alimentelor • Materiale (sticlă, hârtie, plastice și lemn) • Textile (îmbrăcăminte, încălțăminte și articole din piele) • Minerit și extracție • Construcții și inginerie civilă.

Colegii și centre de excelență	• Chimie și prelucrare • Tehnologia protecției mediului înconjurător • Electrotehnică și energetică • Electronică și automată • Mecanică și prelucrarea metalelor • Vehicule cu motor, nave și aeronave • Prelucrarea alimentelor • Materialele (sticlă, hârtie, plastice, lemn) • Textile (îmbrăcăminte, încălțăminte și articole din piele) • Arhitectură și urbanism • Construcții și inginerie civilă
Universități	• Inginerie și activități ingineresti • Tehnologii de fabricare și prelucrare • Arhitectură și construcții

Domeniul fundamental Științe Agricole, Silvicultură, Piscicultură și Medicină Veterinară

Beneficiarii acestui domeniu trebuie să manifeste dedicație și pasiune autentică pentru natură și îngrijirea vieții. Empatia este esențială, atât pentru înțelegerea nevoilor mediului, reziliența este o altă calitate-cheie, deoarece munca în acest domeniu poate aduce provocări considerabile, de la condiții meteorologice neprielnice până la situații neașteptate legate de creșterea plantelor și a animalelor.

Interesele specifice pentru acest domeniu se referă la biologie, ecologie și sustenabilitate.

Beneficiarii ar trebui să fie fascinați de ciclurile vieții și interacțiunile complexe dintre specii și mediile lor. De asemenea, un interes profund pentru tehnologiile agricole moderne și pentru inovațiile în medicina veterinară.

Pe lângă abilitățile analitice necesare pentru interpretarea datelor și studiilor, beneficiarii trebuie să posede aptitudini tehnice robuste pentru utilizarea echipamentelor și tehnicilor specifice. Aptitudinile de observare permit identificarea rapidă a oricăror probleme în creșterea plantelor sau sănătatea animalelor. Capacități bune de comunicare și lucrul în echipă sunt indispensabile pentru colaborarea eficientă cu colegii și comunitatea. Atitudinea etică, angajamentul față de conservarea mediului și o conștientizare a responsabilității sociale sunt valorile de bază pentru oricine activează în acest domeniu.

Beneficiarii trebuie să își asume responsabilitatea pentru impactul activităților lor asupra

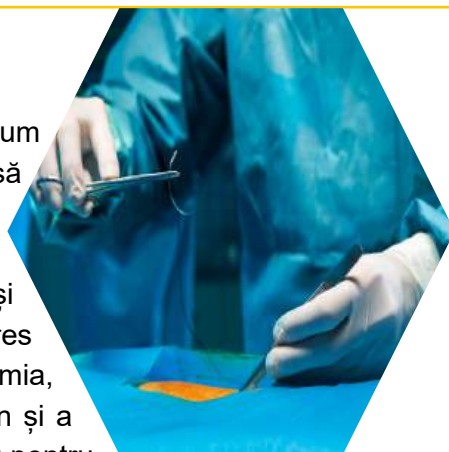
mediului și să promoveze practici care susțin biodiversitatea și echilibrul ecologic.

Tabelul 2.8. Domeniul fundamental Științe agricole, Silvicultură, Piscicultură și Medicină veterinară

Niveluri ale învățământului profesional	Domenii de formare profesională
Școli profesionale	• Producția culturilor agricole și creșterea animalelor • Horticultură • Silvicultură • Piscicultură
Colegii și centre de excelență	• Producția culturilor agricole și creșterea animalelor • Horticultură • Silvicultură • Piscicultură • Medicină veterinară
Universități	• Producția vegetală și animală • Silvicultură • Medicină veterinară

Domeniul fundamental Sănătate

Profesiile din domeniul sănătății solicită calitate, precum empatie și reziliență. Empatia permite profesioniștilor să înțeleagă și să se raporteze la nevoile pacienților, în timp ce reziliența îi ajută să gestioneze stresul și provocările emoționale inerente acestor profesii. Elevii care sunt atrași de domeniul sănătății ar trebui să manifeste un interes puternic pentru științele biomedicale, precum biologia și chimia, care sunt fundamentale pentru înțelegerea corpului uman și a bolilor. Competențele de comunicare sunt importante atât pentru interacțiunea cu pacienții și familiile lor, cât și pentru colaborarea cu alte persoane. Aptitudinile tehnice și abilitatea de a aplica cunoștințe teoretice în practică, capacitatea de a lua decizii rapide și informate sunt esențiale, în special în situații de urgență. Pentru a excela în acest domeniu, beneficiarii trebuie să fie competenți în utilizarea tehnologiei medicale și să aplice corect procedurile clinice. Acest lucru necesită o înțelegere tehnică profundă și o atenție meticuloasă la detalii. Integritatea și profesionalismul, respectul pentru confidențialitatea pacienților și angajamentul pentru tratament etic sunt fundamentale. Angajamentul continuu pentru învățare și dezvoltare profesională sunt necesare, deoarece domeniul

medical este în continuă evoluție.

Tabelul 2.9. Domeniul fundamental Sănătate

Niveluri ale învățământului profesional	Domenii de formare profesională
Școli profesionale	• Îngrijirea persoanelor în etate și a persoanelor adulte cu dizabilități • Îngrijirea copiilor și a tinerilor
Colegii și centre de excelență	• Stomatologie • Îngrijirea bolnavilor • Diagnosticare medicală și tehnici de tratament • Terapie și recuperare • Farmacie • Asistență socială și consiliere
Universități	• Sănătate publică • Stomatologie • Medicină • Asistență medicală și moașe • Diagnostic medical și tehnologii de tratament • Terapie și reabilitare • Farmacie

Domeniul fundamental Servicii

Domeniul fundamental *Servicii* acoperă o gamă vastă de meserii și profesii, fiecare având propriile particularități și cerințe. Profilul beneficiarilor acestui domeniu trebuie să reflecte calități, aptitudini și interese adecvate pentru a răspunde eficient și cu profesionalism cerințelor variate ale fiecărei specializări.

Beneficiarii acestui domeniu trebuie să se adapteze rapid la schimbările de situații și la diverse cerințe ale clienților. Indiferent de sectorul de servicii, abilitatea de a comunica clar și eficient este esențială pentru a înțelege și a satisface nevoile clienților. Interesele beneficiarilor din domeniul serviciilor pot varia considerabil în funcție de sector, dar în general, ei ar trebui să fie capabili să comunice și să gestioneze relațiile umane. De asemenea, un interes pentru managementul operațional și logistic poate fi important, în special în domenii, cum ar fi transportul sau serviciile hoteliere. Fie că este vorba de tehnici specifice de coafură, proceduri de securitate, sau managementul operativ al unei unități de alimentație, competențele tehnice sunt importante în acest domeniu. În special în domeniile de turism, hotelier și restaurante, aptitudinile de planificare și organizare sunt esențiale pentru a asigura desfășurarea fluidă a operațiunilor. Valori precum respectarea normelor de confidențialitate și integritate morală în toate interacțiunile cu clienții și

colegii, angajamentul pentru calitate sunt importante pentru realizarea eficientă a serviciilor.

Profesioniștii din domeniile *Științe militare* și *Protecția persoanelor și a proprietății* trebuie să fie extrem de disciplinați, curajoși și rezistenți psihologic, capabili să gestioneze stresul și să ia decizii imediate în situații de risc. Ei necesită competențe fizice și tactice avansate, precum și un interes aparte pentru tactici de securitate și strategii militare. Valori ca integritatea, onoarea și un angajament ferm față de protecția publică și respectarea legii stau la baza activităților lor, fiind esențiale pentru îndeplinirea responsabilităților lor sociale și etice.

Tabelul 2.10. Domeniul fundamental Servicii

Niveluri ale învățământului profesional	Domenii de formare profesională
Școli profesionale	• Servicii casnice • Servicii de coafor și frumusețe • Servicii hoteliere, restaurante și alimentație publică • Călătorie, turism și agrement • Servicii de transport
Colegii și centre de excelență	• Servicii de coafor și frumusețe • Servicii hoteliere, restaurante și alimentație publică • Sport • Călătorii, turism și agrement • Sănătatea și securitatea la locul de muncă • Serviciul militar și apărare • Protecția persoanelor și a proprietății • Servicii transport
Universități	• Științe ale sportului • Motricitate specială și recuperare • Servicii publice • Servicii hoteliere, turism și agrement • Științe militare • Protecția persoanelor și a proprietății • Servicii de transport

Prin urmare, elevii pot opta pentru o gamă diversă și variată de opțiuni privind carierele profesionale, reflectând diversitatea și complexitatea nevoilor și a intereselor: Educație; Arte și științe umaniste; Științe sociale, jurnalism și relații publice; Business, administrare și drept; Științe ale naturii, matematică și statistică; Tehnologii ale informației și comunicațiilor; Inginerie, tehnologii de prelucrare, arhitectură și construcții; Științe agricole, silvicultură, piscicultură și

MODULUL 3

DIMENSIUNEA MANAGERIALĂ A GHIDĂRII ÎN CARIERĂ

- 3.1. Rolul echipei manageriale în ghidarea
carierii elevilor
- 3.2. Proiectul de dezvoltare strategică a
instituției de învățământ

ROLUL ECHIPEI MANAGERIALE ÎN GHIDAREA CARIEREI ELEVILOR

3.1. Rolul echipei manageriale în ghidarea carierei elevilor

Din perspectiva managerială, ghidarea în carieră a elevilor reprezintă un proces complex și esențial în pregătirea lor pentru viitorul profesional. În acest sens, prezentăm câteva aspecte importante ale acestui proces și rolul cheie pe care îl dețin în facilitarea acestuia. În primul rând, este crucial ca managerii să coordoneze și să implementeze programe eficiente de orientare în carieră. Acest lucru poate include organizarea de evenimente, seminarii și workshopuri care să ofere informații cuprinzătoare despre diversele opțiuni de carieră, cerințele de angajare și perspectivele de viitor în diferite domenii. În al doilea rând, este important să stabilească parteneriate solide cu diverse instituții educaționale, întreprinderi locale și alte organizații relevante. Aceste parteneriate pot oferi elevilor acces la oportunități practice de învățare și la stagii educaționale, care le-ar permite să-și dezvolte abilitățile și să-și exploreze interesele într-un mediu real de lucru.

De asemenea, trebuie să se asigure că elevii au acces la resurse și informații actualizate despre oportunitățile de carieră și despre programele educaționale disponibile. Acest proces poate implica organizarea de sesiuni de consiliere și de mentorat pentru a-i ajuta pe elevi să-și identifice și să-și dezvolte obiectivele de carieră.

În plus, este esențial să monitorizeze și să evalueze progresul în carieră al elevilor, oferindu-le feedback și îndrumare personalizată, în funcție de nevoile lor individuale. Prin intermediul acestui proces, pot fi identificate potențialele lacune și pot fi dezvoltate strategii eficiente pentru a-i ajuta pe elevi să-și atingă obiectivele profesionale.

Prin implicarea activă și strategică în ghidarea în carieră a elevilor, managerii au un rol esențial în pregătirea pentru succesul în viitorul profesional. Promovând cultura, politicile și practicile incluzive, vor spori gradul de participare a tuturor copiilor școlii în procesul de luare a deciziei cu privire la viitoarea carieră profesională. Această abordare poate să contribuie semnificativ la dezvoltarea unei forțe de muncă calificate și motivate, având un impact pozitiv asupra satisfacției profesionale a elevilor.

În contextul tuturor factorilor educaționali, școala are un rol esențial. Implicarea școlii în procesul de ghidare a carierei elevilor este un proces complicat, dar absolut necesar, deoarece constituie o parte a procesului educațional pe care instituția de învățământ nu poate să-l neglijeze.

Învățământul, prin studiul tuturor disciplinelor, are drept scop a pregăti omul pentru viață. Se confirmă și mai mult ideea că profesorul este indicat să desfășoare, în cadrul disciplinei sale, activitatea de consiliere, venind astfel, atât în sprijinul elevului, cât și al consilierului specializat. Deși lucrează cu întreaga clasă, profesorul tinde prin toate activitățile sale către diferențierea tratării elevilor în funcție de temperamentul lor, observat o perioadă îndelungată de timp, de abilitățile psihice și intelectuale, dar și de dorințele lor. Integrarea socioprofesională a persoanei este finalitatea majoră a școlii și calitatea învățământului se apreciază anume în baza acestei finalități. Reușita ghidării carierei elevilor depinde de buna coordonare a factorilor educaționali în cadrul școlii, precum și de coordonarea de către școală a factorilor din comunitate.

Școala își exercită rolul de factor principal al educației pentru carieră, atât prin structura sistemului de învățământ din țara noastră, prin conținutul procesului de învățământ, cât și prin activitatea personalului didactic. Conținutul procesului de învățământ deține ponderea cea mai

mare în procesul de orientare. Conținutul tuturor obiectelor de studiu contribuie la realizarea obiectivelor orientării, cu deosebire în direcția informării școlare și profesionale, stimulării și cultivării aptitudinilor generale și speciale, educării trăsăturilor volitiv-caracteriale.

Relațiile stabilite între profesor și elevi trebuie să stimuleze preocuparea de autocunoaștere a elevului, să îndemne formarea unei motivații pozitive și a unor trăsături de caracter implicate atât în opțiunea școlară și profesională, cât și în exercitarea unei profesii.

În scopul respectării principiilor privind asigurarea drepturilor egale în domeniul educației și egalizarea șanselor, nondiscriminării, toleranței și a valorificării tuturor diferențelor, școala trebuie să favorizeze dezvoltarea incluzivă a școlii prin politicile, practicile și cultura incluzivă. Aceste dimensiuni de bază ale educației incluzive sunt explorate în cadrul **Indexului incluziunii**.

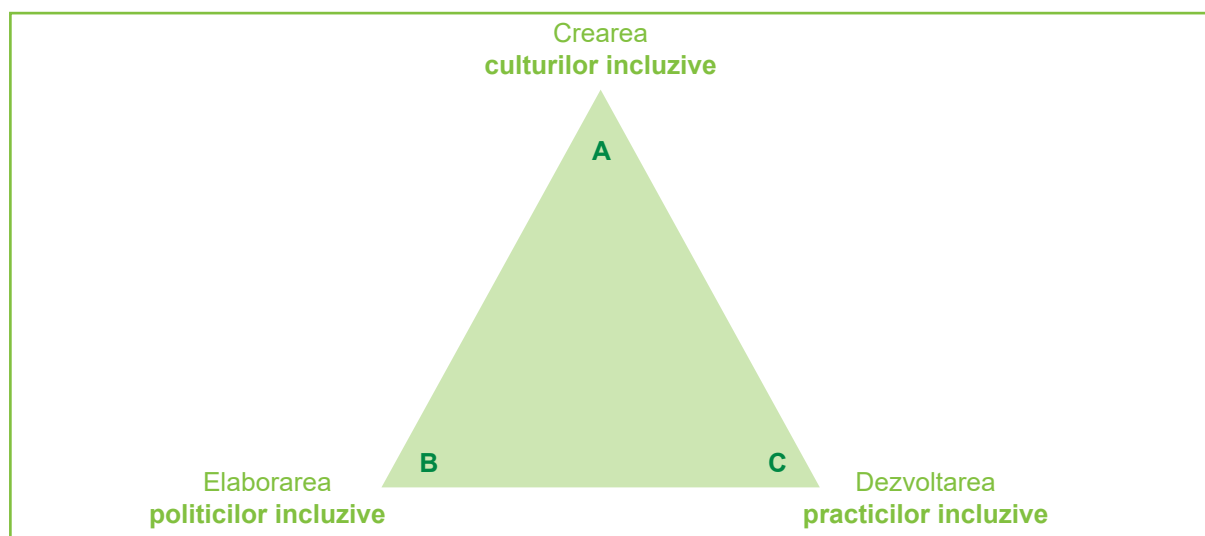

Figura 3.1. Indexul incluziunii

În demersul de analiză a dimensiunilor incluziunii, autorii pornesc de la necesitatea creării culturii incluzive (valori, credințe, tradiții, obiceiuri), ce pot fi împărtășite atât de personalul didactic, cât și de elevi și părinți/tutori.

Crearea culturii incluzive a școlii înseamnă crearea unei comunități autentice, atrăgătoare, bazată pe relații de colaborare, în care fiecare persoană este prețuită ca fiind capabilă de performanțe valoroase. Această dimensiune se referă atât la imaginea reală a unei școli, cât și la imaginea transmisă despre aceasta.

Promovarea unei culturi incluzive în școală poate influența modul în care elevii cu cerințe educaționale speciale se percep pe ei înșiși și modul în care sunt percepuți de ceilalți. O imagine pozitivă și susținătoare despre incluziune poate contribui la creșterea încrederii în sine și a sentimentului de apartenență al acestor elevi. În procesul de ghidare în carieră, este esențial ca elevii cu cerințe educaționale speciale să fie priviți ca indivizi cu potențial și abilități unice. Aprecierea diversității abilităților și intereselor lor poate ajuta la identificarea căilor de carieră potrivite și la dezvoltarea încrederii în propriile capacități.

Astfel, principiile și valorile culturii școlare incluzive ghidează deciziile cu privire la politicile și practicile de zi cu zi la nivelul școlii și a clasei de elevi.

Politica incluzivă oferă siguranța că incluziunea este tratată în toate documentele de politică educațională ale școlii. Politicile încurajează participarea tuturor elevilor și a personalului instituției în viața școlii și minimalizează presiunile de excluziune. Toate politicile presupun strategii clare, bine structurate pentru schimbare care se sprijină pe activitățile ce cresc capacitatea instituțională de a răspunde diversității elevilor.

Prin crearea unui mediu deschis și suportiv, aceste politici pot încuraja elevii cu cerințe speciale să își exprime interesele și aspirațiile în ceea ce privește viitoarea lor carieră, minimalizând presiunile și barierele care pot duce la excluziunea acestora. Colaborarea dintre cadrele didactice, consilierii școlari, părinți și alți profesioniști din comunitate poate ajuta la identificarea nevoilor și a intereselor individuale ale elevilor cu cerințe speciale și la elaborarea unor planuri individualizate de ghidare în carieră.

Și cea de-a treia dimensiune a Indexului, ține de implementarea și desfășurarea **Practicilor incluzive**, care reflectă atât cultura, cât și politicile incluzive ale școlii. Practici înseamnă lecții/activități educaționale și modul în care ele se desfășoară – în cadrul și în afara clasei – astfel încât să motiveze includerea tuturor elevilor și să respecte diversitatea acestora. Prin organizarea activităților de ghidare în carieră într-un mod care să motiveze și să susțină încadrarea tuturor elevilor, inclusiv a celor cu cerințe speciale, aceștia putând beneficia de oportunități echitabile de explorare a intereselor și abilităților lor în legătură cu viitorul traseu profesional. Aceasta înseamnă adaptarea practicilor și resurselor pentru a răspunde nevoilor individuale ale fiecărui elev.

Astfel, personalul identifică resurse materiale și umane implicând elevi, părinți și resurse ale comunității care pot fi mobilizate pentru a susține învățarea și participarea tuturor copiilor școlii în atingerea obiectivelor de carieră.

Toate aceste dimensiuni sunt interdependente și creează un tot unitar. Fiecare dintre acestea conțin un set de indicatori, ce pot servi drept reper pentru evaluarea/autoevaluarea școlii din perspectiva gradului de dezvoltare a incluziunii.

Deci, rolul școlii este de a informa elevii despre posibilitățile de formare profesională și oferta educațională existentă, în plan local și național, prin:

- organizarea unor întâlniri cu reprezentanți ai mediului de afaceri în cadrul cărora să se inițieze un dialog referitor la concordanța dintre profilul absolvenților școlii și cunoștințele, abilitățile cerute de piața muncii;
- derularea unor activități în parteneriat – de ex., vizite ale elevilor la locul de muncă al părinților; vizite în diferite organizații, companii pentru a lua cunoștință de procesul tehnologic al muncii;
- cooptarea unor conducători de companii în structurile consultative ale școlii.

La nivel managerial, un rol la fel de important îl are managerul instituției de învățământ privind ghidarea în carieră a elevilor, fiind unul crucial în crearea unui mediu educațional care să sprijine dezvoltarea personală și profesională a acestora. Prezентăm câteva atribuții ale directorului școlii în acest sens:

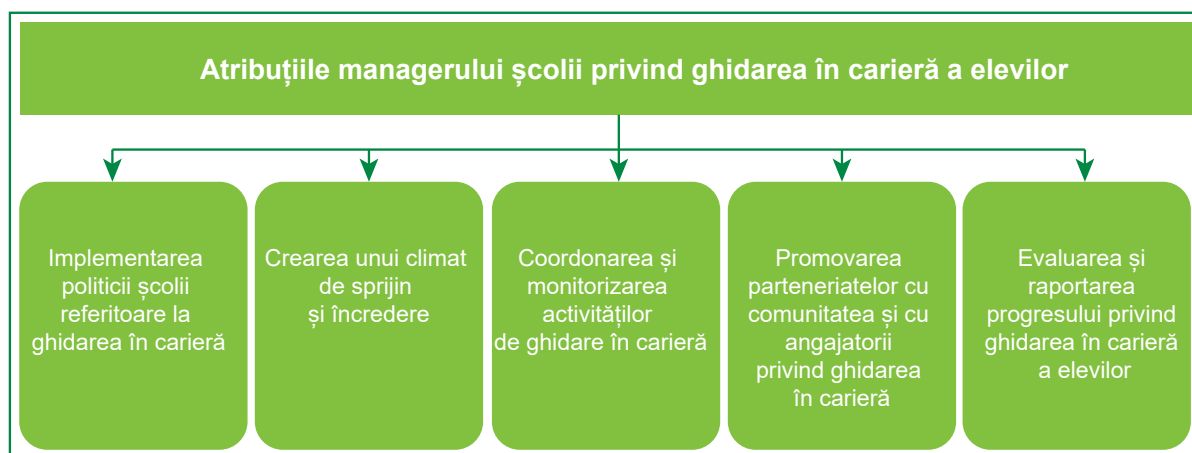

Figura 3.2. Atribuțiile managerului școlii privind ghidarea în carieră a elevilor

1. Implementarea politicii școlii referitoare la ghidarea în carieră. Directorul are responsabilitatea de a dezvolta și implementa politici și proceduri care să promoveze ghidarea în carieră a elevilor în cadrul școlii, inclusiv a elevilor cu cerințe educaționale speciale. Aceasta poate include stabilirea obiectivelor și a priorităților în ceea ce privește ghidarea în carieră, precum și asigurarea resurselor necesare pentru a sprijini aceste eforturi.

2. Crearea unui climat de sprijin și încredere. Directorul trebuie să creeze un climat școlar care să încurajeze deschiderea și comunicarea dintre elevi, părinți și personalul școlii în ceea ce ține de problemele legate de ghidarea în carieră. Acest lucru poate implica organizarea de evenimente, sesiuni de informare și alte inițiative care să promoveze dialogul și colaborarea.

3. Coordonarea și monitorizarea activităților de ghidare în carieră. Directorul trebuie să coordoneze eforturile întregului personal școlar în ceea ce privește ghidarea în carieră a elevilor. Aceasta poate include colaborarea cu psihologul școlar, profesorii, părinții, reprezentanți ai structurilor teritoriale de asistență psihopedagogică și alte persoane interesate, pentru a se asigura că fiecare elev beneficiază de sprijinul necesar în dezvoltarea planului său de carieră.

4. Promovarea parteneriatelor cu comunitatea și cu angajatorii. Directorul ar trebui să stabilească și să mențină relații de colaborare cu angajatorii locali, instituțiile de învățământ profesional tehnic, instituțiile de învățământ superior și cu alte organizații care pot să ofere oportunități de stagii, practici sau angajare pentru elevi. Aceasta poate contribui la extinderea rețelei de contacte a elevilor și la creșterea șanselor lor de succes în carieră.

5. Evaluarea și raportarea progresului. Directorul are responsabilitatea de a monitoriza și evalua eficacitatea programelor și a inițiativelor de ghidare în carieră și de a raporta rezultatele către părțile interesate relevante. Acest lucru poate include evaluarea gradului de satisfacție a elevilor și părinților, analiza datelor referitoare la progresul elevilor în atingerea obiectivelor lor de carieră și identificarea de bune practici și oportunități de îmbunătățire. Prin îndeplinirea acestor responsabilități, directorul școlii oferă susținere tuturor elevilor, inclusiv a elevilor cu cerințe educaționale speciale în descoperirea și urmarea unor căi de carieră în concordanță cu interesele, abilitățile și valorile lor, ceea ce îi ajută să obțină succesul personal și profesional pe termen lung.

PROIECTUL DE DEZVOLTARE STRATEGICĂ A INSTITUȚIEI DE ÎNVĂȚĂMÂNT

3.2. Proiectul de dezvoltare strategică a instituției de învățământ

Documentul de care se conduce școala și în care sunt/pot fi reflectate acțiunile concrete întreprinse de către manager și cadrele didactice din instituție privind educația pentru carieră este **Proiectul de dezvoltare strategică a instituției de învățământ**.

A proiecta strategii înseamnă a înțelege drumul pe care ne îndreptăm către viitor. Proiectul/ planul reprezintă o succesiune realistă și coerentă de activități, implementate în mod organizat, având puncte de plecare (obiective strategice) și rezultate clar definite.

Prin *Proiectul de dezvoltare strategică a instituției de învățământ*, administrația are responsabilitatea de a promova și implementa politica educațională a statului, creând un mediu școlar care să ofere oportunități egale de învățare și dezvoltare pentru toți elevii. Prin angajamentul și acțiunile lor, administrația poate contribui semnificativ la construirea unei societăți mai incluzive și mai echitabile.

Prin urmare, **Proiectul de dezvoltare strategică (PDSI)** are două componente:

- *proiectul propriu-zis* (pe termen lung sau mediu);
- *planurile operaționale/planurile de implementare a strategiei* (pe termen scurt - cel mult un an).

A. Componenta pe termen mediu sau lung a PDSI

Principalele etape ale elaborării Proiectului de dezvoltare (PDI) sunt:

A.1. Descrierea contextului social general la nivel regional și local

A.2. Formularea misiunii organizației școlare:

- misiunea reprezintă o succesiune de enunțuri (afirmații), care exprimă, în 50-100 de cuvinte, preocuparea constantă de a produce valori pentru societate. Constituie rațiunea de a fi, motivul fundamental pentru care există organizația școlară;
- misiunea este un tot unitar ce derivă din: nevoile concrete de educație identificate la nivelul comunității, viziunea comună a diferitelor grupuri de interes reprezentate la nivelul școlii (elevi, părinți, profesori, manageri, alte grupuri reprezentative pentru comunitatea locală), cultura organizației școlare (valorile și mentalitățile dominante);
- managerii pot și trebuie să modifice periodic strategia, în funcție de schimbările intervenite în organizație sau la nivelul comunității, mai puțin misiunea, care rămâne valabilă pe o lungă perioadă de timp.

A.3. Formularea scopurilor strategice/obiectivelor strategice/direcțiilor de dezvoltare ale școlii:

- scopurile strategice sunt derivate din misiune, din intersecția „punctelor slabe” din mediul intern cu „amenințările” din mediul extern;
- este important ca țințele strategice să fie realiste, clar formulate pentru a fi înțelese nu numai de către cadrele didactice, ci și de elevi, părinți, alți membri ai comunității; totodată, ele trebuie să răspundă intereselor și așteptărilor acestora;
- scopurile strategice sunt stabilite pentru o perioadă de 3-5 ani, ele urmând a fi transformate în programe și activități concrete. Pentru ca resursele să fie eficient folosite, ele trebuie concentrate în 3-5 direcții strategice care vor crea efectele scontate.

A.4. Expunerea motivelor și a argumentelor pentru alegerea scopurilor strategice.

Pentru fiecare scop, se vor indica:

- punctele slabe/aspectele nesatisfăcătoare sau amenințările rezultate din diagnozele și analizele de nevoi realizate;
- modul în care aceste puncte slabe/aspecte nesatisfăcătoare și amenințări pun sau vor pune în pericol, împiedica sau stânjeni realizarea misiunii sau chiar funcționarea normală a unității școlare.

A.5. Stabilirea opțiunilor și a resurselor strategice privind căile privilegiate de acțiune.

Căile de acțiune sunt alese pe baza competențelor și a resursele disponibile, ținând cont de specificul și de tradițiile unității școlare. Unele școli dispun de resurse materiale și financiare deosebite, altele de un corp profesoral inventiv, iar altele de relații privilegiate cu primăria și Consiliul local. Ca urmare, este firesc ca la baza strategiei să se afle aceste puncte tari ale fiecărei unități școlare care definesc opțiunile strategice.

Există patru mari categorii/domenii de opțiuni strategice (ghidarea în carieră fiind reflectată în toate domeniile):

1. dezvoltarea curriculară;
2. dezvoltarea resurselor umane;
3. dezvoltarea resurselor materiale și financiare;
4. dezvoltarea relațiilor sistemice și comunitare.

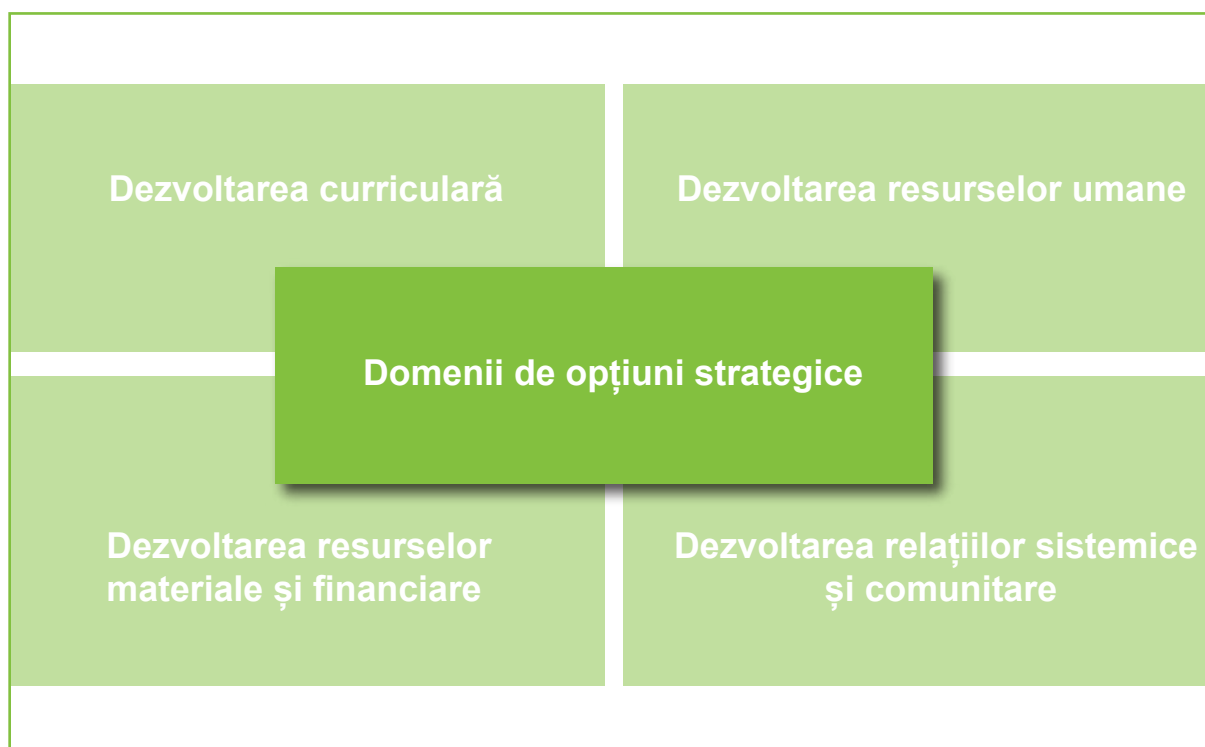

Figura 3.3. Domenii de opțiuni strategice

În atingerea ȋntelor strategice stabilite, se poate opta pentru dezvoltarea unuia sau a mai multora dintre aceste patru domenii funcȋionale.

Pentru a facilita activitatea cadrelor manageriale, prezentăm cȃteva exemple pe dimensiunea ghidării în carieră, pe care le pot utiliza în elaborarea *Proiectului de dezvoltare strategică a instituȋiei de învăȋământ* (domenii-finalitate-scop strategic-acȋiuni).

Domeniul – STRUCTURI ȘI PROCEDURI

Finalitate – Creșterea accesului la resurse și informaȋii despre cariere.

Scopul strategic: Asigurarea accesului la informaȋii actualizate despre diverse domenii de carieră, oportunităȋi de angajare tuturor elevilor (aceasta ar putea implica crearea unui centru de resurse în școală, organizarea de prezentări ale profesioniștilor din diferite domenii sau oferirea de acces la platforme online de orientare în carieră).

Domeniul – CURRICULUM

Finalitate – Dezvoltarea unui curriculum orientat cȃtre carieră

Scopul strategic: Integrarea diverselor elemente de orientare în carieră în curriculumul școlar și în curriculumul adaptat (acest lucru ar putea include cursuri opȋionale sau activităȋi extracurriculare care sȃ ofere elevilor oportunităȋi de explorare a diferitelor domenii de carieră și dezvoltare a abilităȋilor relevante).

Domeniul – RESURSE UMANE

Finalitate- Implementarea unor programe de mentorat și consiliere

Scopul strategic: Conceptualizare și implementarea de programe structurate de mentorat și consiliere în școală (acest lucru ar putea implica recrutarea și instruirea profesioniștilor din diverse domenii pentru a servi ca mentori tuturor elevilor sau angajarea unor psihologi școlari în orientarea carierei elevilor).

Domeniul – VIZIUNE ȘI STRATEGII

Finalitate – Monitorizarea și evaluarea progresului tuturor elevilor în planificarea carierei

Scopul strategic: Implementarea unui sistem de monitorizare și evaluare a progresului tuturor elevilor în atingerea obiectivelor lor de carieră (acest lucru ar putea include urmărirea participării elevilor la activităȋile de orientare în carieră, evaluarea competenȋelor lor în dezvoltarea planurilor de carieră și furnizarea de feedback și îndrumare personalizate).

Domeniul – COMUNITATE ȘI PARTENERIATE

Finalitate – Colaborarea cu comunitatea și cu partenerii externi.

Scopul strategic: Dezvoltarea de parteneriate și colaborări cu organizaȋii din comunitate și cu angajatori locali pentru a oferi tuturor elevilor oportunităȋi de stagii, practici și alte experienȋe relevante în domeniul carierei.

În continuare, în tabelul 3.1 este prezentat un exemplu în elaborarea proiectului de dezvoltare strategică a instituȋiei de învăȋământ, pentru domeniul Comunitate și parteneriate.

Tabelul 3.1. Exemplu în elaborarea PDSI

Domenii	Scopul strategic	Obiective strategice	Activități	Perioadă de timp	Responsabili
COMUNITATE ȘI PARTENERIATE	Dezvoltarea de parteneriate și colaborări cu organizații din comunitate și cu angajatori locali pentru a oferi tuturor elevilor oportunități de stagii, practici și alte experiențe relevante în domeniul ghidării în carieră.	O1. Dezvoltarea a cel puțin zece parteneriate noi cu organizații din comunitate și trei angajatori locali în perioada mai-august 2024, pentru a oferi elevilor oportunități de stagii și practici în următorul an școlar. O2. Înregistrarea a cel puțin 80 de elevi care participă la programele de stagii și practici în domeniile colaborărilor stabilite, documentată prin rapoarte de progres și feedbackul elevilor, în perioada octombrie 2024-aprilie 2025.	O1. 1.1.Crearea unei liste cu potențiali parteneri și angajatori locali.		Managerul instituției de învățământ
		O3. Identificarea și contactarea a cel puțin șapte organizații și angajatori locali potențiali până la sfârșitul trimestrului actual,	1.2. Expedierea de invitații personalizate și comunicări de interes către potențialii parteneri.		Manageri adjuncți

Tabelul 3.1 (continuare)

Domenii	Scopul strategic	Obiective strategice	Activități	Perioadă de timp	Responsabili
		pentru a iniția discuțiile de colaborare pentru anul de studii 2025-2026. O4. Implementarea unui curriculum de ghidare în carieră și orientare profesională în colaborare cu partenerii identificați, pentru a asigura relevanța experiențelor oferite pentru elevi.	1.3. Organizarea întâlnirilor cu potențialii parteneri și angajatori pentru a discuta detalii legate de posibilitățile de stagii și practici pentru elevi.		
		O5. Realizarea a cel puțin două evenimente de networking între elevi și reprezentanți ai angajatorilor locali până la sfârșitul semestrului actual, pentru a facilita comunicarea și interacțiunea dintre părți.	1.4. Elaborarea unui plan de promovare pentru oportunitățile de stagii și practici oferite de noii parteneri. 1.5. Organizarea de evenimente de promovare, pentru a informa elevii despre oportunitățile disponibile.		Cadrele didactice

Acestea sunt doar câteva exemple de scopuri strategice care pot fi reflectate în cadrul *Proiectului de dezvoltare strategică* pentru a îmbunătăți dimensiunea ghidării în carieră pentru toți elevii. Este important ca aceste scopuri să fie adaptate la nevoile și contextul specific al fiecărei școli.

A.6. Stabilirea termenelor de aplicare, a rolurilor și responsabilităților.

În general, o strategie se elaborează pentru 3-5 ani, interval în care vor apărea elemente noi care pot duce la modificarea termenelor inițial stabilite. De aceea, sunt utile etapele intermediare, care să faciliteze monitorizarea și evaluarea strategiei. De asemenea, în cadrul strategiei, trebuie precizate rolurile și responsabilitățile principalelor instituții, grupuri și persoane-cheie din școală și din afara ei: care este rolul directorului, al consiliului de administrație și al consiliului profesoral, al profesorilor de diferite specialități, al comitetului de părinți, al administrației locale etc.

A.7. Formularea rezultatelor așteptate.

Reprezintă elementele care definesc efectivitatea ofertei educaționale, modul în care aceasta satisface nevoile individuale, de grup și comunitare ale beneficiarilor direcți (elevi) și indirecti (părinți, autorități locale, agenți economici) ai serviciilor educaționale oferite de școală, respectând, totodată, standardele naționale existente. Rezultatele așteptate funcționează și ca indicatori de performanță ai întregii strategii; dacă se obțin rezultatele stabilite în proiect (PDI), înseamnă că strategia a fost implementată cu succes. Este necesară corelarea definirii rezultatelor așteptate în funcție de țintele și opțiunile strategice.

Dimensiunea ghidării în carieră în cadrul Proiectului de dezvoltare strategică a instituției de învățământ este extrem de importantă pentru succesul și dezvoltarea pe termen lung a elevilor tipici, dar și a elevilor cu cerințe educaționale speciale. Aceasta implică furnizarea de resurse și suport pentru a ajuta elevii să-și exploreze interesele, talentele și să-și dezvolte planuri de carieră. Prezentăm câteva aspecte-cheie legate de dimensiunea ghidării în carieră în cadrul *Proiectului de dezvoltare strategică a instituției de învățământ*:

1. **Evaluarea și identificarea abilităților și intereselor elevilor**

Ghidarea în carieră începe prin evaluarea abilităților, intereselor și a valorilor elevilor. Acest lucru poate implica teste de evaluare a personalității, discuții individuale sau în grup pentru a ajuta elevii să-și descopere pasiunile și aptitudinile.

2. **Informații despre cariere**

Este important să se ofere acces la informații despre diferite domenii de carieră și oportunități de angajare. Atare lucru poate include prezentări ale profesioniștilor din diverse domenii, vizite la locuri de muncă și resurse online despre tendințele de pe piața muncii.

3. **Dezvoltarea abilităților de planificare a carierei**

Elevii ar trebui să fie ghidați în procesul de stabilire a obiectivelor de carieră și elaborare a planurilor pentru atingerea acestora. Acest lucru poate implica identificarea căilor educaționale potrivite, dezvoltarea abilităților necesare și planificarea pașilor pe termen scurt și lung.

4. **Mentorat și consiliere**

Mentoratul și consilierea din partea profesorilor, consilierilor școlari și a profesioniștilor din diverse domenii pot oferi elevilor îndrumare și suport personalizat în dezvoltarea lor profesională și luarea deciziilor legate de carieră.

5. Monitorizarea progresului

Odată ce elevii își stabilesc obiectivele de carieră și încep să-și pună în aplicare planurile, este important să li se ofere feedback și să li se monitorizeze progresul. Aceasta poate ajuta la identificarea obstacolelor și la ajustarea planurilor în consecință.

Prin integrarea ghidării în carieră în *Proiectul de dezvoltare strategică a școlii*, se contribuie la pregătirea elevilor pentru succesul în viitorul lor profesional și la crearea unei comunități școlare în care fiecare elev să-și atingă potențialul maxim.

B. Planul operațional/Planul anual

Elementele componente ale **Planului operațional/Planului anual** sunt următoarele:

Elemente componente ale unui plan operațional	Descriere
Activități	– se stabilesc (3-5 pentru fiecare program) pentru a nu face risipă de resursele disponibile și pentru a facilita monitorizarea și evaluarea lor; – multiplicarea activităților nefiind productivă.
Obiectivele	– reprezintă ceea ce ne așteptăm, în mod concret, să obținem la sfârșitul activității respective; – se recomandă formularea SMART a obiectivelor, respectiv să fie: concrete, măsurabile, oportune, realizabile, delimitate în timp.
Resursele alocate	– se menționează resursele concret alocate pentru realizarea obiectivelor; – orice resursă identificată și presupusă a fi alocată diferitelor activități trebuie transformată într-un buget al activității respective, prin urmare, bugetul trebuie anexat proiectului/ planului. Există mai multe categorii de resurse educaționale: resursele financiare și materiale, resursele umane, resursele de informație, resursele de timp.
Responsabilitățile și termenele	– trebuie să fie foarte precise.
Indicatorii de performanță	– reprezintă elemente observabile ale nivelului de realizare a obiectivelor stabilite; – sunt foarte utili în fazele ulterioare, de realizare concretă și de evaluare a aplicării planului; – pe baza indicatorilor vom stabili dacă rezultatele scontate au fost obținute.

Planul operațional (de implementare a PDSI) reprezintă mijlocul prin care vor fi atinse scopurile strategice și este conceput și realizat pe termen scurt – până la un an.

Strategii manageriale de ghidare în carieră a elevilor

- *Vizitele la întreprinderi sau instituții educaționale* – o modalitate directă de a facilita accesul tuturor elevilor la informații utile legate de: structura organizațională a unei instituții sau întreprinderi; obiectul de activitate; sarcinile concrete de lucru; relațiile de muncă etc. Vizitele pot să aibă obiective specifice. Exemple de vizite axate pe obiective: care sunt departamentele unei instituții/întreprinderi, cum sunt stabilite sarcinile și responsabilitățile, cum se alcătuiesc planurile de dezvoltare sau de promovare etc.

- *Ziua porților deschise* – constă în vizite organizate la firme sau instituții publice sau private, care își prezintă cu diferite ocazii: angajații, serviciile oferite, produsele realizate etc. Cu acceptul conducătorilor instituțiilor vizitate pot fi stimulate ședințe de lucru, cursuri sau activități pe diverse teme. Exemple: o vizită la primăria orașului le permite elevilor să vadă mediul de lucru al primarului și al celorlalți angajați.

- *Zilele carierei* – sunt organizate sub formă de întâlniri cu reprezentanții părinților sau ai diferitelor firme sau instituții, invitați în școli pentru a prezenta cât mai multe informații despre cariera lor și despre specificul locului în care muncesc. Acestea pot avea o temă propusă chiar de către elevi. Exemple de zile ale carierei: ziua carierelor în domeniul informaticii, al sănătății etc.

- *Vizionare de filme educaționale pe tema carierei* – pot fi activități independente sau pot acompania o temă de discuție. Activitatea se finalizează în general cu analiza în grup a situației prezentate. Exemple de filme existente: căutarea unui loc de muncă, a unei profesii etc. (Fișa Filme educaționale despre carieră)

- *Participare la seminarii, expoziții, târguri* – vizează familiarizarea elevilor cu termeni de specialitate din diverse domenii de activitate, dar și stimularea interesului față de acestea. Exemple: târguri de oferte educaționale, seminarii pe teme antreprenoriale etc.

- *Participare la târgurile de locuri de muncă* – elevii au posibilitatea să observe care este tendința pieței muncii (care sunt cele mai căutate locuri de muncă, care sunt meseriile cele mai solicitate etc.) și care sunt cerințele angajaților (pregătire profesională, calificare, specializare, experiență profesională) etc., chiar să participe în cadrul acestora la seminarii educative.

- *Redactarea de materiale de promovare personală* (carte de vizită, scrisoare de intenție, curriculumul vitae) – creează elevilor posibilitatea de a exersa deprinderile esențiale pentru prezentarea calităților personale și profesionale.

- *Invitarea specialiștilor la sala de clasă* – organizarea unei astfel de activități poate oferi elevilor oportunitatea de a interacționa cu profesioniști din diferite domenii și de a obține o perspectivă reală asupra lumii muncii și a oportunităților de carieră disponibile pentru ei.

- *Organizarea Carnavalului Meseriilor* (clasele primare) – în care grupurile de copii promovează diferite meserii, la care sunt invitați părinți, bunici sau reprezentanți ai școlii și comunității. Organizarea de ateliere de creație în care elevii își confecționează propriile costume și accesorii, reflectând meseriile alese. În ziua Carnavalului Meseriilor, fiecare clasă

are un spațiu alocat în care elevii își prezintă meseriile și interacționează cu ceilalți participanți și vizitatorii. Elevii sunt încurajați să-și prezinte meseriile într-un mod creativ și interactiv, folosind elemente de joc de rol sau demonstrații practice pentru a-și explica activitățile specifice fiecărei meserii.

- *TVC-ul Profesiilor (Târg al Viitoarelor Cariere)* – eveniment dedicat explorării și descoperirii diverselor opțiuni de carieră disponibile pentru elevi. Participarea unor personalități de succes și inspiraționali, capabili să împărtășească cunoștințele și experiența lor valoroasă cu elevii. Pe lângă standurile de prezentare, se vor organiza ateliere interactive și sesiuni de demonstrații practice, în care elevii vor avea oportunitatea să experimenteze activități specifice fiecărei profesii. De la experimente științifice și activități artistice până la simulări de întâlniri de afaceri și exerciții practice în diverse domenii.

- *Concursuri „Cel mai bun interviu!”* – elevii realizează interviuri cu specialiști remarcabili de pe piața muncii sau comunitate, prezintă produsele colegilor, profesorilor și părinților.

- *Film de scurt metraj „Cinci minute din profesia mea”* – elevii în grupuri realizează scurt metraje despre viața profesională a unui specialist dintr-un domeniu și evidențiază importanța pasiunii și dedicării în alegerea unei cariere. Prin „Cinci minute din profesia mea”, elevii spectatori explorează fascinantul univers al diverselor domenii profesionale și determină să-și urmeze visurile în alegerea carierei.

- *Diseminarea de postări despre alegerea profesiei (postări, reels)* – administrația școlii săptămânal postează informații de diverse domenii profesionale sub formă de postări sau reels-uri interactive de a încuraja tinerii să reflecteze asupra alegerii profesiei și să își împărtășească gândurile și ideile lor într-un mod creativ și inspirațional.

- *Proiect interinstituțional despre alegerea profesiei* – activități și schimb de bune practici între manageri, cadre didactice și elevi privind luarea de decizii informate și conștiente cu referire la viitorul lor profesional.

- *Hashtag-ul „Profesiile viitorului”* – elevii pot crea și utiliza hashtag simplu și direct în postările despre tendințele și perspectivele profesionale în evoluție, precum și în prezentările de proiecte sau evenimente legate de viitorul muncii și alegerile de carieră. Utilizarea acestui hashtag poate contribui la crearea unei comunități online interesată de explorarea și înțelegerea schimbărilor din lumea muncii și a impactului acestora asupra viitorului profesional.

Fișa **Filme educaționale despre carieră**

Vizionarea de filme educaționale pe tema carierei poate fi o modalitate captivantă și informativă de a încuraja discuțiile și explorarea în profunzime a diferitelor domenii de carieră și oportunități de carieră.

1. **The Pursuit of Happyness (2006)** – inspirat dintr-o poveste reală, acest film urmărește lupta unui tată singur care își dorește să își schimbe viața și să își găsească un loc în lumea finanțelor. Acesta oferă o perspectivă puternică asupra rezilienței și a muncii asidue în urmărirea unui obiectiv de carieră.

2. **Hidden Figures (2016)** – bazat pe evenimente reale, acest film ilustrează povestea unor femei afro-americane excepționale care au jucat un rol crucial în programul spațial al NASA în anii '60. Filmul explorează obstacolele pe care le-au întâmpinat aceste femei și triumful lor în ciuda discriminării și a prejudecăților sociale.

3. **The Intern (2015)** – acest film prezintă povestea unui bărbat de vârstă înaintată care devine stagiar la o companie de tehnologie. În timp ce se adaptează la lumea corporativă modernă, el aduce o perspectivă unică și o experiență valoroasă, iar tânărul său coleg își dă seama că are multe de învățat de la el.

4. **Spare Parts (2015)** – bazat pe o poveste adevărată, acest film relatează parcursul unui grup de elevi hispanici dintr-o școală secundară din Phoenix care participă la o competiție de roboți. Ei trebuie să depășească obstacole socio-economice și să-și folosească creativitatea și determinarea pentru a-și atinge obiectivele de carieră.

5. **Whiplash (2014)** – acest film urmărește povestea unui tânăr baterist de jazz care încearcă să-și facă un nume în lumea muzicii. Sub îndrumarea unui profesor exigent și abuziv, el trebuie să depășească provocările și să își descopere adevărata pasiune și determinare în drumul său către succes.

6. **October Sky (1999)** – un film bazat pe povestea adevărată a unui grup de elevi de liceu care își urmăresc visul de a construi rachete. Este o alegere excelentă pentru elevii pasionați de știință și inginerie.

7. **The Social Network (2010)** – acest film oferă o perspectivă asupra creării Facebook și a lumii antreprenoriatului și tehnologiei. Este perfect pentru elevii interesați de industria tehnologică sau antreprenoriat.

8. **Moneyball (2011)** – bazat pe o poveste adevărată, Moneyball demonstrează puterea datelor și a analizelor în lumea baseball-ului. Ar putea fi un film inspirațional pentru elevii interesați de sport, statistică sau afaceri.

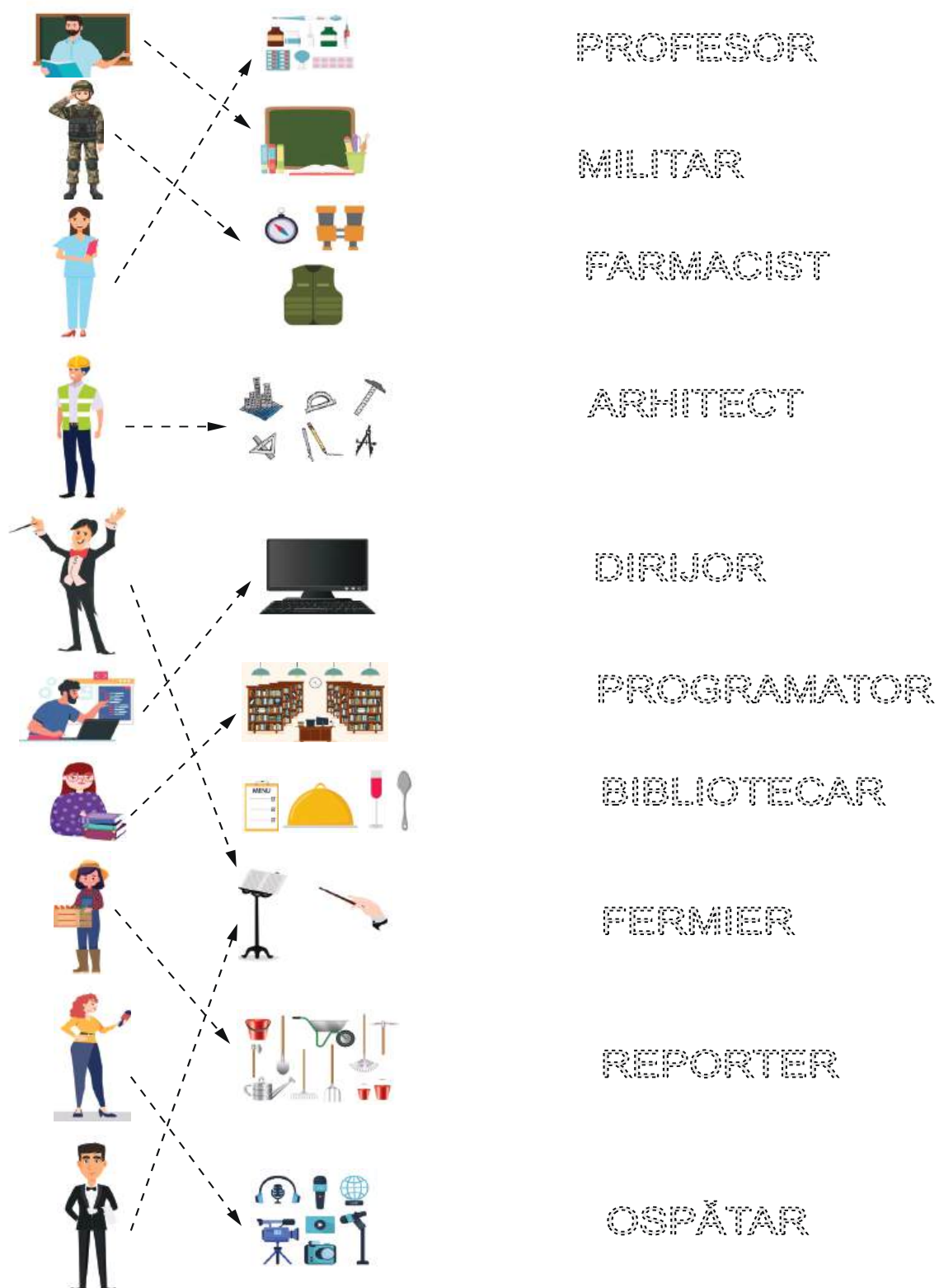
9. **Dead Poets Society (1989)** – acest film clasic prezintă rolul unui profesor de engleză care încurajează elevii să își urmeze pasiunile și să gândească critic atunci când vine vorba de alegerea unei cariere. Este o altă lecție despre urmărirea visurilor proprii.

10. **Erin Brokovich (2000)** – această poveste adevărată o urmărește pe Erin Brockovich în timp ce înfruntă o corporație majoră pentru nedreptăți ecologice. Este o opțiune de vizionat pentru elevii interesați de drept, justiție și avocatură.

Aceste exemple de filme educaționale pot fi utilizate în cadrul sesiunilor de vizionare în școli sau în alte medii educaționale, pentru a genera discuții și pentru a inspira elevii să exploreze diferitele opțiuni și posibilități de carieră.

BIBLIOGRAFIE

1. Booth, T., Ainscow, M. Indexul incluziunii: dezvoltarea procesului de învățare și participare în școli. Chișinău: Pro-Mapex, 2019. p. 200. ISBN 978-9975-3366-0-4 Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/repere_metodologice_evaluare_institutie.pdf
2. Cadrul de Referință al Educației și Învățământului Extrașcolar din Republica Moldova. Chișinău, 2020. 99 p. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/cadrul_de_refrinta_al_educatiei_si_invatamantului_extrascolar.pdf
3. Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-2021). Disponibil: <https://social.gov.md/wp-content/uploads/2022/01/CORM.pdf>
4. Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor (2015). Disponibil: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr03_23.pdf
5. Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior (2017). Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/nomenclatorul_nr._482_din_28.06.2017_0.pdf
6. Nomenclatorul domeniilor de formare profesională, al specialităților și calificărilor pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (2015). Disponibil: https://ceiti.md/files/intr05_46.pdf
7. Rusnac V., Cara A., Lungu T. ș.a. Împreună I. Implementarea educației incluzive în învățământul profesional tehnic: Ghid metodologic pentru instituțiile de învățământ profesional tehnic. Chișinău, 2022. 196 p. ISBN 978-9975-3326-6-8 Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/impreuna_i_0.pdf
8. Standarde de competență profesională ale cadrelor manageriale din învățământul general Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/standarde_cadre_manageriale.pdf
9. Tranziția de la școală la viața de adult a elevilor și tinerilor cu autism. Ghid introductiv. București, 2016. 60 p. ISBN 978-973-0-21804-6. Disponibil: https://autismromania.ro/wp-content/uploads/2017/08/Autism_Romania_ghid_TRanzitie-Final.pdf
10. Jeu éducatif virtuel pour l'orientation professionnelle et kit de cartes d'approfondissement. Disponibil: <https://like2be.ch/content/2-educational-resources/2-fr/1-kit-de-cartes-like2be/kit-de-cartes-like2be.pdf>
11. La démarche d'orientation professionnelle. Guide d'accompagnement à l'intention des parents d'élèves de 3e, 4e et 5e secondaire et du collégial 1. Table Direction du projet éducation interordres Bas-Saint-Laurent, 2021. 32 p. Disponibil: https://cosmoss.qc.ca/images/Upload/temiscouata/documentation/la_demarche_dorientation_professionnelle_-_guide_parents.pdf
12. Schoul D., Beruff D., Zucunft D. Foires et événements d'orientation. Guide de préparation pour familles. Qualités, valeurs, intérêts et expériences. 17 p. Disponibil: <https://maison-orientation.public.lu/dam-assets/fichiers/publications/2022-and-prior/guide-foire-orientation-formulaires/qualites-valeurs-interets-et-experiences-version-famille-forms.pdf>

Mihai

ANIMATOR

Eu sunt animator, specializat în realizarea activităților educative și recreative pentru copii și tineri. Lucrez în diverse medii, precum școli, centre de tineret și tabere, folosind jocuri și ateliere creative pentru a stimula învățarea și dezvoltarea personală.

Activitate
în interior și exterior

Muncă intelectuală

Lucrul cu copii și tineri

Abilități de comunicare

Sara

PROGRAMATOR

Creez și dezvolt programe și aplicații pe care le folosim în calculatoare, telefoane mobile și alte dispozitive electronice. Scriu coduri (instrucțiuni) pentru ca programele să funcționeze.

Activitate în interior

Muncă intelectuală

Computer

Date

Benjamin

PROFESOR

Planific și realizez lecții cu elevii, le ofer sprijin și evaluez performanțele acestora. Colaborez cu părinții pentru a îmbunătăți experiența educațională a elevilor.

Activitate în interior

Abilități de comunicare

Lucrul cu copii

Empatie

Elena

ARHITECT

Elaborez planuri și schițe pentru diverse construcții, având cunoștințe despre materiale de construcție și principii de siguranță și design. Colaborez cu clienții pentru a înțelege nevoile și preferințele lor în proiectele de construcție.

Activitate
în interior și exterior

Muncă intelectuală

Instrumente

Abilități de proiectare

Alina

MECANIC AUTO

Efectuez reparații ale autovehiculelor utilizând unelte și tehnologii specializate. Înlocuiesc componentele defecte și identific problemele care împiedică funcționarea mașinii. Ofer clienților sfaturi privind întreținerea adecvată și verific siguranța vehiculului pentru a asigura că este apt de circulație.

Activitate în interior

Automobil

Instrumente

Lucru manual

Cezara

PILOT

Conduc avionul de la decolare până la aterizare și mă asigur că pasagerii și echipajul sunt în siguranță în timpul zborului.

Activitate în exterior

Avion

Cunoștințe și abilități
tehnice

Lucru manual

Eric

GHID TURISTIC

Eu planific și organizez excursii, tururi și alte activități pentru grupul de turiști. Pot face rezervări la restaurante sau la alte atracții, coordonând toate detaliile călătoriei.

Activitate
în interior și exterior

Abilități de organizare

Abilități de comunicare

Hărți și broșuri

Selena

ELECTRICIAN

Instalez și repar sisteme electrice (cabluri, prize, întrerupătoare, sisteme de iluminat și alte echipamente electrice) în locuințe, clădiri. Atunci când există probleme cu sistemul electric, identific cauza și efectuez reparațiile necesare pentru a remedia defecțiunile.

Activitate
în interior și exterior

Lucru manual

Instrumente

Planuri electrice

Iustin

DESIGNER

Ajut la amenajarea și decorarea spațiilor interioare, cum ar fi case sau birouri, pentru a fi confortabile și atrăgătoare. De asemenea, creez haine și accesorii în tendințe, pe care oamenii le poartă cu plăcere. Inventez cum ar arăta și funcționa obiectele pe care le folosim în viața de zi cu zi, de exemplu: telefoanele sau mobilierul.

Activitate în interior

Muncă intelectuală

Instrumente

Creativitate

Sofia

STOMATOLOG

Sunt un medic specializat în îngrijirea sănătății orale. Verific starea generală a gurii, a dinților și a gingiilor pentru a identifica problemele de sănătate orală. Efectuez tratamente pentru diverse afecțiuni, cum ar fi cariile, gingivitele și alte probleme dentare. Ofer pacienților sfaturi pentru o igienă orală corectă.

Activitate în interior

Lucru manual

Instrumente

Dinți

Oscar

ACTOR

Joc diferite roluri în filme, seriale TV, piese de teatru sau alte producții. Interpretez diferite personaje și încerc să fac ca acestea să pară cât mai reale posibil pentru public.

Activitate
în interior și exterior

Colaborare

Abilități de comunicare

Flexibilitate

Horațiu

EDUCATOR

Organizez jocuri și activități educative pentru copiii mici. Îi învăț lucruri noi și le asigur pregătirea necesară pentru școală, inclusiv hrănirea, igiena personală și regulile de comportament. Comunic cu părinții copiilor pentru a împărtăși informații despre progresul copilului și pentru a oferi suport în educarea și creșterea acestora.

Activitate în interior

Abilități de comunicare

Lucrul cu copii

Empatie

Olimpia

PRIMAR

Sunt persoana aleasă de locuitorii unui oraș sau sat pentru a fi liderul lor. Mă asigur de funcționarea bună a comunității și de starea de bine a locuitorilor. Ascult și vorbesc cu locuitori despre problemele lor și îi țin la curent cu ceea ce se întâmplă în comunitate.

Activitate
în interior și exterior

Colaborare

Leadership

Abilități de negociere

Ana-Maria

SCRIITOR

Sunt o fire foarte creativă, folosesc cuvintele pentru a explora gânduri, idei și sentimente și pentru a le împărtăși cu alții. Scriu povești, poezii sau articole. Public ideile mele în cărți, bloguri sau reviste.

Activitate în interior

Creativitate

Instrumente

Limba

Gina

MAISTRU - BIJUTIER

Creez și produc bijuterii, cum ar fi inele, cercei, coliere sau brățări. Folosesc diferite tehnici și instrumente pentru a lucra cu metale și pietre prețioase. De asemenea, repar și restaurez bijuteriile existente, cum ar fi înlocuirea pietrelor sau repararea metalelor deteriorate.

Activitate în interior

Lucru manual

Instrumente

Bijuterii

Instrucțiune: Citiți și răspundeți la următoarele 120 de întrebări, care încep cu „Ți-ar plăcea să ...?”. Notați cifra corespunzătoare:

2 – dacă respectiva activitate îți place;

1 – dacă îți este indiferentă;

0 – dacă îți displace.

Notează fiecare punctaj în spațiul marcat GRI. Lucrează repede. Primele reacții constituie cele mai bune răspunsuri.

Nr.	Activitatea	1	2	3	4	5	6
1	Să repara ceasuri și bijuterii						
2	Să fii numărător de bani (de ex. persoana care să primească și să dea bani la o bancă)						
3	Să discuți cu diverși oameni despre problemele ce privesc comunitatea						
4	Să faci experiențe științifice						
5	Să conduci un departament administrativ						
6	Să cânti pe o scenă						
7	Să repara motoare la automobile						
8	Să înregistrezi datele financiare ale unei firme						
9	Să ajuți persoanele handicapate fizic să se pregătească pentru o meserie						
10	Să folosești microscopul pentru a studia celule și bacterii						
11	Să cumperi marfă pentru un magazin mare						
12	Să fii artist						
13	Să faci mobilier						
14	Să lucrezi cu calculatorul sau cu un copiator într-un birou						
15	Să ajuți pe cei neajutorați (cu dizabilități, bătrâni, copii cu probleme)						
16	Să citești cărți, reviste științifice						
17	Să fii manager de vânzări						
18	Să scrii scurte povestiri						
19	Să lucrezi pe o macara						
20	Să faci rezervări pentru zboruri de avioane, pentru hoteluri într-un birou de voiaj						
21	Să fii profesor sau învățător						
22	Să faci muncă de cercetare într-un laborator fizic						
23	Să înregistrezi muncitori care au nemulțumiri la locul de muncă						
24	Să faci desene animate						
25	Să fii dulgher						
26	Să fii expert contabil (verificare)						
27	Să studiezi sociologia, adică cum trăiesc oamenii împreună						
28	Să faci studii științifice despre soare, lună, planetă, stele						
29	Să câștigi bani din comerț sau la bursa de valori						
30	Să predai muzica în școli						

31	Să asamblezi componentele unui echipament stereo						
32	Să verifici bugetul unei firme						
33	Să dai sfaturi privind legislația oamenilor săraci						
34	Să studiezi cauzele bolilor de inimă						
35	Să conduci un restaurant mare						
36	Să scrii un roman						
37	Să fii electrician						
38	Să ții evidența mărfurilor, a ceea ce se consumă la o firmă						
39	Să ai grijă de oameni bolnavi						
40	Să utilizezi matematica pentru a rezolva o problemă tehnică și științifică						
41	Să te ocupi de politica administrativă						
42	Să organizezi/regizezi piese de teatru						
43	Să conduci un tractor cu remorcă						
44	Să lucrezi cu cifre într-un birou de afaceri						
45	Să ajuți persoanele care au ieșit din închisoare să își găsească un loc de muncă						
46	Să fii medic chirurg						
47	Să fii vicepreședinte de bancă						
48	Să fii cântăreț de jazz						
49	Să faci, repari, refinizezi mobilă						
50	Să studiezi o firmă și să elaborezi un sistem contabil pentru nevoile sale financiare						
51	Să înveți să califici adulți pentru o meserie						
52	Să fii biolog marin						
53	Să fii juristconsultul unei firme						
54	Să citești articole despre muzică și artă						
55	Să utilizezi și să repari echipament de radio, telegraf						
56	Să supervizezi personalul administrativ al unui oficiu						
57	Să ajuți oamenii în alegerea unei cariere						
58	Să examinezi efectele aerului poluat asupra mediului						
59	Să ocupi o poziție de lider						
60	Să fii designerul reclamelor pentru reviste sau TV						
61	Să instalezi sau să repari telefoane						
62	Să urmezi un curs de matematică pentru afaceri						
63	Să supraveghezi persoane care au încălcat legea						
64	Să inventezi un nou tip de echipament tehnic						
65	Să fii agent imobiliar						
66	Să studiezi operele marilor muzicieni						
67	Să lucrezi în construcții						
68	Să controlezi actele băncilor pentru a descoperi greșeli						
69	Să participi la strângerea fondurilor de caritate						

70	Să faci cercetare științifică cu privire la utilizarea energiei solare						
71	Să lucrezi pentru a convinge guvernul să adopte o anumită măsură						
72	Să scrii o piesă de teatru						
73	Să montezi dispozitive electrice						
74	Să utilizezi calculatorul pentru a prelucra date contabile						
75	Să planifici activitatea altora						
76	Să lucrezi la realizarea unei inimi artificiale						
77	Să promovezi dezvoltarea unei noi piețe de aprovizionare a populației						
78	Să compui muzică sau să faci aranjamente muzicale						
79	Să construiești etajere pentru cărți						
80	Să urmezi un curs de contabilitate						
81	Să acorzi primul ajutor						
82	Să fii asistent medical de laborator						
83	Să faci afaceri, comerț						
84	Să dirijezi o orchestră simfonică						
85	Să fii antreprenor în construcții de locuințe						
86	Să introduci informații în calculator						
87	Să lucrezi în calitate de consilier familial						
88	Să urmezi un curs de biologie la o școală sau universitate						
89	Să fii legiuitorul care să medieze disputele dintre sindicate și patronat						
90	Să scrii reportaje pentru reviste						
91	Să faci jucării de lemn						
92	Să ții evidența încasărilor pentru lucrările efectuate						
93	Să ajuți copiii cu tulburări mentale						
94	Să cercetezi, să cauți un remediu contra cancerului						
95	Să fii judecător						
96	Să pictezi peisaje						
97	Să lucrezi ca paznic sau custode						
98	Să operezi într-un registru de încasări						
99	Să înveți să ajuți oameni în suferință						
100	Să conduci studii științifice privind controlul bolilor plantelor						
101	Să recrutezi și să angajezi oameni pentru o mare firmă						
102	Să scrii scenarii TV						
103	Să conduci un autobuz						
104	Să fii recepționar la un hotel						
105	Să studiezi psihologia						
106	Să fii medic care să ajute la prevenirea bolilor						
107	Să călătorești prin țară pentru a vinde produsele firmei						
108	Să faci scenografie pentru piesele de teatru						

109	Să repara lucrurile din jurul casei						
110	Să fii funcționar administrativ						
111	Să coordonezi programul sportiv pe un teren de sport						
112	Să faci studii științifice despre natură						
113	Să organizezi și să coordonezi afaceri						
114	Să aranjezi muzica de fond pentru film						
115	Să repara mecanisme						
116	Să operezi cu cifre pe computer						
117	Să conduci discuțiile de grup pentru copii delincvenți						
118	Să ajuți cercetătorii științifici în laboratoarele experimentale						
119	Să fii manager de producție						
120	Să faci recenzii de cărți ca un critic literar						
Total puncte							

Calculați acum suma pe fiecare din acele coloane de pe Fișa de răspuns. **Important este cel mai mare scor obținut și următorul în ordinea mărimii.** Coloanele corespund fiecare câte unui tip de personalitate, pus apoi în legătură cu diferite domenii profesionale posibile, după care apare în Tabelul următor:

Nr.	Tip de personalitate	Caracteristici	Posibile profesii/meserii
1	Realist	Tipul practic, îi plac activitățile în aer liber, are dificultăți în comunicarea sentimentelor, respinge ideile radicale, îi place să construiască și să repare, îi place să muncească folosind mâinile	mecanic, arheolog, inginer mecanic, tâmplar, constructor, tehnician dentar, electrician, fermier, pompier, bijutier, optician, polițist, instalator
2	Investigativ	Îi plac activitățile intelectuale, rezolvări de probleme, nu îi plac regulile, are înclinații spre știință, nu e interesat de munca în colaborare, este original și creativ, este independent, rațional, curios, pasionat de probleme teoretice	Antropolog, biolog, chimist, fizician, informatician, inginer de sistem, economist, geograf, geolog, consultant management, farmacist, psiholog ș.a.
3	Artistic	Sensibil, preferă să lucreze singur, nu îi plac mediile structurate, neconvențional, are nevoie de exprimare și comunicare individuală, original	Designer (publicitate, modă, interioare), actor, arhitect, profesor de teatru, dans, jurnalist, fotograf, grafician, editor ș.a.
4	Social	Abilități de a stabili relații interpersonale, de a se implica în activități de ajutorare a altora, este preocupat de starea celorlalți, responsabil, comunică bine cu oamenii, este sociabil, îi place să i se dea atenție, este popular, îi place să fie lider	Antrenor, profesor, psiholog, asistent medical, medic, polițist, coafor, asistent social, logoped ș.a.
5	Întreprinzător	Îi place să domine, are dorință de putere și statut social, se pricepe să vorbească, are energie, este entuziast, încrezător în sine, convingător	Manager publicitate, vânzător de automobile, agent de asigurări, jurnalist, avocat, procuror, agent de turism, relații cu publicul ș.a.
6	Convențional	Este stabil, are respect față de lege, autorități, îi displac muncile fizice, preferă activitățile bine definite, structurate, are autocontrol puternic, nu caută roluri de lider, vrea să știe ce se așteaptă de la el	Asistent administrativ, contabil, casier, operator calculator, analist financiar, secretară, bibliotecar, operator telefonie ș.a.

La calcularea codului pot apare mai multe variante, în funcție de punctele totalizate (scorurile) obținute la cele șase coloane:

Varianta 1:

Codul tău va fi format de o combinație a două scoruri cu punctajele cele mai mari, din cele șase trecute la rubrica TOTAL PUNCTE. De exemplu, dacă ai obținut cel mai mare punctaj la coloana 5, iar punctajul (scorul) imediat superior este cel înregistrat în coloana 4, codul tău este **ÎNTRERINZĂTOR – SOCIAL**.

Codurile tale: _____

Varianta 2 :

Dacă două sau trei domenii de interes pentru carieră sunt egale ca scor și se situează pe primul loc (cele mai multe puncte), scrie toate tipurile de personalitate corespunzătoare în căsuțele de mai jos. Dacă aceste domenii sunt mai mult de trei, nu vei obține rezultate semnificative și va trebui să completezi încă o dată chestionarul mai târziu.

În spațiile goale de mai jos scrie toate combinațiile de cod.

De exemplu, dacă ai scoruri egale la coloanele 4 și 6, vei avea de scris două coduri :

SOCIAL – ÎNTRERINZĂTOR și ÎNTRERINZĂTOR – SOCIAL.

În cazul în care ai obține trei scoruri egale, ca de exemplu la coloanele 1,4 și 6, vei avea șase coduri:

SOCIAL – ÎNTRERINZĂTOR, ÎNTRERINZĂTOR – SOCIAL, SOCIAL – REALIST, REALIST – SOCIAL, REALIST – ÎNTRERINZĂTOR, ÎNTRERINZĂTOR – REALIST.

Codurile tale: _____

Varianta 3 :

Dacă ai un singur domeniu de interes cu scor foarte mare, dar ai două sau mai multe scoruri egale pe locul doi, scrie în prima căsuță domeniul cu scorul cel mai mare, iar pe cele cu scoruri egale, situate pe locul doi, în celelalte căsuțe.

În spațiile de mai jos vei scrie toate codurile tale rezultate în urma combinațiilor domeniului tău de interes cu scorul cel mai ridicat cu fiecare din domeniile tale de interese situate pe locul doi. De exemplu, coloana 1, cea corespunzătoare REALISTULUI (ÎNTRERINZĂTOR) și 6 (CONVENȚIONAL).

În acest caz, vei obține două coduri : **REALIST – ÎNTRERINZĂTOR și REALIST – CONVENȚIONAL.**

Codurile tale: _____

Acum nu-ți mai rămâne decât să te uiți în Tabelul de mai jos, unde, în dreptul fiecărui cod sunt date domeniile de activitate corespunzătoare fiecăruia și vei obține informații legate de interesele tale pentru diferite cariere.

CODUL	DOMENII DE ACTIVITATE
REALIST – INVESTIGATOR	Tehnic, meșteșugăresc, științe matematice
REALIST – ARTISTIC	Meșteșugăresc, activitate artistică, tehnic
REALIST – SOCIAL	Activitate cu publicul, departamente de personal, meșteșugăresc
REALIST – ÎNTREPRINZĂTOR	Meșteșugăresc, activitate cu publicul, management
REALIST – CONVENȚIONAL	Meșteșugăresc, muncă administrativă, muncă manuală
INVESTIGATOR – REALIST	Științe matematice, tehnic, meșteșugăresc
INVESTIGATOR – ARTISTIC	Științe matematice, medico-dentar, muncă literară, muncă artistică
INVESTIGATOR – SOCIAL	Medico-dentar, științe matematice, servicii sociale
INVESTIGATOR – ÎNTREPRINZĂTOR	Științe matematice, management, tehnic
INVESTIGATOR – CONVENȚIONAL	Științe matematice, analize de date, tehnic
ARTISTIC – REALIST	Muncă artistică, meșteșugăresc, tehnic
ARTISTIC – INVESTIGATOR	Muncă literară, științe matematice, muncă artistică
ARTISTIC – SOCIAL	Servicii sociale, activitate muzicală, muncă educativă
ARTISTIC – ÎNTREPRINZĂTOR	Spectacole, management, muncă artistică
ARTISTIC – CONVENȚIONAL	Muncă artistică, administrativă, literară
SOCIAL – REALIST	Departamente de personal, servicii sociale, activitate cu publicul
SOCIAL – INVESTIGATOR	Servicii sociale, medico-dentar, științe matematice
SOCIAL – ARTISTIC	Servicii sociale, muncă educativă, activități muzicale, spectacole
SOCIAL – ÎNTREPRINZĂTOR	Servicii sociale, management, activități de vânzare
SOCIAL – CONVENȚIONAL	Servicii sociale, administrativ, management
ÎNTREPRINZĂTOR – REALIST	Management, meșteșugăresc, activitate cu publicul
ÎNTREPRINZĂTOR – INVESTIGATOR	Management, activități de vânzare, științe matematice
ÎNTREPRINZĂTOR – ARTISTIC	Activități legale, spectacole, management
ÎNTREPRINZĂTOR – SOCIAL	Management, activități de vânzare, servicii sociale, activități legale
ÎNTREPRINZĂTOR – CONVENȚIONAL	Management, vânzări, analize de date, activități administrative
CONVENȚIONAL – REALIST	Activități administrative, analize de date, meșteșugăresc
CONVENȚIONAL – INVESTIGATOR	Analize de date, științe matematice, activități administrative
CONVENȚIONAL – ARTISTIC	Activități administrative, analize de date, activități de artă
CONVENȚIONAL – SOCIAL	Activități administrative, analize de date, servicii sociale
CONVENȚIONAL – ÎNTREPRINZĂTOR	Analize de date, activități administrative, management

Instrucțiune: Citește fiecare din afirmațiile propuse și decide cât de mult te descriu pe tine. Dacă afirmația este foarte adevărată pentru tine, notează 2 pe linia alăturată. Dacă afirmația este în mare măsură adevărată, notează 1. Dacă afirmația nu te descrie, notează 0.

R

- ___ Îmi place să lucrez cu animale, unelte sau mașini.
 ___ În comparație cu alții de vârsta mea, am deprinderi bune în lucrul cu unelte, utilaje mecanice, mașini sau animale.
 ___ Acord valoare lucrurilor practice pe care poți să le vezi sau să le atingi cum ar fi plantele sau animalele pe care le poți crește sau lucrurile pe care le poți crea sau îmbunătăți.
 ___ Sunt un tip practic, tehnic și realist.

I

- ___ Îmi place să studiez și să rezolv probleme de matematică sau de științe naturale.
 ___ Mă pricep să înțeleg și să rezolv probleme de matematică sau de științe naturale, în comparație cu alții de vârsta mea.
 ___ Prețuiesc știința.
 ___ Sunt genul exact, științific, intelectual.

A

- ___ Îmi plac activitățile creative, ca de exemplu meșteșugurile, arta, teatrul, dansul, muzica.
 ___ Comparativ cu alții de vârsta mea, am bune abilități artistice – eseistic, teatru, meșteșuguri, muzică, artă în general.
 ___ Prețuiesc artele creative – teatrul, muzica, arta în general sau lucrările scriitorilor.
 ___ Sunt genul artistic, imaginativ, original și independent.

S

- ___ Îmi place să fac lucruri prin care pot să ajut oamenii: să predau, să consiliesc, să acord primul ajutor, să ofer informații.
 ___ Comparativ cu alții de vârsta mea, am bune abilități pentru ca să predau, să consiliesc, să acord primul ajutor, să ofer informații.
 ___ Prețuiesc ajutorarea oamenilor și rezolvarea problemelor sociale.
 ___ Sunt de ajutor, prietenos și de încredere.

Î

- ___ Îmi place să conduc și să conving oamenii, să le vând idei sau lucruri.
 ___ Comparativ cu alții de vârsta mea, mă pricep să conduc oamenii și să vând idei sau lucruri.
 ___ Prețuiesc succesul în politică, în conducere sau în afaceri.
 ___ Sunt genul energic, ambițios și sociabil.

C

- ___ Îmi place să lucrez cu numere, baze de date, sau mașini într-un mod ordonat, bine determinat.
 ___ Comparativ cu alții de vârsta mea, mă pricep să lucrez cu baze de date sau mașini într-un mod ordonat, bine determinat.
 ___ Prețuiesc succesul în afaceri.
 ___ Sunt ordonat și mă pricep să urmez un plan precis.

În continuare:

1. Adună numărul de puncte pe care le-ai notat pentru afirmațiile din categoria R. Scrie suma pe **Linia 1** de pe Fișa următoare. Fă la fel și cu toate celelalte litere - I, A, S, Î și C.
2. Pentru ocupațiile din lista care umează notați cu : „2” pe acelea care în mod categoric vă interesează sau vă atrag în vreun fel; „1” pe cele care ar putea să vă intereseze; „0” pe oricare dintre acelea în legătură cu care nu sunteți decizi, nu sună interesant sau care vă displac.

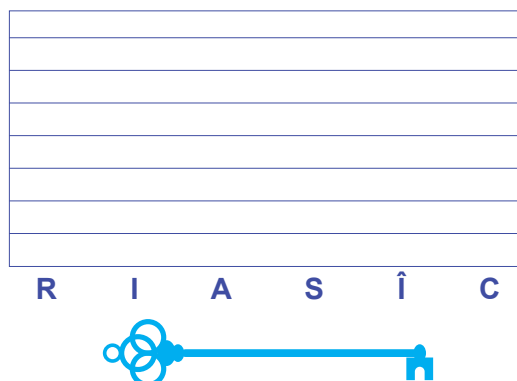
R __ șofer de autobuz	I __ biolog	I __ cercetător științific
S __ fizioterapeut	Î __ avocat	A __ creator de modă
R __ pădurar	I __ chimist	C __ funcționar de asigurări
S __ bibliotecar	Î __ manager de vânzări	A __ dansator
R __ agricultor	Î __ prezentator TV	C __ grefier (la tribunal)
S __ infirmier(ă)	I __ tehnician de laborator	A __ muzician
R __ croitor	Î __ vânzător	C __ casier bancă
S __ consilier	I __ inginer electrician	A __ romancier
R __ tehnician radiografii	Î __ manager de restaurant	C __ profesor de afaceri
S __ logoped	I __ tehnician chimist	A __ actor
R __ optician	Î __ agent asigurări	C __ inspector bancar
S __ profesor	Î __ manager hotel	A __ artist
C __ expert în taxe	A __ cântăreț	C __ contabil

3. La stânga fiecărei denumiri de ocupație vedeți o literă: R, I, A, S, Î sau C. Adunați numărul de puncte pentru cele șapte ocupații R și scrieți suma în Tabelul de mai jos pe **Linia 2**. Faceți la fel pentru literele I, A, S, Î și C.
4. Adunați Linia 1 cu Linia 2 și introduceți rezultatele pe **Linia 3** pentru a obține un scor total.

	R	I	A	S	Î	C
Linia 1						
Linia 2						
Linia 3						

5. Vei folosi scorurile totale de pe Linia 3 pentru a elabora propria Cheie a carierei.

Începe cu totalul numărului de puncte pe care îl ai pentru R, de pe Linia 3 din Tabelul de mai sus. Indică simbolul „x” pe Graficul de mai jos, deasupra lui R, pentru acest număr. Fă la fel pentru celelalte litere: I, A, S, Î și C. După ce ai făcut asta desenează o linie care să unească toate „x”-urile, ca să completezi Cheia. Consultă interpretarea tipurilor de personalitate propusă de Holland.

Care sunt valorile tale profesionale? Profesia pe care dorești să o alegi corespunde înclinațiilor, intereselor și aspirațiilor tale? Chestionarul de mai jos te va ajuta mai bine în acest sens.

Instrucțiune: Citiți întrebările chestionarului. Acordați puncte de la 5 la 1 în funcție de gradul de importanță pe care îl atribui fiecărei caracteristici descrise mai jos:

5 - foarte important;

4 - important;

3 - de importanță medie;

2 - puțin important;

1 - neimportant.

Ce grad de importanță acorzi pentru activitatea profesională pe care o vei practica?

1. Care solicită mereu să rezolvi probleme noi.
2. În care trebuie să ajuți pe alții.
3. Care este remunerată bine.
4. În care munca este foarte variată.
5. În care trebuie să realizezi sarcinile prin deplasări.
6. Care contribuie la prestigiul tău profesional.
7. În care se cer aptitudini artistice.
8. În care se lucrează în echipă.
9. Care prezintă perspectivă de ascensiune/dezvoltare.
10. În care te vei putea realiza așa cum dorești.
11. În care șeful se poartă la fel cu subalternii și are încredere în ei.
12. Unde mediul în care lucrezi să fie plăcut.
13. Care să ofere oportunități de apreciere a rezultatelor la sfârșitul zilei de muncă.
14. În care să poți exercita autoritate asupra altora.
15. În care să se experimenteze noi idei și sugestii.
16. În care să se creeze unele produse noi.
17. Unde rezultatele muncii tale să fie cunoscute pentru a putea să te autoapreciezi.
18. În care șeful tău să aibă măsură în aprecieri și critici.
19. Care să fie solicitată și să ofere multe locuri de muncă.
20. În care să poți pune în valoare gustul tău pentru frumos.
21. În care să poți lua decizii personale.
22. În care să existe largi posibilități de avansare, cu remunerare adecvată.
23. Care solicită gândirea în rezolvarea de probleme noi prin soluții originale.
24. În care să-ți poți demonstra capacitățile de manager.
25. Care să se desfășoare în condiții favorabile sănătății.
26. În care să poți să-ți manifesti independența deplină.
27. Care să ofere posibilitatea de a forma relații de prietenie durabile cu colegii.

28. În care importanța muncii tale să poată fi apreciată de alții.
29. În care să nu faci întotdeauna același lucru.
30. În care să ai sentimentul că poți ajuta pe alții.
31. În care să poți contribui la bunăstarea altor persoane.
32. În care să poți efectua mai multe activități diferite.
33. În care să poți fi admirat de alții.
34. În care să ai relații bune cu colegii de muncă.
35. În care să poți desfășura/trăi viața în modul cel mai plăcut.
36. Care să-ți ofere condiții de a lucra într-un mediu corespunzător (bine iluminat, liniștit, curat, spațios).
37. În care să poți planifica și organiza munca altora.
38. Care solicită continuu capacitățile tale intelectuale.
39. Unde activitatea remunerată să-ți asigure un trai conform dorințelor.
40. În care să depinzi de cât mai puține persoane.
41. În care să produci obiecte care atrag atenția prin aspectul lor estetic.
42. În care să poți fi sigur că, în cazul dispariției ei, poți obține o alta în cadrul aceleiași întreprinderi.
43. În care șeful/șefa este politicoș/politicoasă.
44. În care să poți vedea rezultatele efortului tău.
45. În care să poți contribui la elaborarea noilor idei.

Cotarea rezultatelor:

- În continuare, notați în *Tabel pentru înregistrarea răspunsurilor* punctajul acordat pentru fiecare afirmație. Calculați suma punctajului pentru fiecare valoare.

Valori profesionale care te reprezintă	Nr. afirmațiilor și punctajul acordat	Suma punctajelor
<i>Altruism</i>	2, 30, 31 -	
<i>Simț estetic</i>	7, 20, 41 -	
<i>Creativitate</i>	15, 16, 45 -	
<i>Stimulare intelectuală</i>	1, 23, 38 -	
<i>Reușita obiectivă</i>	13, 17, 44 -	
<i>Independență</i>	5, 21, 40 -	
<i>Prestigiu</i>	6, 28, 33 -	
<i>Conducerea altora</i>	14, 24, 37 -	
<i>Avantaje materiale</i>	3, 22, 39 -	
<i>Siguranță</i>	9, 19, 42 -	
<i>Ambianța muncii</i>	15, 25, 36 -	
<i>Relații cu superiorii</i>	11, 18, 43 -	
<i>Relații cu colegii de muncă</i>	8, 27, 34 -	
<i>Stilul de viață</i>	10, 26, 35 -	
<i>Varietate</i>	4, 29, 32 -	

- Stabiliți ordinea ierarhică a valorilor profesionale. Primele trei valori la care ai obținut punctajul cel mai mare te reprezintă în domeniul de activitate profesională și îți determină atitudinea față de profesia pe care urmează să o alegi.

Interpretarea rezultatelor:

Altruism – profesii care pun accent pe lucrul cu oamenii și contribuie la ameliorarea vieții acestora; medicină, relații umane, asistență socială, învățământ, comerț etc.

Simț estetic – profesii care permit realizarea unor obiecte estetice: artă, design etc.

Creativitate – activități care permit crearea de noi produse, aplicarea de idei noi, inventarea de lucruri noi: profesii tehnice, științifice, artistice, literare, organizatorice etc.

Stimulare intelectuală – activități ce oferă posibilitatea de a învăța ceva nou și solicită gândire independentă, reflexii abstracte.

Reușita obiectivată – activități cu caracter executiv, finalizate prin produse concrete și care dau sentimentul de satisfacție prin buna executare a sarcinilor profesionale.

Independență – ocupații care permit persoanei să lucreze după propriul ei ritm și să aplice propriile idei (concepții).

Prestigiu – ocupații cu un statut social ridicat și care conferă importanță și impun respect.

Conducerea altora – profesii care dau posibilitatea de a planifica și organiza munca altora.

Avantaje materiale – valoare asociată unor munci cu remunerare mare; tendința de orientare în alegerea profesiei după câștiguri materiale.

Siguranță – valoare asociată unor profesii care prezintă certitudinea menținerii lor, asigurarea aceluiași tip de muncă și garantarea veniturilor materiale.

Ambianța muncii – ocupații caracterizate prin condiții bune de muncă, și anume, curățenie, căldură, lipsa de zgomot.

Relații cu superiorii – alegerea locului de muncă în funcție de cadrele de conducere din domeniul respectiv.

Relații cu colegii de muncă – alegerea locului de muncă pe criteriul unor relații bune în colectivul de muncă, ceea ce are importanță majoră în ocupațiile semicalificate și la funcționarii administrativi.

Stilul de viață pe care îl implică profesia – valoare asociată la tipul de muncă ce permite desfășurarea unei vieți corespunzătoare imaginii create de persoana respectivă, și anume, profesii cu program neregulat, care implică deplasări, călătorii etc.

Varietate – profesii care permit activități diverse, variate, nerepetitive; orientare spre satisfacții personale.

ANEXA 6. Chestionarul de identificare a intereselor profesionale (după E. A. Klimov)

Instrucțiune: Testul constă în 20 de perechi de opțiuni profesionale, iar scopul tău este să alegi dintre acestea opțiunea care rezonază cel mai bine cu interesele și pasiunile tale. Examinează cu atenție fiecare pereche de opțiuni și hotărăște care dintre ele te atrage mai mult. Imaginează-ți că ai posibilitatea să alegi activitatea profesională preferată. Bifează, dintre cele două opțiuni, varianta căreia îi dai prioritate.

1	A. Îngrijirea animalelor	B. Repararea sistemelor tehnice (automobile, aparate etc.)
2	A. Îngrijirea bolnavilor	B. Crearea de scheme, tabele, programe pentru calculator
3	A. Verificarea/controlul calității ilustrațiilor de carte, postere, cărți	B. Creșterea și dezvoltarea plantelor
4	A. Prelucrarea materialelor (lemn, țesătură, metal, plastic etc.)	B. Promovarea și vânzarea produselor către consumatori
5	A. Discutarea asupra cărților științifice, articolelor, publicațiilor	B. Discutarea asupra cărților de ficțiune, artistice
6	A. Creșterea puilor (animale de o anumită rasă)	B. Instruirea colegilor (a elevilor mai mici) în efectuarea anumitor activități (muncă, studiu)
7	A. Copierea desenelor (sau acordarea instrumentelor muzicale)	B. Operarea unui mijloc de transport (automobil, avion etc.)
8	A. Informarea oamenilor despre informații utile (la biroul de informații, în excursii etc.)	B. Amenajarea expozițiilor, vitrinelor (sau participarea la organizarea pieselor de teatru, concertelor)
9	A. Repararea obiectelor, articolelor (haine, tehnică), locuinței	B. Verificarea și corectarea greșelilor în texte, tabele, desene
10	A. Tratarea animalelor bolnave	B. Efectuarea calculelor
11	A. Dezvoltarea de noi soiuri de plante	B. Proiectarea, construirea de noi tipuri de produse industriale (mașini, haine, case etc.)
12	A. Soluționarea disputelor, conflictelor dintre oameni	B. Analiza planurilor, schițelor, tabelelor (verificarea, clarificarea, organizarea)
13	A. Observarea, studierea activității cercurilor artistice (dans, cor etc.)	B. Observarea, studierea microbilor, celulelor
14	A. Întreținerea, ajustarea aparatelor medicale	B. Acordarea de ajutor medical în caz de răni, contuzii, arsuri etc.
15	A. Descrierea fenomenelor observate, evenimentelor, obiectelor măsurate etc.	B. Descrierea artistică, reprezentarea evenimentelor (observate și imaginate)
16	A. Efectuarea de analize de laborator în spital	B. Primirea, examinarea pacienților, discutarea cu ei, prescrierea tratamentelor
17	A. Pictarea sau decorarea pereților încăperilor, suprafețelor produselor	B. Montarea sau asamblarea mașinilor, aparatelor
18	A. Organizarea de vizite culturale pentru colegi sau elevii mai mici la teatre, muzee, excursii, drumeții etc.	B. Participarea la concerte, jocul de rol într-un spectacol
19	A. Fabricarea de piese, produse (mașini, haine), construcția de clădiri după planuri	B. Lucrul cu desene, copierea planurilor, hărților
20	A. Protecția plantelor din păduri, grădini	B. Operarea sistemelor de scris, a calculatoarelor

Cotarea rezultatelor:

Oferă câte un punct fiecărei variante care corespunde domeniului din Tabelul de mai jos. Calculează scorul obținut pentru fiecare domeniu și notează în Tabel.

Domeniul	Opțiunile repartizate conform domeniilor	Punctaj
Om – Natură	1A, 3B, 6A, 10A, 11A, 13B, 16A, 20A	
Om – Tehnică	1B, 4A, 7B, 9A, 11B, 14A, 17B, 19A	
Om – Om	2A, 4B, 6B, 8A, 12A, 14B, 16B, 18A	
Om – Sistem de semne	2B, 5A, 9B, 10B, 12B, 15A, 19B, 20B	
Om – Artă	3A, 5B, 7A, 8B, 13A, 15B, 17A, 18B	

Interpretarea rezultatelor:

0-2 puncte - Interesul pentru domeniul respectiv nu este prezent.

3-6 puncte - Se observă un interes și o orientare profesională moderate pentru acest domeniu.

7-8 puncte - Scorul indică un interes și o orientare profesională puternice față de profesiile asociate cu acest domeniu.

Descrierea domeniilor

- **Om – Natură.** Acest domeniu atrage persoanele care nu doar iubesc natura, ci sunt și activ implicate în înțelegerea și aplicarea legilor acesteia. Persoanele care profesează în acest domeniu trebuie să fie pregătiți să dedice timp și efort zilnic în îngrijirea plantelor și animalelor, să observe, să trateze și să se ocupe de nevoile acestora. Calitățile necesare includ inițiativa, independența, grijă, răbdare și previziune, precum și un temperament calm și echilibrat.
- **Om – Tehnică.** Acest domeniu este dedicat celor pasionați de lucrul cu tehnologia și mașinile, unde precizia și certitudinea acțiunilor sunt esențiale. Inovația, creativitatea și capacitatea de a manipula mental obiectele tehnice sunt valorificate în acest câmp. Acest domeniu oferă oportunități extinse pentru cei cu o gândire practică și o imaginație tehnică dezvoltată.
- **Om – Sistem de semne.** Specialiștii în acest domeniu lucrează cu semne, simboluri, coduri și limbaje, fie naturale, fie artificiale. Este necesară abilitatea de abstractizare, concentrare pe semnificația și informațiile pe care semnele le reprezintă. Acest domeniu solicită o concentrare profundă și o atenție specială la detalii.
- **Om – Artă.** Acest domeniu include profesii care necesită abilități artistice, creativitate, imaginație vizuală și talent. Profesiile din acest domeniu pot fi în artă vizuală, muzică, literatură sau teatru. Este esențială capacitatea de a crea și de a exprima idei artistice, alături de o muncă asiduă și dedicată.
- **Om – Om.** Acest domeniu este centrat pe interacțiunea și comunicarea cu alte persoane. Profesiile necesită o înțelegere profundă a relațiilor umane și abilitatea de a media aceste relații. Calitățile cheie includ empatia, sociabilitatea, o bună memorie pentru detalii personale, și abilitatea de a menține o comunicare pozitivă și un mediu armonios.

ANEXA 7. Chestionarul „Harta intereselor” (autor A. E. Glomștoc, adaptare după A. A. Azabel)

Instrucțiune: Citiți întrebările și răspundeți, fără a omite niciuna. Răspunsurile trebuie să fie notate în căsuțele din foaia de răspunsuri și trebuie să vă asigurați că numărul căsuței corespunde cu numărul întrebării. Când răspundeți la întrebări, folosiți următoarele simboluri:

„++” – dacă activitatea indicată vă place foarte mult (2);

„+” – dacă activitatea indicată vă place (1);

„0” – dacă nu știți cum să răspundeți sau aveți îndoieli (0);

„-” – dacă activitatea indicată nu vă place (-1);

„--” – dacă activitatea indicată nu vă place deloc (-2).

Ți-ar plăcea...? Ți se pare interesant...? Ești curios...?

1. Să studiezi diversitatea lumii animale și vegetale.
2. Să efectuezi experimente fizice.
3. Să dezvolti noi tehnologii de sinteză chimică.
4. Să studiezi zăcămintele de minerale utile.
5. Să dezvolti noi metode de diagnosticare și tratament ale diverselor boli.
6. Să instalezi și să configurezi programe de calculator.
7. Să supraveghezi ordinea și tehnologiile în construcții.
8. Să rezolvi probleme matematice.
9. Să planifici activitatea financiară și de producție a unei întreprinderi sau firme.
10. Să ajuți la traducerea documentației.
11. Să conduci mașini, autobuze etc.
12. Să practici parașutismul, să participi la activitățile unui club de aviație sau să te implici în scufundări.
13. Să participi la o secție de tir.
14. Să activezi într-un club de istorie și să joci roluri bazate pe evenimente istorice.
15. Să studiezi structura și modurile de funcționare ale mașinilor, uneltelor.
16. Să scrii articole, eseuri pentru publicații periodice.
17. Să oferi asistență juridică, consultând oamenii în probleme legate de legislație.
18. Să organizezi jocuri și activități pentru copii.
19. Să consulți oamenii la achiziții importante (automobile, vacanțe în străinătate etc.).
20. Să antrenezi o echipă de sportivi.
21. Să lucrezi la stații radio muzicale și să creezi playlist-uri pentru difuzare.
22. Să joci în filme sau pe scenă.
23. Să creezi site-uri web și pagini web.
24. Să dezvolti programe pentru protecția numărului speciilor rare de plante și animale.
25. Să participi la expediții biologice și să vizitezi secții biologice.
26. Să studiezi legile naturii și să descoperi regularități fizice.
27. Să conduci experimente cu diverse substanțe și să monitorizezi reacțiile chimice.
28. Să observi schimbările în atmosferă.
29. Să citești tratatele bolilor și invenții de noi medicamente.
30. Să identifici și să remediezi cauzele defecțiunilor la computere, echipamente și dispozitive.

31. Să schițezi sau să realizezi desene ale diferitelor construcții.
32. Să concurezi în rezolvarea problemelor matematice.
33. Să acționezi ca mediator la încheierea tranzacțiilor comerciale (să cauți vânzători pentru cumpărători, și invers).
34. Să realizezi tururi într-o limbă străină pentru vizitatorii orașului tău.
35. Să conduci o mașină de pompieri.
36. Să pilotezi un avion de salvare.
37. Să participi la exerciții militare.
38. Să vizitezi muzee istorice, să studiezi monumente istorice ale diferitelor popoare.
39. Să reglezi mecanisme și să le înlocuiești în caz de defecțiune.
40. Să observi și să analizezi evenimente, acțiuni ale oamenilor și să faci reportaje despre acestea.
41. Să descoperi și să fixezi urme la locul crimei.
42. Să realizezi activități educative.
43. Să studiezi cererea clienților pentru un anumit produs.
44. Să citești știri sportive speciale în ziare și pe site-uri.
45. Să interpretezi piese muzicale folosind diverse tehnici de interpretare.
46. Să studiezi bazele artei scenice, creația marilor maeștri ai scenei.
47. Să cauți cea mai bună și soluție estetică privind culoare pentru medii interioare.
48. Să monitorizezi și să controlezi poluarea mediului înconjurător.
49. Să studiezi anatomia și fiziologia animalelor.
50. Să assemblezi instalații pentru realizarea experimentelor fizice.
51. Să determini în condiții de laborator gradul de contaminare a solului cu substanțe chimice.
52. Să creezi hărți peisagistice folosind sisteme informatice geografice.
53. Să te interesezi de cauzele și metodele de tratament ale bolilor.
54. Să instalezi cabluri de rețea și cabluri de alimentare cu energie.
55. Să studiezi noi tehnologii de construcție.
56. Să înveți limbaje de programare pe computer.
57. Să efectuezi calcule financiare.
58. Să citești literatură într-o limbă străină sau să urmărești filme fără traducere.
59. Să conduci un tren modern de lung parcurs.
60. Să oferi ajutor de urgență persoanelor aflate în dificultate pe nave.
61. Să fii inginer militar sau comandant.
62. Să discuți despre evenimente istorice și actuale politice din țara ta și din alte țări.
63. Să alegi nuanțe de culoare, să vopsești case, să decorezi pereți.
64. Să obții informații exclusive și să le transmiți cititorilor și telespectatorilor.
65. Să controlezi plata la timp a taxelor de către companii și persoane fizice.
66. Să instruiști copii mici, jucându-te cu ei.
67. Să întâmpini și să așezi pasagerii în cabina avionului.
68. Să te antrenezi într-un club sportiv profesional.
69. Să cânti într-o trupă muzicală sau într-o orchestră, urmând indicațiile dirijorului.

70. Să conduci programe de concert.
71. Să creezi modele neobișnuite de îmbrăcăminte.
72. Să dezvolti soluții pentru reducerea emisiilor nocive din producție în mediul înconjurător.
73. Să dezvolti metode de combatere a agenților patogeni ai bolilor plantelor și animalelor.
74. Să studiezi procesele de interacțiune a particulelor elementare în reactoare nucleare.
75. Să prelevezi probe chimice de apă, alimente, sol etc. pentru analiză.
76. Să explorezi depozite de minerale utile: petrol, gaz, metale prețioase etc.
77. Să te antrenezi în tehnici de prim ajutor.
78. Să verifici, să testezi și să reglezi funcționarea componentelor unui autovehicul, avion, navă.
79. Să pregătești soluții, amestecuri pentru lucrări de construcție.
80. Să dezvolti algoritmi software pentru efectuarea unor calcule complexe.
81. Să gestionezi documentația financiară a unei companii sau întreprinderi.
82. Să înveți limbi străine.
83. Să reglezi circulația fluxurilor de trafic pe străzile orașului.
84. Să oferi ajutor de urgență pilotând un elicopter de salvare.
85. Să studiezi structura armelor, a tehnicilor militare.
86. Să analizezi fapte istorice din cărți.
87. Să asiguri funcționarea sistemului de încălzire și a apei în case.
88. Să editezi texte pentru cărți, articole, discursuri ale persoanelor înalte.
89. Să participi la sentințe de judecată, să stabilești pedepse conform legii.
90. Să pregătești elevii pentru olimpiade și concursuri.
91. Să ajuți oamenii să aleagă ținute și accesorii vestimentare.
92. Să atingi standardele sportive în cadrul unor competiții.
93. Să fii solist în fața publicului la concerte.
94. Să selectezi actori pentru filmări de filme artistice sau clipuri publicitare.
95. Să faci fotografii, să editezi fotografii folosind un computer.
96. Să monitorizezi calitatea aerului pe arterele principale ale orașului.
97. Să selectezi și să pregătești semințe pentru plantare, să plantezi în grădini.
98. Să modelezi legile fizice ale naturii pe computer.
99. Să creezi noi substanțe sintetice din produse petroliere și alte minerale utile.
100. Să studiezi caracteristicile florei și ale faunei diferitelor regiuni.
101. Să îngrijești o persoană în timpul recuperării după o boală.
102. Să participi la secțiuni tehnice sau electrotehnice (de exemplu, în modelism aerian sau naval).
103. Să studiezi proprietățile și condițiile de utilizare ale materialelor de construcție.
104. Să elaborezi programe de calculator bazate pe analiza algoritmilor matematici.
105. Să calculezi dimensiunea anticipată a profitului unei întreprinderi.
106. Să traduci emisiuni, reportaje etc.

107. Să consiliezi oamenii cu privire la respectarea regulilor de circulație.
108. Să studiezi particularitățile de navigație a ale unei ambarcațiuni în condiții de furtună.
109. Să previi trecerea ilegală a frontierei de stat de către cetățeni străini.
110. Să cauți și să colectezi materiale care atestă evenimente istorice.
111. Să prelucrați și să produci piese metalice pe un strung freză.
112. Să lucrezi în mass-media, să prezinți emisiuni TV.
113. Să afli de la oameni motivele actelor ilegale pe care le ascund.
114. Să organizezi excursii pentru elevi.
115. Să dezvolți campanii publicitare pentru promovarea produselor în magazine.
116. Să participi ca sportiv la competiții.
117. Să compui muzică pentru filme, emisiuni TV, pentru artiști renumiți.
118. Să pregătești și să execuți cascadorii în filme.
119. Să creezi bijuterii originale, decorațiuni.
120. Să studiezi interacțiunile organismelor vii cu mediul lor.
121. Să antrenezi câini de serviciu sau alte animale.
122. Să citești cărți de fizică.
123. Să gestionezi procesele tehnologice de producție ale medicamentelor.
124. Să participi la expediții geografice.
125. Să lucrezi ca medic într-o stație de ambulanță.
126. Să repari aparate radio și diverse echipamente.
127. Să planifici proiectarea clădirilor, etajelor, apartamentelor.
128. Să reprezinți în numere și formule diverse evenimente, procese sau fenomene.
129. Să închei contracte pentru executarea unor lucrări specifice.
130. Să studiezi originea cuvintelor și diferite expresii în diverse limbi.
131. Să te antrenezi să conduci o mașină sau motocicletă pentru pregătirea unei curse.
132. Să studiezi caracteristicile de pilotaj ale unui avion.
133. Să porți uniformă militară.
134. Să participi la expediții arheologice, să lucrezi la săpături.
135. Să faci diverse obiecte din lemn, mobilier etc.
136. Să redactezi articole în conformitate cu particularitățile genului.
137. Să elaborezi noi legi, regulamente și coduri, care ar fi convenabile pentru aplicare.
138. Să conduci una din secțiile dintr-un centru pentru copii.
139. Să ajuți o persoană să își îmbunătățească aspectul cu ajutorul coafurii, machiajului, alegând haine frumoase etc.
140. Să participi la competiții sportive.
141. Să studiezi opera compozitorilor, poezilor și a interpreților renumiți.
142. Să creezi proiecte creative, să promovezi artiști.
143. Să te ocupi de designul interior.
144. Să monitorizezi calitatea apei care ajunge în rețeaua de apeduct a orașului.

Fișa de răspuns

Calculează suma plusurilor și a minusurilor în fiecare rând.

Nr. afirmațiilor						Suma
1	25	49	73	97	121	
2	26	50	74	98	122	
3	27	51	75	99	123	
4	28	52	76	100	124	
5	29	53	77	101	125	
6	30	54	78	102	126	
7	31	55	79	103	127	
8	32	56	80	104	128	
9	33	57	81	105	129	
10	34	58	82	106	130	
11	35	59	83	107	131	
12	36	60	84	108	132	

Nr. afirmațiilor						Suma
13	37	61	85	109	133	
14	38	62	86	110	134	
15	39	63	87	111	135	
16	40	64	88	112	136	
17	41	65	89	113	137	
18	42	66	90	114	138	
19	43	67	91	115	139	
20	44	68	92	116	140	
21	45	69	93	117	141	
22	46	70	94	118	142	
23	47	71	95	119	143	
24	48	72	96	120	144	

În Tabelul de mai jos sunt prezentate domeniile de interes.

Nr.	Domenii de interes	Nr.	Domenii de interes
1	Biologia	13	Științe militare
2	Fizica	14	Istoria
3	Chimia	15	Prelucrarea metalelor, a lemnului
4	Geografia	16	Jurnalism
5	Medicina	17	Drept
6	Tehnica și electronica	18	Științe ale educației/pedagogie
7	Construcții	19	Servicii și comerț
8	Matematica	20	Sport
9	Economia	21	Muzică
10	Limbi străine	22	Arta teatrală
11	Transport	23	Arta vizuală
12	Aviație și navigație maritimă	24	Ecologie

Cheia răspunsurilor:

- de la -12 la -6 – domeniul profesional este categoric respins;
- de la -5 la -1 – domeniul profesional nu prezintă interes;
- de la +1 la +4 – interesul pentru acest domeniu este exprimat slab;
- de la +5 la +7 – interesul este evident;
- de la +8 la +12 – interesul este foarte puternic exprimat.

Instrucțiune: Următoarele 40 de afirmații se referă la opiniile tale legate de carieră. Exprimați acordul sau dezacordul, astfel: 1 – dezacord total; 2 – dezacord parțial; 3 – nu știu/ îmi e indiferent; 4 – parțial de acord; 5 – total de acord.

Afirmații	1	2	3	4	5
1. Visez să fiu atât de bun în ceea ce voi face, încât părerea mea ca expert într-un domeniu să fie tot timpul solicitată de alții.					
2. Sunt mult mai mulțumit de munca mea, atunci când am fost capabil să integrez și să dirijez eforturile celorlalți.					
3. Visez să am o carieră care îmi va permite libertate de a-mi face munca (datoria) în felul în care consider eu că e bine și după propriul meu orar.					
4. Securitatea personală și stabilitatea sunt mult mai importante pentru mine decât libertatea și autonomia.					
5. Sunt tot timpul preocupat să găsesc idei care mi-ar permite să pornesc propria mea afacere.					
6. Mă voi simți realizat în carieră, doar dacă voi avea sentimentul că am contribuit în mod real la bunăstarea (binele) societății.					
7. Visez la o carieră în care să rezolv probleme sau să izbândesc în situații care sunt extrem de provocatoare.					
8. Mai degrabă mi-aș părăsi firma/organizația decât să fiu pus în situația de a avea o ocupație care ar compromite capacitatea mea de a urmări preocupările mele de familie.					
9. Mă voi simți realizat în carieră, doar dacă îmi voi putea dezvolta deprinderile mele tehnice și funcționale la un nivel înalt de competență.					
10. Visez să fiu responsabil cu o firmă mare și complexă, să iau decizii care afectează mulți oameni.					
11. Voi fi satisfăcut în munca mea, dacă voi fi complet liber să-mi definesc propriile sarcini, programe și proceduri de realizare					
12. Mai degrabă îmi părăsesc de tot firma decât să accept o ocupație/ funcție care mi-ar putea periclita propria siguranță (securitate) în cadrul acesteia.					
13. Să-mi pun pe picioare propria afacere este mult mai important pentru mine decât să ajung într-o poziție înaltă de conducere în firma altuia.					
14. Voi fi satisfăcut (realizat) în cariera mea, dacă voi putea să-mi folosesc talentele (aptitudinile) în serviciul altora.					
15. Mă voi simți realizat în carieră, doar dacă mă voi confrunta cu situații foarte dificile și să le înfrâng.					
16. Visez la o carieră care să-mi permită să îmbin nevoile mele personale cu cele ale familiei și ocupației profesionale.					
17. A deveni un conducător de departament/de echipă pe domeniul care îmi place este mult mai interesant (atractiv) pentru mine decât a deveni un conducător general al unei instituții.					
18. Mă voi simți realizat în carieră, doar dacă voi deveni un director general într-o firmă.					

19. Mă voi simți realizat în carieră, doar dacă voi dobândi libertate și autonomie complete.					
20. Prefer funcții în firme care îmi vor da un sentiment de securitate și stabilitate.					
21. Sunt cel mai mulțumit, când realizez ceva ce este în totalitate rezultatul ideilor și eforturilor mele.					
22. A-mi folosi priceperea pentru a face lumea să devină un loc mai plăcut pentru viață și pentru muncă este mai important pentru mine decât a ajunge la un nivel înalt, într-o poziție de conducere.					
23. Voi fi cel mai mulțumit în carieră, când voi putea rezolva probleme ce par de nerezolvat.					
24. Consider că voi avea succes în viață, doar dacă voi putea să mă împart între nevoile mele personale, ale familiei și ale carierei.					
25. Mai degrabă îmi părăsesc firma decât să accept o rotație de personal care m-ar scoate din aria mea de competență.					
26. A ajunge un director general e mult mai important pentru mine decât a ajunge un șef de department în domeniul în care sunt specialist.					
27. Șansa de a face ceva așa cum vreau, fără reguli și constrângeri, este mult mai importantă pentru mine decât securitatea/siguranța.					
28. Voi fi cel mai satisfăcut în munca mea, când voi simți că am o securitate financiară și a serviciului.					
29. Mă voi simți realizat în carieră, doar dacă voi reuși să creez sau să construiesc ceva ce va fi în întregime produsul sau ideea mea.					
30. Visez să am o carieră prin care îmi voi aduce în mod real contribuția la umanitate și societate.					
31. Caut posibilități de ocupații care vor solicita în mod serios priceperea mea de a rezolva probleme și/sau de a ma întrece cu alții.					
32. Împăcarea necesităților vieții personale și profesionale este mult mai importantă pentru mine decât realizarea unei poziții de conducere la nivel înalt.					
33. Voi fi cel mai realizat în munca mea, dacă voi putea să folosesc talentele și aptitudinile mele speciale.					
34. Mai bine mi-aș părăsi organizația decât să accept o ocupație care m-ar îndepărta de făgașul conducerii generale a organizației.					
35. Mai bine mi-aș părăsi organizația decât să accept o funcție care mi-ar reduce autonomia și libertatea.					
36. Visez să am o carieră care îmi va permite să am sentimentul securității și stabilității.					
37. Visez să pornesc și să pun pe picioare propria mea afacere.					
38. Mai bine părăsesc organizația decât să accept o detașare care îmi va submina capacitatea mea de a fi în slujba altora.					
39. A lucra la probleme care sunt aproape de nerezolvat este mult mai important pentru mine decât a atinge o poziție de conducere la nivel înalt.					
40. Sunt interesat de posibilități de a munci care pot minimaliza interferența cu preocupările personale sau cele de familie					

Calculează punctajul pentru fiecare ancoră a carierei. Primele trei ancore cu scorul mai mare determină valorile/ancorele carierei tale.

CTF – 1, 9, 17, 25, 33 =

MG – 2, 10, 18, 26, 34 =

AI – 3, 11, 19, 27, 35 =

SeSt – 4, 12, 20, 28, 35 =

SA – 5, 13, 21, 29, 37 =

DpC – 6, 14, 22, 30, 38 =

PP – 7, 15, 23, 31, 39 =

VdF – 8, 16, 24, 32, 40 =

Interpretarea rezultatelor:

- Competență tehnică/funcțională (CTF) – persoana își dorește să obțină performanțe înalte în activitate, este centrată pe cât de bine își îndeplinește sarcinile, este perfecționistă, atentă la detalii, este important pentru ea să își îndeplinească sarcinile la timp.
- Competență managerială generală (MG) – persoana își dorește să conducă echipa de lucru, este un bun organizator, își asumă riscuri, dorește recunoașterea celor din jur.
- Autonomie/independență (AI) – persoana își dorește cel mai mult să fie propriul șef, libertate decizională, program de lucru flexibil, nu îi plac rutina și procedurile, nu sunt buni executanți deoarece sunt greu de conving să respecte regulile care vin în contradicție cu propriile dorințe sau percepții.
- Securitate/stabilitate (SeSt) – persoana dorește un post stabil, care să îi ofere în primul rând satisfacții de natură materială, preferă un post sigur și mai puțin plătit decât unul bine plătit, dar care este perceput ca fiind mai puțin sigur, nu își asigură riscuri cu ușurință.
- Spirit antreprenorial (SA) – persoana este foarte creativă în ceea ce privește posibilitățile de a „face bani”, se gândește adeseori la propria afacere, este în căutarea contextului favorabil pentru aceasta, cei mai mulți caută surse alternative de venit, sunt persoane active care nu se mulțumesc cu un singur post pentru a obține satisfacție profesională.
- Dedicarea față de o cauză (DpC) – persoana simte nevoia de a se simți utilă organizației, are nevoie de recunoașterea celor din jur, de a-i învăța pe cei mai neexperimentați (sunt buni mentori), se implică în activități de voluntariat, sunt percepuți de ceilalți ca fiind generoși.
- Provocare pură (PP) – persoana dorește un post dinamic, activități extrem de variate, se plictisește în general repede, are nevoie crescută de stimulări diverse pentru a menține motivația la cote înalte.
- Stil de viață integrat (VdF) – persoana dorește armonizarea vieții profesionale cu cea personală, acordă importanță mare timpului petrecut alături de familie, vede cariera ca pe un mijloc, mai degrabă decât ca pe un scop în sine.

ANEXA 9. Domeniile de formare profesională, meserii și ocupații specifice pentru învățământul profesional tehnic secundar (Elaborată în baza Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor (2015), Clasificatorului Ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-2021).

Domeniu de formare profesională	Denumirea meseriilor	Exemple de ocupații
Tehnici audio-vizuale și producții media	Fotograf; operator în sistemul editorial computerizat; tipograf; tipăritor	• fotograf; • fototehnician; • operator imagine; • tipograf ș.a.
Calificări meșteșugărești	Confecționar obiecte de artă; ceasornicar; cusător; gravor; olar; sculptor	• confecționar; • ceasornicar; • olar; • gravor pe sticlă și ceramică; • lucrător meseriaș în executarea de produse artisanale ș.a.
Vânzări angro și cu amănuntul	Casier în sala de comerț; controlor-casier; vânzător produse alimentare și nealimentare	• casier; • încasator, operator ghișeu, operator casă de marcat; • vânzător ambulant produse alimentare; • comerciant produse alimentare, vânzător în magazine ș.a.
Chimie și prelucrare	Formator polistiren expandat; operator chimist la fabricarea lacurilor, vopselelor și uleiurilor; preparator la prepararea produselor cosmetice și de parfumerie	• operator chimist; • operator chimist la prepararea produselor cosmetice și de parfumerie ș.a.
Electricitate și energie	Controlor instalații cu gaze; electrician-montator mașini electrice; electromecanic; electromecanic mașini și echipamente electrice; electromecanic stație pompare apă-canal; electromontor la deservirea utilajelor electrice de la centralele electrice; electromontor la repararea și întreținerea utilajelor electrice; lăcătuș la deservirea rețelelor termice;	• controlor instalații cu gaze; • electrician montator-cablator; • electrician echipamente electrice și energetice; • lăcătuș-electrician; • lăcătuș electromontator; • lăcătuș-mecanic, lăcătuș-montator; montator-reglor și depanator de aparate și echipamente electronice; montator-reglor și • depanator de aparataj electric; • operator în sala de cazane

	lăcătuș-electrician la repararea utilajelor electrice; lăcătuș-electrician la repararea utilajelor electrice de la centralele electrice; lăcătuș-electromontator; lăcătuș la exploatarea și repararea utilajelor cu gaze; lăcătuș la repararea și întreținerea sistemelor de ventilație și condiționare a aerului; lăcătuș la repararea utilajelor rețelelor termice; montator sisteme de ventilație, condiționare a aerului, de transport pneumatic și aspirație; montator reglor și depanator ascensoare; operator în sala de cazane.	
Electronică și automată	Electromecanic mijloace de automată și aparate la utilaje tehnologice; electromecanic la repararea și întreținerea mașinilor de calcul; electromontor echipament stație de televiziune; electromecanic la repararea și întreținerea utilajelor medicale; electromontor la repararea și montarea liniilor de cablu; electromontor sisteme de pază și semnalizare a incendiilor; electromontor utilaje de dispecerat și teleautomată; electronist depanator utilaje calcul; electronist telecomunicații; lăcătuș automată și aparate de măsură și control; montator-antenist în telecomunicații; lăcătuș-asamblor dispozitive și aparate radioelectronice; montator dispozitive și aparate radioelectronice;	• montator și reparator de echipamente electrice; • mecanic și instalator de echipamente electrice; • montator și reparator de echipamente electronice și de telecomunicații; • montator și reparator în tehnologia informației și comunicațiilor; • electromecanic echipamente electrice; • telefonist; • electromontator echipament stație de radiocomunicație prin relee; • electromontator echipament stație de televiziune; electronist în telecomunicații; • montator linii cu cablu de telecomunicații; • electromontator la repararea și montarea liniilor de cablu de telecomunicații; • montator în telecomunicații

	montator echipament de telecomunicație; montator linii aeriene de telecomunicații; montator linii cu cablu de telecomunicații; operator pentru suportul tehnic al calculatoarelor; operator la telecomunicații operator la mașinile de copiat și multiplicat; operator la mașinile semiautomate și automate; reglor dispozitive și aparate radioelectronice; telefonist.	
Mecanică și prelucrarea metalelor	Cablator-lipitor; cazangiu; confecționar cablaje auto; electrogazosudor; electrogazosudor-montator; electrosudor la sudarea manuală; electromecanic utilaje frigorifice și comerciale; forjor manual; formator la formarea manuală; frezor; lăcătuș la lucrările de asamblare mecanică; lăcătuș-reparator; lăcătuș reparator la instalațiile tehnologice; lăcătuș-sculer; mașinist la instalații frigorifice; montator utilaje la întreprinderile din industria alimentară; reglor utilaje tehnologice; șlefuitor; strungar; sudor cu gaze; tăietor cu gaze; tinichigiu; topitor metal și aliaje; turnător metale și aliaje	• turnător; • mecanic pentru instalații de climatizare și refrigerare; • tinichigiu-cazangiu; • sudor; • formator turnătorie; • sudor și debitator autogen; • constructor și montator de structuri metalice; • reglor și operator de mașinile pentru prelucrarea metalelor ș.a.
Vehicule cu motor, nave și aeronave	Electrician-electronist auto; electromecanic de teren; mecanic auto; revizor-reparator vagoane; lăcătuș la repararea tractoarelor și mașinilor rutiere; lăcătuș la repararea mașinilor și utilajelor agricole; vopsitor auto	• mecanic și reparator de autovehicule; • mecanic și reparator de motoare de avioane; • mecanic și reparator de mașini agricole și industriale; • electrician auto; • electrician-electronist auto; • electromecanic auto;

		• mecanic mașini agricole; • lăcătuș la repararea mașinilor rutiere; • vopsitor ș.a.
Prelucrarea alimentelor	Achizitor produse și materie primă; bombonier, brânzar; brutar; ciocolatier; ciontolitor dezosator; ciontolitor tranșator carne; cofetar; controlor produse alimentare; cultivator drojdii; formator mezeluri; glazurator; malțificator; măcelar; morar, operator la fabricarea berii; operator la fabricarea produselor făinoase; operator la linia automată de obținere a produselor lactate; operator la linie în industria alimentară; preparator brânză; preparator înghețată; preparator produse lactate; preparator conserve legume și fructe; prelucrător mezeluri; prelucrător vin materie primă; prelucrător vin și vin brut; preparator băuturi răcoritoare; preparator produse apicole; preparator vin spumant; vinificator-pivnicer	• bucătar; • brutar; • patisier și cofetar; • măcelar, lucrător în prelucrarea cărnii și peștelui; • lucrător în fabricarea produselor lactate; • lucrător în conservarea fructelor și legumelor ș.a.
Minerit și extracție	Mașinist la instalația de forat sonde de țigui și gaz; mașinist la mașina de tăiat piatră; miner în subteran	• miner; • operator în uzine de rafinare a țiguiului și a gazelor naturale; • operator la instalații de exploatare și prelucrare a minereurilor ș.a.
Construcții și inginerie civilă	Alpinist utilitar; asamblor montator profile aluminiu și geam termopan; asfaltobetonist; confecționar vitraje izolante; confecționar-montator tâmplărie cu vitraj izolan; constructor de acoperișuri; învelitor cu învelitori metalice;	• electrician în construcții; • instalator și montator de țevi; • geamgiu; • asamblor-montator construcții de beton armat; • asfaltator; asfaltobetonist; betonist; • ipsosar;

	Învelitor cu materiale în rulou sau în foi; lăcătuș - montator; lăcătuș la asamblarea construcțiilor metalice; lăcătuș-electrician în construcții; lăcătuș în construcții; lăcătuș-instalator tehnică sanitară; montator construcții din oțel și beton armat; montator instalații solare; montator pereți și plafoane din ghips carton; montator sisteme opace de termoizolare pentru clădiri; montator tâmplărie de aluminiu și mase plastice; montator sisteme tâmplărie termoizolantă; mozaicar; parchetar-curățitor; pietrar-zidar; placator cu plăci; placator-mozaicar Restaurator tencuieli decorative și modenatură; tapetar; tencuitor; tâmplar; zugrav; instalator instalații de încălzire și echipamente solare; instalator instalații și echipamente de ventilare și climatizare; montator construcții metalice; montator beton armat prefabricat.	• tencuitor; • montator de izolații termice și acustice; • instalator instalații de încălzire și echipamente solare ș.a.
Materiale (sticlă, hârtie, plastic și lemn)	prelucrător articole din mase plastice; reglor utilaje de prelucrare a lemnului; strungar în lemn; sudor mase plastice; tapetar mobilă; tâmplar mecanic la croit și dimensionat; tâmplar mobilă; tâmplar universal; topitor sticlă; turnător masă de sticlă; turnător mase plastice; vulcanizator	• sticlar (suflător, șlefuitor, tăietor de sticlă); • operator la mașini și utilaje pentru fabricarea produselor din hârtie; • cioplitor în lemn; • dulgher și tâmplar; • lucrător meseriaș în executarea de produse artizanale din lemn ș.a.
Textile (îmbrăcăminte, încălțăminte și articole din piele)	Asamblor articole de marochinărie; blănar-confecționar îmbrăcăminte din blană după comandă;	• asamblor articole din piele și blană, decorator articole din piele; • filator;

	blănar-croitor; cizmar-confeționar încălțăminte la comandă; cizmar-confeționar încălțăminte ortopedică; cizmar-reparator încălțăminte; confeționar articole de marochinărie, croitor; croitor (în industria confecțiilor); croitor confeționar îmbrăcăminte după comandă; cusător (industria ușoară); cusătoreasă (industria confecțiilor); filator; operator la utilaje de tricotat și cusut; prelucrător piei; rihtuitor; tapițer; țesător covoare	- operator la mașini și utilaje pentru fabricarea produselor și articolelor din textile, blănuri și piele; - lucrător în industria textilă și confecții ș.a.
Producția culturilor agricole și creșterea animalelor	Agricultor pentru culturi de câmp ecologice; apicultor; ciupercar; crescător de păsări; cultivator de legume și fructe; lucrător calificat în creșterea animalelor; lucrător calificat în creșterea culturilor de câmp; lucrător calificat în creșterea legumelor pe teren protejat și deschis; operator la fabricile și fermele mecanizate avicole; operator la însămânțarea artificială a animalelor și păsărilor; pomicultor; viticultor; viticultor-vinificator	- agricultor, lucrător calificat în culturi de câmp și legumicultură; - crescător de păsări; - apicultor; - pomicultor; - viticultor; - operator mașini și utilaje pentru viticultură; - viticultor-vinificator; - cultivator de legume și fructe ș.a.
Silvicultură	Pepinierist, silvicultor	agricultor și lucrător calificat în pepiniere, silvicultură
Piscicultură	Piscicultor	- specialist în piscicultură și pescuit; - lucrător calificat în piscicultură ș.a.
Horticultură	Florar-decorator; floricultor; muncitor la crearea spațiilor verzi; peisagist-floricultor	- fermier specializat în horticultură; - florar-decorator; - lucrător calificat în crearea spațiilor verzi ș.a.

Îngrijirea persoanelor în etate și a persoanelor adulte cu dizabilități	Îngrijitor bătrâni la domiciliu; îngrijitor bolnavi la domiciliu	• îngrijitor personal • îngrijitor la domiciliu ș.a.
Îngrijirea copiilor și a tinerilor	Dădacă; îngrijitor de copii	• guvernant/guvernantă • îngrijitor de copii (dădacă) • îngrijitor de copii (bonă)
Servicii casnice	Electromecanic; reparator obiecte de uz casnic; radiomecanic la întreținerea și repararea aparatelor radio și televizoarelor.	• electromecanic reparator obiecte de uz casnic; • mecanic și reparator de echipamente electronice ș.a.
Servicii de coafor și frumusețe	Coafor; cosmetician; frizer; manichiuristă; pedichiuristă	• coafor, cosmetician; • manichiuristă, manichiuristă-pedichiuristă; • frizer ș.a.
Servicii hoteliere, restaurante și alimentație publică	Barman; bucătar; bufetier; chelner (ospătar)	• barman preparator, barman • bucătar, bucătar în bucătăria specializată; bucătar-șef; • bufetier, chelner ș.a.
Călătorie, turism și agrement	Lucrător pensiune turistică	• agent de turism; • colector de informații turistice; • funcționar agenție de turism; • ghid turistic ș.a.
Servicii de transport	Ajutor de mașinist la trenuri cu motor Diesel; conducător auto; conducător troleibuz; conducător încărcător; mașinist la autogreder; mașinist la automacara; mașinist la autopompe de beton; mașinist la autoturnuri și autoascensoare hidraulice; mașinist la buldozere; mașinist la excavatorul cu o singură cupă; mașinist la greder-elevator; mașinist la greder tractat; mașinist la macarale; mașinist la mașina de turnat beton asfaltic; mașinist la screpere; operator în depozitele mecanizate și automatizate; tractorist-mașinist în producția agricolă	• conducător autovehicule; • conducător de mașini de mare tonaj și autobuze; • tractorist • operator la macarale, utilaje de ridicat ș.a.

ANEXA 10. Domeniile de formare profesională, profesii și ocupații specifice pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Elaborată în baza Nomenclatorului domeniilor de formare profesională, al specialităților și calificărilor pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (2015), Clasificatorului Ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-2021)

Domeniu de formare profesională	Denumirea profesiei	Ocupații
Pregătirea cadrelor pentru instituții preșcolare	Educație timpurie	• asistent al educatorului; • educator; • conducător muzical ș.a.
Pregătirea cadrelor pentru instituții primare	Învățământ primar	• învățător; • educator în învățământul primar; • profesor în învățământul primar ș.a.
Tehnici audio-vizuale și producții media	Exploatarea sistemelor multimedia; Tehnologii poligrafice	• tehnician audio/video; • tehnician de echipamente TV; • tehnician sisteme multimedia; • tehnician stații de emisie radio/TV; • tehnician în tehnologii poligrafice ș.a.
Modă, design interior și design industrial	Design interior	• designer de interior și decorator; • confecționar montator decoruri; • decorator, decorator de interior; • decorator vitrine ș.a.
Arte plastice	Grafică; Pictură; Sculptură	• grafician; • pictor; • sculptor ș.a.
Arte vizuale	Tapiserie artistică; Ceramică artistică; Prelucrarea artistică a materialelor	• pictor-decorator; • pictor-sculptor; • pictor prezentare grafică; • pictor pe sticlă și ceramică ș.a.
Muzică, arte interpretative și arte teatrale	Canto; Coregrafie; Dirijare corală; Dans; Interpretare instrumentală; Muzicologie; Regie	• artist vocalist; • instrumentist (studii medii); • dirijor; • corist; • muzicolog; • maestru dans; • regizor artistic; • balerin; • dansator

Religie și teologie	Teologie	• predicator
Biblioteconomie, informare și arhivare	Biblioteconomie și asistență informațională	• bibliotecar (calificare medie); • administrator rețele automatizate de bibliotecă; • administrator sistem documentar; • administrator sistem informatizat de bibliotecă; • bibliograf; • bibliotecar catalogator ș.a.
Contabilitate și impozite	Contabilitate; Impozite și percepere fiscală	• contabil; • contabil casier; • contabil controlor; • auditor financiar; • revizor-contabil ș.a.
Finanțe, activitate bancară și asigurări	Finanțe și asigurări; Finanțe și bănci	• broker în vânzări; • ofițer operațiuni financiar-bancare; • consultant vânzări asigurări; • agent bursă; • agent de asigurare • inspector în domeniul financiar și al investițiilor ș.a.
Management și administrație	Planificarea și administrarea afacerilor	• tehnician planificare; • specialist planificarea și administrarea afacerilor; • specialist în activități analitice în domeniul financiar ș.a.
Marketing și publicitate	Marketing; Publicitate	• agent de vânzări; • agent reclamă publicitară; • merchandiser; • telemarketolog; • specialist în publicitate ș.a.
Secretariat și muncă de birou	Servicii administrative și de secretariat; Servicii de suport	• asistent manager; • operator recepție; • asistent de cabinet; • asistent în domeniul administrativ; • secretar asistent director ș.a.
Vânzări en-gross (cu ridicata) și cu amănuntul	Achiziții publice; Comerț; Merceologie	• specialist achiziții publice; • agent comercial; • tehnician merceolog; • agent comercial în domeniul financiar și bancar ș.a.

Drept	Jurisprudența; Securitatea frontierei	• grefier; • subofițer superior unitate de control; • subofițer superior chinolog; • subofițer superior intendent ș.a.
Științele mediului înconjurător	Ecologia și protecția mediului	• tehnician protecția mediului (tehnician ecolog); • inspector de specialitate ecolog; • specialist în arii protejate; • specialist în domeniul protecției mediului ș.a.
Științe ale pământului	Meteorologie	• tehnician meteorolog; • agrometeorolog; • observator la posturile hidrometeorologice ș.a.
Fizică	Geodezie, topografie, cartografiere	• tehnician geodez; • tehnician cartograf; • registrator în sistemul cadastral; • tehnician topograf ș.a.
Utilizarea calculatorului	Calculatoare	• tehnician pentru suportul tehnic al calculatoarelor; • administrator baze de date; • specialist în parametrii sistemelor informaționale ș.a.
Crearea și administrarea bazelor de date și a rețelelor informaționale	Administrarea aplicațiilor WEB; Administrarea bazelor de date; Rețele de calculatoare; Dezvoltarea aplicațiilor web	• tehnician de site-uri web; • asistent pentru baze de date; • tehnician securitatea sistemelor informaționale; • tehnician pentru rețele de calculatoare; • dezvoltator web; • dezvoltator software; • administrator de sisteme operaționale; • dezvoltator baze de date; • administrator rețea de calculatoare ș.a.
Elaborarea și analiza produselor program	Programare și analiza produselor de program; Programarea și testarea produselor de program	• asistent programator; • tehnician programator; • programator ș.a.

Chimie și prelucrare	Tehnologia produselor cosmetice și medicinale	• tehnician tehnolog; • operator chimist la prepararea produselor cosmetice și de parfumerie; • operator chimist la prepararea soluțiilor sterile; • operator chimist la prepararea unguentelor și pastelor medicamentoase ș.a.
Tehnologia protecției mediului înconjurător	Gospodărirea și protecția apelor	• tehnician în gospodărirea și protecția apelor
Electrotehnică și energetică	Electroenergetica; Electromecanică; Electrificarea agriculturii; Mașini și aparate electrice de uz casnic; Stații electrice, rețele și sisteme energetice; Termoenergetica; Rețele electrice	• tehnician electromecanic; • tehnician energetician; • tehnician electrician; • tehnician linii electrice; • tehnician suport clienți în distribuția energiei electrice; • tehnician construcții hidrotehnice; • tehnician mentenanță electromecanică; • tehnician rețea de distribuție a energiei electrice; • tehnician turbine eoliene; • termotehnician ș.a.
Electronică și automată	Aparate electronice de uz casnic; Automatizarea proceselor tehnologice; Comunicații poștale; Electronică; Exploatarea tehnicii medicale; Mecatronică; Rețele de telecomunicații; Sisteme automatizate în transportul feroviar; Tehnologii și sisteme de telecomunicații; Teleradio și comunicații; Mecatronică mașini și utilaje agricole; Telecomunicații	• tehnician în electronică; • maestru electronică, maestru electromecanică; • tehnician și maestru mecanic; • tehnician pentru operațiuni din domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor; • tehnician în ingineria telecomunicațiilor; • tehnician electromecanic; maestru electromecanic ș.a.
Mecanică și prelucrarea metalelor	Mașini, instalații frigorifice și sisteme de climatizare; Mașini și aparate în industria alimentară;	• tehnician și maestru mecanic; • mecanic pentru instalații de climatizare și refrigerare; • tehnician mecatronică;

	Mașini și aparate în industria ușoară; Mașini și sisteme de producere; Mecanica agricolă; Mecanica în construcții; Metrologie și certificarea conformității; Tehnologia construcțiilor de mașini; Tehnologia prelucrării materialelor; Tehnologia sudării; Utilaj tehnologic industrial și accesorii	• tehnician deservire pentru motoarele și sistemele de combustibil pentru autovehicule; • tehnician diagnosticare auto; • tehnician echipamente de construcții; • tehnician în construcții de mașini și utilaje ș.a.
Vehicule cu motor, nave și aeronave	Echipament electric și electronic auto; Diagnosticarea tehnică a transportului auto; Exploatarea tehnică a locomotivelor și vagoanelor; Exploatarea tehnică a mașinilor și utilajului pentru construcții, mentenanța drumurilor auto; Exploatarea tehnică a transportului auto	• tehnician aviație; • tehnician instalații de bord; • tehnician mecanic în exploatarea tehnică a mașinilor și utilajului pentru construcția și mentenanța drumurilor auto; • tehnician mecanic în exploatarea tehnică a transportului auto • tehnician mecanic în exploatarea tehnică a transportului feroviar ș.a.
Prelucrarea alimentelor	Siguranța produselor agroalimentare; Tehnologia alimentației publice; Tehnologia panificației; Tehnologia produselor de origine animală; Tehnologia produselor de origine vegetală; Tehnologia produselor obținute prin fermentare; Tehnologia panificației și patiseriei	• tehnician analiza produselor alimentare; • inspector în domeniul siguranței alimentelor; • inspector calitate a producției culinare; • maestru brutărie; • tehnician în industria alimentară ș.a.
Materialele (sticlă, hârtie, plastice, lemn)	Tehnologia materialelor plastice; Tehnologia prelucrării lemnului; Tehnologia produselor din ceramică și sticlă	• tehnician și maestru în fabricarea sticlei și articolelor din sticlă; • tehnician și maestru în fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie; • tehnician în fabricarea materialelor plastice;

		• tehnician și maestru în prelucrarea lemnului și fabricarea produselor din lemn; • tehnician în fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice ș.a.
Textile (îmbrăcăminte, încălțăminte și articole din piele)	Modelarea, proiectarea și tehnologia confecțiilor din țesături; Modelarea și tehnologia articolelor din piele și înlocuitori; Tehnologia prelucrării pielii și a blănurilor	• tehnician în fabricarea încălțăminte; • tehnician în industria produselor textile; • maestru în fabricarea produselor textile; • tehnician în finisarea pieilor și fabricarea articolelor din piele; • tehnician în fabricarea confecțiilor din piele și înlocuitori ș.a.
Arhitectură și urbanism	Arhitectură; Cadastru și organizarea teritoriului; Dezvoltarea și amenajarea teritoriului	• tehnician proiectant; • tehnician în cadastru și organizarea teritoriului; • tehnician; • tehnician urbanist ș.a.
Construcții și inginerie civilă	Construcții hidrotehnice; Construcția și exploatarea clădirilor și edificiilor; Construcția și exploatarea drumurilor; Deservirea tehnică și reparația traseului feroviar; Evaluarea imobilului; Sisteme de alimentare cu căldură și gaze, ventilație; Tehnologia materialelor și articolelor de construcții	• tehnician hidrotehnic; • tehnician constructor; • tehnician în evaluarea imobilului; • tehnician în industria materialelor de construcții ș.a.
Producția culturilor agricole și creșterea animalelor	Agronomie; Selecția și genetica culturilor agricole	• tehnician agronom; • tehnician piscicultor; • tehnician viticultor; • tehnician zootehnician; • tehnician culturi de câmp; • tehnician în acvacultură; • tehnician în agricultură; • tehnician în agricultură ecologică ș.a.

Horticultură	Amenajarea parcurilor și grădinilor publice; Legumicultură și pomicultură; Viticultură și oenologie	• tehnician amenajist; • agronom; • tehnician horticultor ș.a.
Silvicultură	Silvicultură	• ameliorator agrosilvic; • controlor la exploatarea forestieră; • inspector pentru protecția pădurilor; inspector pentru protecția rezervațiilor naturale; • maistru silvic; • tehnician proiectant în reconstrucția ecologică; • tehnician în silvicultură ș.a.
Piscicultura	Piscicultură și acvacultură	• tehnician-piscicultor; • specialist în piscicultură și pescuit ș.a.
Medicină veterinară	Medicină veterinară	• felcer veterinar; • asistent veterinar; • felcer veterinar laborant; • tehnician veterinar ș.a.
Stomatologie	Stomatologie	• tehnician dentar; • tehnician protezist; • tehnician protezist-ortezist ș.a.
Medicină	Medicină	• asistent medical • asistent medical comunitar • asistent medical în urgențe; • igienist epidemiolog ș.a.
Îngrijirea bolnavilor și obstetrică	Îngrijirea bolnavilor și obstetrică	• asistent medical; • asistent obstetric; • moașă ș.a.
Diagnosticare medicală și tehnici de tratament	Diagnosticare medicală și tehnici de tratament	• asistent medical în diagnostic de laborator; • optometrist; • optician medical; • tehnician optometrist ș.a.
Terapie și recuperare	Terapie și reabilitare	• asistent medical în reabilitare; • terapeut ocupațional ș.a.
Farmacie	Farmacie	• asistent farmacist; • laborant farmacist; • radiofarmacist ș.a.

Asistență socială și consiliere	Asistență socială	• lucrător social; • pedagog social
Servicii de coafor și frumusețe	Frizerie și cosmetică; Planificarea și administrarea serviciilor de frumusețe	• tehnician cosmetică și frizerie; • coafor; • frizer; • specialist în alungirea unghiilor ș.a.
Servicii hoteliere, restaurante și alimentație publică	Organizarea serviciilor în hoteluri și complexe turistice	• recepționar unitate de cazare (calificare medie); • recepționar structură de recepție turistică
Sport	Sport și pregătire fizică	• animator sportiv; • instructor educație fizică; • instructor centru de instruire și antrenament; • instructor la simulator
Călătorii, turism și agrement	Turism	• agent de turism (calificare medie); • organizator activitate de turism
Sănătatea și securitatea la locul de muncă	Securitatea și sănătatea în muncă	• tehnician securitatea și sănătatea în muncă;
Serviciul militar și apărare	Artilerie; Artilerie antiaeriană și rachete antiaeriene; Aviație; Comunicații și informatică; Genist; Infanterie; Logistică Protecție chimică; Radiolocație; Tancuri; Tehnică auto și blindate; Tehnologii informaționale	• tehnician
Protecția persoanelor și a proprietății	Securitate civilă și ordine publică; Servicii antiincendiar	• inspector de securitate; • tehnician protecție antiincendiară
Servicii transport	Traficul auto; Traficul feroviar de mărfuri și pasageri	• agent transporturi; • dispecer tren

ANEXA 11. Domeniile de formare profesională, profesii și ocupații specifice pentru învățământul superior (Elaborată în baza Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior (2017), Clasificatorului Ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-2021))

Domeniu de formare profesională	Denumirea profesiei	Ocupații
Științe ale educației	Pedagogie, Pedagogie (educație) socială, Psihopedagogie, Psihopedagogie specială	• psihopedagog în învățământul gimnazial, liceal; • cadru didactic de sprijin; • defectolog; profesor defectolog; • învățător/profesor/psihopedagog în învățământul special; • profesor de discipline psihopedagogice opționale; • specialist în asistența psihopedagogică pentru școlile de recuperare și reeducare a minorilor; • specialist pentru educația adulților, consiliere și ghidare în carieră; • consilier psihopedagog; • psihopedagog metodician; • mediator școlar; psiholog școlar în învățământul preuniversitar; • pedagog social
Pedagogie preșcolară	Pedagogie preșcolară	• conducător muzical; • educator în educația timpurie; • profesor în educația timpurie; • metodist educație timpurie
Pedagogie în învățământul primar	Pedagogie în învățământul primar	• asistent didactic; • educator în învățământul primar; • învățător; • profesor în învățământul primar; • metodist; • organizator cultural în instituția de învățământ extrașcolar; • cadru didactic de sprijin
Formarea profesorilor	Matematică; Informatică; Fizică; Astronomie; Chimie; Biologie; Geografie; Limba și literatura română; Limbi și literaturi; Limbi străine; Istorie; Muzică; Dans; Arte plastice; Educație civică; Educație fizică; Educație tehnologică	• profesor în învățământul gimnazial/ liceal, postliceal; • instructor formator în tehnologia informației; • profesor formator de limbi străine; • maestru de concert; • profesor formator de muzică, artă; • profesor în instituția de învățământ artistic extrașcolar; • metodist

Tehnici audiovizuale și producție media	Regie film și TV; Imagine film și TV; Fotografie artistică; Producție film și TV; Comunicare audiovizuală	• realizator emisiuni; redactor-prezentator de televiziune; • regizor emisie, film și radiodifuziune; • videojurnalist; prezentator programă; producător; • editor coordonator programe tv ș.a.
Design vestimentar și design interior	Modă-design vestimentar; Design interior	• costumier; • designer bijuterii; • tehnician designer vestimentar; • designer industrial; • designer mobilă; • tehnician imprimare 3D
Arte plastice	Pictură; Grafică; Sculptură; Istoria și teoria artelor plastice	• artist plastic; • caricaturist; • grafician; • modelier; • păpușar; • pictor; pictor-decorator; • sculptor; • stilist-designer
Muzică	Interpretare instrumentală; Canto; Dirijat; Compoziție muzicală; Muzicologie	• acompaniator; • artist solist instrumentalist; • cântăreț; • compozitor; • copiator note în sistem braille; • corist (studii profesional-tehnice); • dirijor
Arte teatrale	Actorie; Regie; Scenografie; Dramaturgie și scenaristică; Teatrologie și management; Coregrafie teatrală	• coregraf; dansator; • maestru de balet-regizor; • regizor artistic; • actor; • artist dramatic; artist circ, de spectacol; • meditator tehnica vorbirii; • regizor artistic; regizor scenă
Antropologie	Antropologie	• antropolog; • cercetător științific stagiar în antropologie; • consultant specialist în antropologie
Filozofie și etică	Filozofie	• filosof; • cercetător științific stagiar în filosofie ș.a.

Religie și teologie	Teologie	• arhiereu vicar; • capelan; • cântăreț de biserică; • consilier culte; • dascăl; • diacon; • episcop; • imam; • mitropolit; • organist; • preot; • pastor; • prezbiter • protopop; • provicar; • stareț; • teolog; • vicar
Istorie și arheologie	Istorie; Arheologie	• istoric; • istoriograf; • cercetător științific stagiar în istorie; • cercetător științific; • arheolog
Culturologie	Culturologie; Producție culturală și management artistic	• culturolog; • ghid în instituții culturale; • cercetător științific stagiar în arte; • cercetător științific în arte; • administrator în instituții culturale
Studiul limbilor	Limbi clasice; Limbi străine; Traducere și interpretare	• traducător; • translator; • translator emisie
Limbi și literaturi	Limba și literatura română; Limbi și literaturi.	• cercetător științific stagiar în filologie; • cercetător științific în filologie; • lexicograf; • lingvist; • referent literar; • revizor lingvist; • terminolog; • filolog • poet; • redactor discursuri; • scenarist; • scriitor; • textier; • revizor lingvist

Științe politice	Politologie; Relații internaționale.	• cercetător științific stagiar în științe administrative; • cercetător științific stagiar în științe politice; • cercetător științific în științe administrative și științe politice; • consilier expert în politologie; • politolog
Psihologie	Psihologie	• cercetător științific stagiar în psihologie; • cercetător științific în psihologie; • psiholog legist; • psiholog; • psiholog în specialitatea consiliere psihologică; • psiholog în specialitatea psihologie clinică; • psiholog în specialitatea psihopedagogie specială; • psiholog în specialitatea psihoterapie; • psihoterapeut cognitiv-comportamental; • psihoterapeut comportamental
Sociologie	Sociologie	• sociolog; • consultant specialist în domeniul sociologiei; • cercetător științific în sociologie; • cercetător științific stagiar sociologie
Asistență socială	Asistență socială	• asistent social; • cercetător științific în asistență socială; • consilier de familie; • consilier victime ale violenței în familie; • consilier victime ale violenței sexuale; • specialist asistență telefonică
Jurnalism și comunicare	Jurnalism și procese mediatice; Comunicare și relații publice.	• blogger; • comentator radio tv; • corespondent presă și radio; • editorialist; • jurnalist; • reporter

Biblioteconomie, informare și studii arhivistice	Biblioteconomie, asistență informațională și arhivistică; Tehnologia comunicării infodocumentare; Activitate editorială;	• bibliotecar-metodist; • bibliotecar-redactor; • bibliotehnolog; • director (șef); • director al camerei naționale a cărții; • librar-șef; • arhivar; • editorialist; • membru colegiu redacțional editură și redacție ziare, reviste; • redactor; • responsabil de ediție; • ziarist
Științe administrative	Administrație publică	• auditor public; • consilier diplomatic; • consilier în cabinetul conducătorului persoanei juridice de drept privat; • consultant; • controlor revizore în autoritățile publice și în subdiviziunile lor teritoriale; • controlor de stat; • coordonator programe de dezvoltare; • expert în accesarea fondurilor; • expert în achiziții publice; • expert în politici publice; • inspector în inspectoratele/inspecțiile de stat; • secretar în cabinetul persoanei cu funcție de demnitate publică; • secretar în instituțiile serviciului diplomatic; • specialist în autoritățile publice; • specialist în instituțiile publice
Economie	Economie generală; Economie mondială și relații economice internaționale; Econometrie și statistică economică; Cibernetică și informatică economică	• casier-șef; • contabil-șef; • coordonator de proiect la bancă; • dealer-șef; • director economic; • director de întreprindere micro-, mică (fără ierarhie managerială) în domeniul financiar; • economist-șef;

		• manager în domeniul financiar; • membru al comitetului de conducere a societății comerciale; • președinte al comitetului de conducere a societății comerciale; • șef departament în domeniul financiar; • trezorier-șef în domeniul financiar
Contabilitate	Contabilitate	• auditor financiar; • auditor intern; • contabil casier; • contabil controlor; • contabil/contabilă; • revizor-contabil; • stagiar în activitatea de audit
Finanțe și bănci	Finanțe și bănci	• administrator fond de investiții; • administrator în domeniul financiar și al investițiilor; • agent bursă și capital de risc; • broker de tehnologii; • cercetător științific în finanțe-bănci; • consilier al conducătorului băncii; • consultant financiar-bancar; • consultant fiscal; • consultant în domeniul financiar și al investițiilor; • consultant vânzări asigurări; • evaluator în domeniul financiar și al investițiilor; • expert evaluator de active financiare
Business și administrare	Business și administrare; Managementul resurselor umane; Achiziții	• analist financiar; • analist credite, investiții, fuziuni și achiziții; • specialist în activități analitice în domeniul financiar; • analist ocupațional; • analist resurse umane; • analist sisteme de salarizare; • consilier vocațional; • consilier în ghidare în carieră și dezvoltare personală; • consultant condiții de muncă; • expert în standarde ocupaționale; • expert piața muncii;

		• manager resurse umane; • specialist în dezvoltare organizațională; • specialist în formare profesională; • specialist în recrutare, sisteme de calificare și serviciul personal; • supervizor; • analist financiar/analistă financiară
Marketing	Marketing și logistică	• analist în publicitate și marketing; • analist studii de piață; • brand manager de produs; • copywriter publicitate; • manager în publicitate și marketing; • merchandiser; • planificator media; • social media manager; • specialist în achiziționarea spațiului publicitar; • specialist în marketing; • specialist în prețuri; • specialist în publicitate; • specialist marketing în rețea; • telemarketolog
Merceologie și comerț	Merceologie și comerț	• director (șef) magazin; • director centru comercial; • director comercial; • director de întreprindere micro-, mică (fără ierarhie managerială) în domeniul comerțului; • manager (șef) în comerț; • președinte de cooperativă în comerț
Drept	Drept; Criminologie și științe penale	• avocat; • asistent judiciar; • consultant al procurorului; • cercetător științific în domeniul științelor juridice; • consilier juridic; • consilier probațiune; • criminolog; • executor judecătoresc; • expert prevenirea și combaterea corupției; • jurist; • notar

Chimie	Chimie, Chimie biofarmaceutică, Chimie ecologică și a mediului	• tehnician chimist; • tehnician chimist control calitate; • tehnician chimist în petrochimie și chimie industrială; • tehnician în protecția electrochimică; • laborant petrochimist; • laborant analize chimice; • laborant apă potabilă; • cercetător științific în chimie, • cercetător științific în bacteriologie și farmacologie; • chimist analist; • chimist; • controlor produse medicale, • expert chimist; • inginer tehnologie chimică, • inspector chimist
Biologie	Biologie, Biologie moleculară	• tehnician în biologie; • cercetător științific în biologie; • epidemiolog, • biolog, • cercetător stagiar în biologie, • cercetător stagiar în bacteriologie și farmacologie, • laborant microbiolog, • laborant la analiza chimică, • laborant cercetător în biologie, • tehnician în bacteriologie, • tehnician în biologie; • tehnician în biochimie
Biochimie	Biochimie	• biochimist; • biolog; • biotehnolog; • botanist; • cercetător științific în biochimie - tehnologică tehnician în biochimie
Științe ale mediului	Ecologie	• ecolog; • expert ecolog; • inginer ecolog; • inspector de specialitate ecolog; • specialist în domeniul protecției mediului; • inspector conformare ecologică; • tehnician proiectant în reconstrucția ecologică;

		• analist în domeniul protecției mediului; • auditor de mediu
Științe ale pământului	Geografie, Geologie, Hidrologie și meteorologie, Științele solului	• cercetător științific în geografie, geograf; • specialist în sisteme informaționale geografice; • cercetător științific în geologie și geofizică; • geofizician, geolog, geomorfolog, hidrogeolog, hidrolog, inginer geolog, inspector în geologie și geofizică, mineralog, paleontolog, pedolog, referent în geologie și geofizică, seismolog
Fizică	Fizică, Astronomie	• fizician, astronom; • cercetător științific în fizică; • inginer de cercetare în electrofizică; • consultant științific în domeniul fizicii și astronomiei
Matematică	Matematică, Matematici aplicate	• cercetător științific în matematică; • cercetător științific în matematică aplicată; • cercetător științific în matematică-fizică; • actuar; • analist cercetare operațiuni
Statistică	Statistică	• statistician, • asistent statistician; • asistent actuar; • operator de interviu; • tehnician planificare în domeniul statistic; • funcționar statistic; • statistician-referent
Proiectarea și administrarea sistemelor informaționale	Calculatoare și rețele, Managementul informației	• arhitect de aplicații; • programator de aplicații; • specialist în configurarea aplicațiilor informaționale; • specialist în domeniul proiectării asistate pe calculator; • analist reziliență sisteme informaționale; • analist testare în tehnologia informației;

		• auditor în tehnologia informației și comunicațiilor; • expert în tehnologia informației și comunicațiilor; • manager de calitate în tehnologia informației și comunicațiilor; • scrum master; • specialist în calitatea datelor, informațiilor • specialist în calitatea sistemelor informaționale; • specialist în tehnologia informației și comunicațiilor; • specialist în testarea de software; • specialist în testarea sistemelor informaționale; • operator proiectare asistată la calculator; • operator calculator și rețele; • operator centru de date; • operator în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor; • operator prompter; • operator suport tehnic pentru servicii de comunicații electronice
Dezvoltarea produselor program și a aplicațiilor	Tehnologia informației, Securitate informațională, Ingineria software, Informatică Informatică aplicată	• specialist în proceduri și instrumente de securitate a sistemelor informaționale; • administrator securitatea sistemelor informatice; • expert în criminalistică informatică; • hacker etic; • specialist în securitatea sistemelor informatice; • specialist în tehnologii semantice; • inginer de cercetare în informatică; • proiectant de software; • proiectant de sisteme web și multimedia
Inginerie și management	Inginerie și management pe ramuri; Inginerie și managementul calității	• acustician; • auditor de sistem de management pentru sănătate și securitatea ocupațională; • auditor responsabilitate socială; • bioinginer; • evaluator riscuri profesionale; • expert în certificare;

		• expert în elaborarea documentației tehnice; • expert în metrologie; • inginer biomedical; • inginer cercetător în energetică industrială; • inginer metrolog; • inginer specialist; • inginer de cercetare în confecții din piele și înlocuitori; • inginer de cercetare în prelucrarea lemnului, în proiectarea mobilei și produselor finite din lemn; • inginer de cercetare în tehnologia celulozei, hârtiei, poligrafiei și fibrelor; • inginer de cercetare în tehnologia chimică a produselor textile, pieii, blănurilor și înlocuitorilor; • inginer energetică industrială inginer în domeniul radioprotecției; • inginer în materiale de construcții; • inginer protecție antiincendiară; • inginer securitate și sănătate în muncă; • manager în sisteme de management al securității și sănătății la locul de muncă; • specialist aprovizionare tehnico-materială; • specialist în standardizare; • specialist securitate corporativă
Inginerie chimică și procese	Tehnologia chimică industrială; Prelucrarea chimică a țițeiului, gazelor și petrolului; Tehnologia produselor cosmetice și medicinale; Biotehnologii	• inginer biochimist; • inginer chimist colorist; • inginer chimist; • inginer proiectant rețele de distribuție a gazelor naturale inginer de cercetare în controlul calității produselor alimentare; • inginer extracția gazelor naturale; • inginer în industria alimentară; • inginer-chimist;
		• inginer în industria substanțelor și produselor chimice; • inginer în industria hârtiei și produselor din hârtie;

		• inginer de cercetare în tehnologia; produselor cosmetice și medicinale; • inginer de cercetare în tehnologia substanțelor organice și anorganice; • inginer în industria produselor din cauciuc, mase plastice și minerale nemetalice; • inginer în industria produselor și preparatelor farmaceutice; • inginer în materiale combustibile și lubrifiante; • oenolog
Tehnologii de protecție a mediului	Ingineria mediului	• inginer auditor a sistemelor de management de mediu; • inginer de cercetare în centrale hidroelectrice; • inginer gestionarea deșeurilor; • inginer în domeniul protecției mediului; • inginer pentru controlul poluării mediului; • inginer procesarea-epurarea apei; • inspector de specialitate; • specialist în reciclarea deșeurilor
Energetică și inginerie electrică	Electroenergetică; Termoenergetică; Ingineria sistemelor electromecanice; Ingineria sistemelor de energii regenerabile; Electrificarea agriculturii	• auditor în energetică, • cercetător științific stagiar în electromecanică, electrotehnică; • dispecer centrală electrică, • dispecer dispeceratul sistemului electroenergetic național; • dispecer energetician, • dispecer întreprindere de rețele; • dispecer rețea electrică de distribuție; • dispecer rețea electrică de transport; • dispecer rețele termice; • dispecer stație electrică; • expert inginer în energetică; • inginer constructor mașini și aparate electrice inginer electrician; • inginer energetician; • inginer proiectant instalații de energie regenerabilă;

		• inginer proiectant energetician; • inginer proiectant proiectantă în eficiență energetică; • inginer proiectant mașini și aparate electrice; • inginer proiectant sisteme de securitate în energetică; • inginer tehnolog în mașini și aparate electrice; • inginer automatizare și control; • inginer convertoare statice; • inginer de cercetare în eficiență energetică; • inginer de cercetare în energetică; • inginer de cercetare în energie regenerabilă; • inginer electroenergetică; • inginer electrotehnologii; • inginer hidroenergetică; • inginer în domeniul calității în energetică inginer încercări mașini și aparate electrice Inginer sisteme electroenergetice; • inginer sisteme termoeenergetice ; • inginer sisteme electrice; • inspector centrale și rețele electrice; • inspector centrale și rețele termice; • inspector de specialitate inginer în energetică; • proiectant sisteme electromecanice automatizate; • savant custode al Etalonului de Stat
Electronică și automatizări	Tehnologii și sisteme de telecomunicații; Rețele și software de telecomunicații; Comunicații radio și televiziune; Electronică aplicată Microelectronică și nanotehnologii; Automatică și informatică; Robotică și mecatronică;	• dispecer în electronică; • expert inginer în electronică; • inginer automatist; • inginer electronist în transporturi; • inginer programator; • inginer programator aplicații gadgeturi; • inginer proiectant echipamente și sisteme electronice; • inginer proiectant rețele și servicii de comunicații electronice; • inginer specialist în tehnici și tehnologia senzorială;

	Securitatea sistemelor electronice și de telecomunicații; Inginerie biomedicală	• inginer specialist robotică inginer aparate de măsură, control și automatică în electronică; • inginer aparate medicale; • inginer aparate și echipamente electrice; • inginer asigurarea electrotehnică a zborurilor; • inginer de cercetare în electrofizică; • inginer construcții linii de telecomunicații; • inginer de cercetare în electronică, informatică, microelectronică; • inginer electromecanic; • inginer în electronică și comunicații; • inginer microelectronică; • inginer microsisteme; • inginer manager securitate informațională; • inginer radionavigație, radiolocație și telecomunicații; • inginer navigație; • inginer securitatea sistemelor electronice și de telecomunicații; • inginer sisteme și rețele optoelectronice; • inginer proiectant rețele de comunicații mobile, satelit, radio și televiziune
Mecanică și prelucrarea metalelor	Tehnologia construcțiilor de mașini; Mașini și sisteme de producție; Inginerie mecanică; Mașini și instalații frigorifice, sisteme de climatizare; Mașini și mecanisme pentru construcții; Ingineria designului de produs; Design industrial	• inginer mecanic utilaj tehnologic, mașini agricole; • inginer mecanic utilaje pentru materiale de construcție; • inginer mecanic vehicule rutiere; • inginer specialist utilaje și tehnologia ambalării; • inginer aparatură optomecanică; • inginer echipamente și mașini rotative; • inginer instalații termice, ventilație și aer condiționat; • inginer instrumente; • inginer mașini termice; • inginer aviație; • specialist în mecanică;

		• inginer detașament de aviație; • inginer reparații (mașini, utilaje, echipamente etc.); • inginer utilaje gospodărie comunală și salubritate; • specialist verificări tehnice la înmatricularea vehiculelor; • inginer mașini hidraulice și pneumatice; • inginer utilaje și tehnica sudurii • manager inspecție tehnică a vehiculelor rutiere • inginer mecanica fină
Autovehicule, nave și aeronave	Ingineria transportului auto; Ingineria transportului feroviar; Ingineria transportului naval; Inginerie agrară	• inginer transporturi; • inginer mecanic; • inginer vehicule rutiere; • inginer în autovehicule rutiere; • inginer siguranța circulației; • inginer dispecer în flotă; • ajutor ofițer mecanic fluvial; • ofițer ajutor fluvial portuar; • ofițer electrician fluvial portuar; • expert inginer în agricultură; • inginer proiectant în agricultură; • expert inginer în silvicultură; • inginer horticultor; • inginer mecanic utilaj; • tehnologic, mașini agricole; • inginer de cercetare în biotehnologie pentru agricultură; • inginer căi ferate, inginer de cercetare în construcții de căi ferate

Procesarea alimentelor	Tehnologia și managementul alimentației publice; Tehnologia produselor alimentare; Tehnologia vinului și a produselor obținute prin fermentare	• director de întreprindere micro în industria prelucrătoare; • inginer-șef în industria prelucrătoare manager în industria prelucrătoare; • manager producție; • manager producție a băuturilor; • manager producție în industria alimentară; • șef secție în industria prelucrătoare; • șef laborator în industria prelucrătoare tehnolog-șef; • auditor în industrie și producție; • expert inginer în industrie și producție inginer inspector în industrie și producție; • inginer implementarea tehnicilor și tehnologiilor noi; • manager de calitate în industrie și producție; • inginer de cercetare în controlul calității produselor alimentare; • expert în certificare; • expert în elaborarea documentației tehnice expert în standardizare
Tehnologia materialelor (sticlă, hârtie, plastic și lemn)	Ingineria prelucrării lemnului; Ingineria materialelor și articolelor de construcție; Design și tehnologii poligrafice	• manager producție a hârtiei și produselor din hârtie; • șef laborator în industria prelucrătoare; • șef secție în industria prelucrătoare; • tehnolog-șef; • instructor sistem de producție; • manager de calitate în industrie și producție; • specialist în domeniul încercărilor/ testărilor în industrie și producție; • inginer în industria hârtiei și produselor din hârtie; • designer grafică; • grafician calculator; • ilustrator; • inginer proiectant în industrie și producție; • inginer tehnolog în industrie și producție;

		• inginer implementarea tehnicilor și tehnologiilor noi; • inginer în domeniul calității în industrie și producție; • manager de calitate în industrie și producție; • specialist în domeniul calității în industrie și producție
Textile (îmbrăcăminte, încălțăminte și articole din piele)	Tehnologia și designul confecțiilor textile; Tehnologia și designul încălțăminte și a articolelor de marochinărie; Design vestimentar industrial	• inginer proiectant în industrie și producție; • inginer tehnolog în industrie și producție; • inginer implementarea tehnicilor și tehnologiilor noi; • inginer în domeniul calității în industrie și producție; • inginer în industrie și producție; • manager de calitate în industrie și producție; • specialist în domeniul calității în industrie și producție; • specialist în domeniul încercărilor/testărilor în industrie și producție; • costumier; • designer bijuterii; • designer industrial; • designer mobilă; • designer produse; • designer vestimentar; • grafician industrial; • modelier confecții; • pictor creator costume; • proiectant îmbrăcăminte; • proiectant încălțăminte; • proiectant produse
Minerit și extracții	Inginerie minieră	• inginer minier; • inginer proiectant în minerit și metalurgie; • inspector tehnic minier; • inspector/inspectoare de specialitate; • specialist în minerit și metalurg; • calibror; • inginer chimist metalurgist; • inginer în exploatarea conductelor de petrol și gaz; • inginer foraj;

		• inginer cariere; • titrator
Arhitectură și dezvoltare teritorială	Arhitectură; Inginerie geodezică și cadastru; Cadastru și organizarea teritoriului; Planificare urbană și regională; Evaluarea și dezvoltarea imobilului	• arhitect; • arhitect clădiri; • arhitect de interior; • arhitect restaurări; • designer peisagist; • arhitect urbanism; • inginer în domeniul urbanismului și de sistematizare a traficului; • inginer în gospodărirea spațiilor verzi; • inginer în lucrări de proiect și deviz în construcția orășenească și de transport; • urbanist; • cartograf; • evaluator imobiliar în sistemul cadastral; • inginer cadastral; • inginer geodez; • inginer topograf; • specialist în sisteme informaționale geografice

Construcții și inginerie civilă	Construcții industriale și civile; Căi ferate, drumuri, poduri; Alimentări cu apă, canalizări Ingineria sistemelor termice, de gaze și climatizare pentru clădiri; Inginerie antiincendii și protecție civilă	• hidrotehnician; • inginer geolog în construcții; • inginer specialist planificare aeroportuară; • inginer căi ferate, drumuri și poduri; • inginer construcții civile, industriale și agricole; • inginer construcții hidrotehnice; • inginer de cercetare în construcții de căi ferate, drumuri și poduri; • inginer instalații de epurare a apei reziduale; • inginer instalații de transportare a apei; • inginer în exploatarea utilajului și instalațiilor de apeduct; • inginer în exploatarea utilajului și instalațiilor de canalizare; • verificator proiecte; • inginer în organizarea lucrărilor de exploatare și reparații a clădirilor și construcțiilor ș.a.
Producția vegetală și animală	Agronomie; Selecția și genetica culturilor agricole; Horticultură; Viticultură și vinificație; Protecția plantelor; Zootehnie; Siguranța produselor agroalimentare	• agrochimist; • laborant în agricultură; • maistru trening de cai; • tehnician agronom; • tehnician fermier; • tehnician horticultor; • tehnician pedolog; • tehnician piscicultor; • tehnician viticultor; • tehnician zootehnician; • tehnician culturi de câmp; • tehnician în agricultură; • tehnician în agricultură ecologică; • tehnician în irigare; • zoolaborant la crescătoria de animale pentru laborator
Silvicultură	Silvicultură și grădini publice	• silvicultor; • coordonator (șef) tehnic în agricultură și silvicultură; • specialist în silvicultură; • tehnician în silvicultură
Medicină veterinară	Medicină veterinară	• cercetător științific în medicină veterinară;

		• epizootolog; • fizioterapeut veterinar; • medic veterinar generalist; • medic veterinar specialist; • specialist în sănătatea animalelor acvatice
Sănătate publică	Medicină preventivă	• asistent medical epidemiolog; • asistent medical igienist • instructor de prim ajutor • medic specialist ș.a.
Stomatologie	Stomatologie	• tehnician dentar; • cercetător științific în stomatologie; • medic stomatolog generalist ș.a.
Medicină	Medicină	• cercetător științific în medicină; • consultant științific în medicină; • medic medicină de familie; • medic medicină generală; • medic rezident; • medic specialist ș.a.
Asistență medicală și Moașe	Asistență medicală generală, Moașe	• asistent medical generalist; • asistent medical specializat; • moașă ș.a.
Diagnostic medical și tehnologii de tratament	Radiografie, Tehnologie radiologică, Radioterapie, Optometrie	• tehnician instalații radiografice; • tehnician instalații roentgen; • optometrist; • optician ș.a.
Terapie și reabilitare	Fiziokinetoterapie și reabilitare	• fiziokinetoterapeut; • fizioterapeut; • kinetoterapeut; • terapeut ș.a.
Farmacie	Farmacie	• farmacist; • șef direcție farmacie; • șef secție producere farmacie; • cercetător științific în farmacie; • farmacist expert; • farmacist responsabil de calitate • inspector farmacist ș.a.
Științe ale sportului	Antrenament sportiv, Organizarea și dirijarea sportului, Fitness și programe de recreare	• atlet profesionist; • fotbalist profesionist; • oficial sportiv acreditat; • sportiv profesionist în alte discipline sportive; • arbitru sport, impresar sportiv;

		• antrenor instructor, antrenor de fotbal profesionist; • instructor metodist organizații de cultură fizică și sport; • conducător secție; • instructor sportiv, instructor arte marțiale, instructor educație acvatică, instructor salvamar; • maestru centru de instruire în domeniul sportului ș.a.
Motricitate specială și recuperare	Kinetoterapie și terapie ocupațională	• fiziokinetoterapeut; • fizioterapeut; • instructor gimnastică medicală; • kinetoterapeut; • terapeut ș.a.
Servicii publice	Servicii publice	• funcționar birou de informații; • funcționar ghișeu servicii publice; • funcționar informații clienți; • reprezentant servicii clienți ș.a.
Servicii hoteliere, turism și agrement	Servicii hoteliere, turism și agrement	• ghid specializat; • ghid turism ecologic, ghid turism; • manager în activitatea hotelieră; • analist în turism; • agent de turism; • funcționar agenție turistică; • director unitate agrement ș.a.
Științe militare	Conducerea subunităților de infanterie, Conducerea subunităților de artilerie, Conducerea subunităților de comunicații și informatică, Conducerea logisticii militare	• comandant pluton de comunicații și informatică; • comandant pluton de infanterie; • comandant pluton de artilerie ș.a.
Protecția persoanelor și a proprietății	Securitate civilă și publică, Servicii de securitate a proprietății, Salvatori și pompieri	• comandant în domeniul ordinii publice și securității statului; • agent al grupului de acoperire tactică; • agent control acces; • agent de intervenție pază și ordine; • agent de investigații în domeniul securității personale; • agent de pază, agent de protecție, agent de securitate; • consultant securitate; • pompier; • controlor la punctul de control și de trecere;

		• inspector de securitate, inspector pază paramilitară, operator la punctul de supraveghere video; • subofițeri de poliție și alte ocupații din domeniul ordinii publice și securității statului; • agent de penitenciare ș.a.
Servicii de transport	Servicii de transport și expediție	• agent de organizare a deservirii traficului aerian; • agent de predare a mărfurilor la punctul de frontieră; • agent de verificare a încărcăturilor și bagajelor; • agent în transporturi; • agent înregistrare pasageri și bagaje; • agent transport feroviar de marfă; • coordonator operațiuni de transport de marfă; • coordonator operațiuni de transport de pasageri; • expeditor-logistician în transporturi, • funcționar documente expediție, documentație tarifară și documente de transport; • inspector ambarcațiuni de dimensiuni mici; • verficator documente expediție ș.a.

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

Fondul Națiunilor Unite pentru Copii - UNICEF

<https://www.unicef.org/moldova>

✉ chisinau@unicef.org ☎ +373 22 220 034/+373 22 220 045